

בטאון פנימי היו"ל ע"י
איגוד בוגרי ישיבת "כסא רחמים"
ספרדית תכב"ץ ומוסדותיה
תמוז - אב - אלול
התשע"ג
10

כתר מלזכה

כל המתאבל
על
יך ששכח
זוכה
ודואה
בשמחה

64 כסא רחמים שלי

ראיון אישי ומרתק עם
בוגר הישיבה הדיין
הגאון רבי חנן קבלן שליט"א

32 שבוע הספר

מכון 'הרב מצליח' מפתיע
בימי 'שבוע הספר' בששה ספרים
חדשים חשובים ורבי ערך

68 הלכות קטנות

לקט שו"ת במגוון נושאים,
מובחרות ואקטואליות,
שהשיבו רבני הישיבה שליט"א

48 מספד גדול

נטפי דמעה אחר מיטתו
של הגאון הגדול
רבי יעקב יוסף צוק"ל

אבני הכתר

מספד גדול	48	דבר המערכת	3
גן של הדסים	58	מלכם בראשם	4
כסא רחמים שלי	64	מלכות הרחמים	7
הלכות קטנות	68	הדרת מלך	8
משובצים זהב	73	מקראי קודש	14
חדשות אני מגיד	76	דתי המלך	20
חדש באוצר	90	נאמנים דבריו	22
שהשמחה במעוננו	94	מוסר מלכים	24
לוח מודעות	95	שבוע הספר	32

המען למכתבים:

ת.ד. 2750 מיקוד: 51127

לציין עבור כתר מלוכה

טל': 0504158562

פקס: 03-6774060

דוא"ל: keter.meloca@gmail.com

איגוד בוגרי ישיבת "כסא רחמים" ספרדית תכנ"ץ ומוסדותיה

הגהה: הרב שלמה מאזוז, הרב אלעד עשור

ניהול הפקה: הרב עובדיה מאזוז

מזכירת המערכת: נ. ורדי

תמונות: הרב יאיר מאזוז

גרפיקה ועימוד: שזהם

עורך אחראי: הרב אביתר כהן

כותבים ומשתתפים: הרב מצליח

עמוס מאזוז, הרב אדיר כהן, הרב

עובדיה חן, הרב יהושע כהן, הרב

מאיר ציון אליאס, הרב מאיר גבאי

ביקורת: הרב רפאל מאזוז

דבר מאזינת

זכור עוד בגליון טבת עדכנו בהתרגשות על כנס הבוגרים הפוסע לעברנו, שיתקיים בשלהי חג הפסח השתא. לצערנו מחמת עיכובים למיניהם שנפלו על המעמד באורח בלתי צפוי, נדחה הכנס לט"ו באב, [משום מה אחד מבוגרי הישיבה בארה"ב, השמועה השניה על דחית הכנס, לא הגיעה לאוזנו, והגיע במיוחד מחו"ל לכנס, שלצערנו לא היה]. כעת למרות האכזבה - נחלת כולנו, נאלצים אנו להודיע שוב על דחיית הכנס עקב הרחבת בתי המדרש שטרם הושלמה, בתקווה ובציפייה כי בקרוב נוכל לעדכן על מועד שיתממש בע"ה.

בגליון זה הוספנו שני מדורים חדשים לאור בקשת הבוגרים, מדור: 'כסא רחמים שלי' בו נקיים ראיונות עם בוגרי הישיבה לדורותיה, על השפעת הישיבה בחיי היום יום, לשמוע מעט זכרונות מהווי הישיבה בימים עברו, ועל כל מה שרק יכול לעניין ולסקרן את הנפש היהודית. מדור נוסף 'הלכות קטנות' בו הגשנו לפניכם מקבץ שאלות ותשובות קצרות וענייניות במגוון נושאים, מנהג והלכה כאחד, השקפה ודעה, ועוד, שהשיבו רבני הישיבה שליט"א לדורשים אחר דבר ה' זו הלכה.

למרות שאין זה דרכנו בבמה זו לפרסם מכתבים, אעפ"כ ראינו לנכון לצרף כאן מכתב חם ונוקב שהתקבל במערכת מאחד מבוגרי הישיבה, שיש בו הרבה בכדי לעורר ולחזק בענייני השעה:

לכבוד וכו'...

ישנו סיפור ידוע על ה'בבא סאלי' שהסתגר כמה ימים בחדרו ולא קיבל אף אחד בצורה חריגה ויוצאת דופן. לאחר כמה ימים יצא ואמר: "כי היה קטרוג גדול ונורא על עם ישראל בגלל האופנה של החצאיות הקצרות, והיתה גזירה קשה בגלל כך, ולאחר הרבה תפילות ותעניות של צדיקים אכן התבטלה הגזרה, ונגזר שתחת יצטערו הרבה צדיקים וצדיקות ברגליהם". לא עברו ימים מועטים, ואכן הרבה רבנים ורבניות מפורסמים סבלו מכאבים ברגלים ע"י נפילה וכדו'. ע"כ תוכן הסיפור כפי שמובא בספר 'סידנא בבא סאלי' (עמוד נ"ו). וכלפי מה הדברים אמורים: בעונותינו אנו רואים כי גם כיום הרבה מגדולי ישראל סובלים ומצטערים ברגליהם, ורק לאחרונה כלל ישראל עמד מלכת בתפלה וזעקה על מרן פאר הדור הראש"ל שליט"א, שהתבטא ש'כל פסיעה כל גופו כואב'. כן, מרן ראש הישיבה שליט"א אשר מאז הניתוח שעבר ברגלו לפני כמה חודשים סובל כאבים עזים, וצער רב. כך גם סיפרו שהגר"ח גריינמן שליט"א מרותק בעקבות נפילה, וכן הגר"ח קנייבסקי שליט"א לעיתים אינו יכול לצאת אפילו לתפילות בבית הכנסת הסמוך לביתו. וכל כך למה?! לצערנו אין בדורנו 'בבא סאלי' שיאמר לנו על מה הגיעה אלינו הרעה הזאת, אך מה שברור כי המצב היום הרבה פחות טוב מאז בתחום הצניעות, והמצב כיום מזעזע ומחריד גם בתוכנו בנות ישראל החרדיות, ואין כאן המקום לפרט. וכבר ידועה דעתו של מרן ראש הישיבה שליט"א כפי מה שנתפרסמה באור תורה, שאורך החצאית יגיע לא פחות מ-8 ס"מ מעל הקרסול. ואין ספק שההשתדלות של כולנו לתקן נושא פרוץ זה תהיה לרפואתם של מרנן ורבנן, ונזכה ללכת לאורם עד ביאת משיח צדקנו. אמן.

בברכה

ר.מ.

אכן דברים כדרבנות, וכל מלה מיותרת.

ביאורים ערבים ונפלאים על פרקי אבות המתובלים בהגיגי מוסר, שנאמרו מפ"ק של מרן מייסד הישיבה זצוק"ל. רעיונות אלו נאמרו בשיעורים שמסר בין מנחה לערבית בימי העומר, ונכתבו בזמנו ע"י בנו מרן ראש הישיבה שליט"א, ונדפסים כאן לראשונה.

מה קבל תורה מסיני, ומסרה ליהושע. אין הכוונה כאן על מסירת התורה שבכתב, שהרי כתוב בסוף פרשת וילך: "ויצו משה את הלויים, לקוח את ספר התורה הזה, ושמתם אותו מצד ארון ברית ה' וגו'". נמצא שהתורה שבכתב היא מונחת בקרן זוית כל הרוצה ליטול יבוא ויטול, ולמה ייחסה התנא ליהושע. הלא לכל ישראל בכללם ניתנה. אבל הכוונה כאן על תורה שבעל פה. כי התורה שבכתב שתומה וחתומה היא, וכמה דינים נלמדים ממנה ברמזים. ע"י י"ג מדות שהתורה נדרשת בהן וכדומה. ולפעמים מיתור איזו תיבה או אפילו אות אחת, ועל כל זה באה התורה שבעל פה ומבארת כל סתום וכל חידה, אשר בתורה שבכתב יסודה.

וא"ת למה זה לא נכתבה התורה בפירוש כל דבר ודבר, ולא נצטרך לתפוס הדברים בע"פ, רק הכל יהיה כשולחן ערוך לפנינו. על זו השאלה כבר השקיף שלמה במגילת קהלת (י"ב, י"ב) באומרו: "עשות ספרים הרבה אין קץ, ולהג הרבה יגיעת בשר" - פירוש, שאם התורה נכתבה כל צרכה בביאור רחב, פרטיה ודקדוקיה ורמזיה וכוונותיה וסודותיה, ותר"ג מצות התלויות בה. היה הס"ת גדול עד מאד, רב בכמות ובאיכות, כמו שאנו רואים עכשיו כל הספרים שבעולם - חידושים, שו"ת, פירושים וכו', אילו כ"ז היה נכתב בתורה, היה הספר גדול מאד, ואם בשום פעם טעה הסופר בדיבוק או פיסוק וכדומה, נמצא הספר כולו פסול, ולא ימצאו ס"ת אחר להביא במקומו, כי מי יעצור כח אז לכתוב רבי רבבות ואלפי אלפים הדינים והחידושים אפילו בשבעים שנה, ונמצא שהספרי תורה יהיו מעטים מאד, ויקרים מאד, וכבדים מאד (מבלי יכולת לעשות ההגבהה), וגדולים מאד. על כן התחכם הבורא יתברך ועשה באופן שהס"ת בעצמו יהיה קצר מאד, ריש מילין, ופירושו יהיו ניתנים בע"פ מאיש אל איש, ובוא וראה שעם כל קצרו של הס"ת כעת, בכל זאת הוא ארוך עד מאד, ושוהים בכתבינו כמה חדשים, כ"ש כשייכתב בארוכה ובביאור רחב כנזכר לעיל.

וזהו כוונת הכתוב, אם הס"ת נכתב בביאור, אזי 'עשות ספרים הרבה' - שיהיו הספרים מרובים בכמות ובאיכות, 'ולהג הרבה' - והרבה דיבורים על כל קוץ וקוץ תלי תלים, 'יגיעת בשר' - של הסופר המסכן, ושל מגביה הס"ת, ועל כן נכתב כל דבר בקיצור, כאמור.

וידוע שישראל הם ששים רבוא, ונשמת משה היתה כלולה מכולם. וכן בתורה יש ששים רבוא אותיות, ורמוז זה בתיבת ישראל נוטריקון: יש ששים רבוא אותיות לתורה, ובא זה להורות שהתורה כוללת פרטים הרבה ועניינים הרבה שאין להם קץ, ארוכה מארץ מדה ורחבה מני ים, ולכן באו אותיות התורה כנגד נשמות ישראל, כלומר שכל מה שישכילו ששים רבבות ישראל בתורה, הנה הוא כבר רמוז וכמוס בששים רבבות אותיות התורה. גם סיני הוא בחשבון ששים רבוא, כיצד? ס' פעם יו"ד הרי שש מאות פעם נ' הרי שלשים אלף. והיו"ד האחרונה נחשבת כשני יוד"ן לפי שהיא יוצאת במבטא, ואינה כיו"ד הראשונה, והיו

כאילו כתוב סיני בשני יודין שמספרם עשרים, והנה שלשים אלף פעם עשרים, הרי ששים רבוא. גם טעם אחר יש לששים רבוא אותיות התורה. והוא ע"פ מה שכתוב בספר יצירה. "שתי אבנים בונות שני בתים. שלש אבנים בונות ששה בתים. ארבע אבנים בונות עשרים וארבעה בתים, חמש אבנים בונות מאה ועשרים בתים, שש אבנים בונות שבע מאות ועשרים בתים. שבע אבנים בונות חמשת אלפים וארבעים בתים. מכאן ואילך צא וחשוב, מה שאין הפה יכול לדבר, ואין האוזן יכולה לשמוע". ע"כ. וביאור הענין כי בעל ספר יצירה קורא ל'אותיות' - 'אבנים', להמשיל זה, כמו הבנין העשוי מאבנים. ודע, כי בשתי אותיות דרך משל 'אב' - אין רק שני צירופים פנים ואחור (אב בא). ובשלושה אותיות 'אבג' יש ששה צירופים (אבג אגב באג בגא גבא). ובארבעה אותיות יש עשרים וארבעה צירופים על דרך הנ"ל, וכן על זה הדרך. והכלל הוא: שתכפול המספר הקודם עם האות שאחריו, ויצא לך צירופי האות ההיא. דרך משל א' פעם ב' - ב'. ב' פעם ג' - ו"ו. ו"ו פעם ד' - כ"ד. כ"ד פעם ה' - ק"ך. ק"ך פעם ו"ו - תש"ך וכו'. כנ"ל. והנה כל זה לששה אותיות, לששים רבוא אותיות על אחת כמה וכמה, שיעלו הצירופים למיליארדים של מיליארדים, וזה בא לרמוז גם כן על גודל התורה ורוחבה ועומקה, מה שלא יכילו אלפי ספרים.

וזהו שאמרה המשנה: **משה** - שכלול מששים רבוא נשמות ישראל, **קבל תורה** - שיש בה ששים רבוא אותיות, **מסיני** - שמספרו גם כן ששים רבוא וכנזכר לעיל, **ומסרה ליהושע** - קאי על התורה שבע"פ, וכל זה מורה על גודל התורה וכאמור לעיל באר היטב.

ויהושע לוקנים, וזקנים לנביאים, ונביאים מסרוה לאנשי כנה"ג.

הם - אנשי כנה"ג, **אמרו ג' דברים**. ותו לא? אלא אמרו ג' דברים השייכים לענין הנ"ל של גודל התורה וכאשר יתבאר:

הו מתונים בדין, כי לפי שהתורה ארוכה ורחבה ועמוקה מני ים, וכל ענף וענף שבה יש בו פרטים ופרטי פרטים עד לאין קץ. על כן הזהירו אנשי כנה"ג שיהיו מתונים בדין, כי אם לא כן בנקל יוכלו לטעות, כי פרי המהירות חרטה. ואף ברגליו יכשל, משא"כ כשיחמיצו הדין, ויבררו וילבנו אותו יפה, הדק היטב היטב הדק, אז יצא הדין לאורה. ויתברר ויתלבן לאיזה ענין שייך הנדון שלפניהם, ואיך ראוי לפסוק, וכדומה. וזה ברור.

והעמידו תלמידים הרבה. ג"כ מטעם הנז"ל, כי מרוב דיני התורה, כמעט נעלה מכח אנושי ללומדה כולה אף אם יחיה אלף שנה פעמיים, ועל כן לא יספיק לאדם ידיעתו בלימודו בבית רבו, כי אם צריך ללמוד גם כן עם תלמידים, וכמאמר התנא: "הרבה תורה למדתי מרבותי, ויותר מחברי, ומתלמידי יותר מכולם" (תענית דף ז' ע"א). אמר "הרבה למדתי מרבותי" - אבל עם רבותיו, התלמיד יתבייש לשאול הרבה, ואפילו ישאל וידקדק הרבה, מכל מקום רבו אין לו פנאי להשיבו בארוכה, על כל פרט ופרט, ומשיב לו רק ריש מילין ודיו. ולזה אמר, "ויותר מחבירי" - כי עם חבריו יוכל להאריך כרצונו, או יתכתב עמהם במכתבים כל חד לפום חורפיה מקשה ומתרץ, עד יצא כנוגה צדקה ותתברר השמועה לאשורה. אבל מכל מקום אף בדקדוק חברים, אין האדם יכול להתלמד הרבה, יען כי חברים הם שוים במדרגה, וכשמדברים ביניהם אין צריך להאריך ברוב דברים שכל אחד מבין מה אומר לו חברו, ועל ידי שהם מחסרים בביאור הדברים כראוי בזה, לא יוכל האדם ללמוד הרבה, על זה אמר, "ומתלמידי יותר מכולם" - יען כי התלמידים הקטנים הם מחדדים את רבם, כמו שאמרו חז"ל: "מה עץ קטן מדליק את הגדול, אף תלמידי חכמים קטנים מחדדים את הגדולים" (שם). לפי שהם שואלים תמיד, ומקשים ומפלפלים לרבם, למה זה כך, והיאך זה, ומדוע זה, ולמה הוצרך לומר זה, ומאי קמ"ל, וכדומה. והרב, בהכרח ישמע כל קושיות תלמידיו, ובהכרח יצטרך להשיבם על

קושיותיהם, שאם לא כן יתבייש, וממילא יצטרך להרחיב הדברים, ולבארם היטב כראוי, ורווחא שמעתא. כמו שאמרו ז"ל על רבי יוחנן שהיה ריש לקיש מקשה לו עשרים וארבע קושיות, ופריק ליה עשרין וארבע פירוקי, וממילא רווחא שמעתא (ב"מ דף פ"ד ע"א). ואז על ידי זה יתלמד האדם יותר, ויוכל להיכנס יותר לעמק התורה ולסתרי חדריה.

קיימא לן בשלחן ערוך (חו"מ סי' כ"ה סעיף ב' בהגה, ובסמ"ע שם סק"ח) שאם שני ת"ח מחולקים בדין אחד, ואין אנו יודעים כמאן נעביד, ניזיל בתר הגדול בחכמה ובמנין. ביאור הדבר, נראה מי הוא המפורסם לחכם יותר, ונלך אחריו. ואם לפי ראות עינינו הם שוים בחכמה, אז נלך אחר המנין - ר"ל מנין התלמידים אשר לו, דרך משל אם לאחד - מאה תלמידים, ולשני מאה ואחד תלמידים, אזלינן בתר מי שיש לו מאה ואחד תלמידים, יען כי על ידי ריבוי התלמידים וריבוי הספסלים בבית המדרש, אז נתרחבו השאלות והמשא ומתן בין התלמידים, ויצא מזה תועלת גדולה לרבים, שיצטרך להשיבם על כל דבריהם, וירחיב ויבאר ויפרש ויבהיר וילבן ויברר היטב את השמועה לאמיתתה, ולכך אזלינן בתריה. ועל כן הזהירו אנשי כנה"ג, מאחר שאי אפשר לאדם ללמוד בימי חייו את כל התורה, כי ארוכה מארץ מדה, לכך **יעמיד תלמידים הרבה**, שהם יועילוהו הרבה בענין זה על ידי השקלא וטריא שלהם, ורווחא שמעתא, כאמור.

המלה השלישית שאמרו אנשי כנה"ג על הענין הנ"ל **"ועשו סייג לתורה"**, "סייג" - ר"ל גדר, כמו שעושין גדר סביב הגן כדי שלא ידרסו על פרחי הגן, כך עושים החכמים גדר לתורה, דרך משל בשבת אמרה תורה: "וביום השביעי תשבות", וחכמים עשו סייג וגזרו תוספת שבת, היינו שעה קודם הזמן ושעה לאחר הזמן, כדי שלא יבואו ליכשל וליכנס באיסור שבת עצמו דאורייתא. ואמרו רז"ל: "מאי דכתיב: 'ועליהם ככל הדברים וגו'" - מכאן, שהראה לו הקב"ה למשה דקדוקי תורה, ודקדוקי סופרים, וקלות וחמורות וכו', ואפי' כל מה שתלמיד ותיק עתיד לחדש, הכל נמסר למשה מסיני". נמצא שכל הגדרים והסייגים והתקנות שעשו חכמים הכל כבר קבל משה מסיני.

ואם תאמר אם כן למה לא נכתבו בתורה בפירוש? תהיה התשובה על זה, ההקדמה הנ"ל בעצמה, כי אם התורה נכתבה בביאור רחב, על כל קוץ וקוץ תלי תלים, תהיה ארוכה מאד, "עשות ספרים הרבה אין קץ וכו'". ולכך נמסר לו כל זה למשה בעל פה.

הרי נמצא שכל השלשה דברים שאמרו אנשי כנה"ג. כולם מקושרים ומדובקים לראשית המשנה, **משה**

קבל תורה מסיני וכו', שמטרתה להודיע גודל התורה ושלא יספיק לאדם ללומדה על רגל אחת, ועל זה הביא שלשה אזהרות מאנשי כנה"ג. א) **הוו מתוננין בדין** - כדי שלא תבואו לטעות מגודל הפרטים. ב) **והעמידו תלמידים הרבה** - כדי שעל ידי זה תתחכמו יותר מהתלמידים. ג) **ועשו סייג לתורה** - ולא תאמרו אם כן למה לא נכתב בתורה בפירוש, שצריך לעשות תוספת שבת וכיוצא. כי אי אפשר לבאר הכל בכתב, וכמפורש לעיל באר היטב.

כוס תנחומים נשגר

לכבוד הרב הגאון

רבי חיים ברגיג שליט"א

ר"מ שיעור ג' בישיבה קטנה

ואחיו **רבי אברהם ברגיג שליט"א**

על פטירת אביהם היקר

רבי משה ברגיג זצ"ל

בנחמת ציון וירושלים תנוחמו.

רבני הישיבה תלמידי שיעור ג' המערכת

מה הוקשה לרש"י

אחד המיוחד שבגדולי מעתיקי השמועה בדור הקודם היה רבינו מלאך הרחמים זצוק"ל, אשר טרח ללמד את תלמידיו את תלמודם בשיטת 'העיון התונסי' הנודע לתהלה. לעמוד על כל תג ותג מדברי הגמרא ורש"י ותוספות, מה הכוונה האמיתית בדבריהם, ומה רצו בכל דבר ודבר, כי אין בדבריהם משפטים מיותרים שנכתבו לחינם מחמת עודף דיו שהיה בקולמוסם. ולראות בכל מה שנכתב, גם מה מסתתר מתחת לנכתב. ואחר כך עיינו בגדולי המפרשים כמהרש"א מהר"ם ומהרש"ל. ועד אחר'ן הספר החביב והעמוק 'משמרות כהונה' הידוע בכינויו פ'י ובכתבי חכמי תונס וג'ר בא 'המש"ך', אשר נתחבר על ידי הגאון המופלא רבי אברהם הכהן יצחקי זצ"ל מגאוני תונס.

דוגמא ללימוד עיונו של רבינו, סח לימים תלמידו **מרן מייסד הישיבה זצוק"ל** ממה שזוכר בלומדו בטל לידותו לפני רבו הגדול, כשלמד אצלו מסכת ביצה (ל"ח ע"ב) "הרי שנתערב לו קב חטין בעשרה קבין חטין של חברו, יאכל הלה וחדי?! ופירש רש"י "וחדי. וישמח בדבר שלא עמל בו". ושאל רבינו: מה נתכוון רש"י בזה, ומה הוקשה לו? שתקו התלמידים חיפשו והתבוננו ולא מצאו מענה.

אחרי דממה קצרה הסביר להם שהוקשה לרש"י על מה "חדי" הלה, על קב אחד שנוסף לו בעשרה קבין שלו? ולכן כתב שהוא שמח באותו קב כי לא עמל בו ולא גידלו והגיע אליו בהיסח הדעת.

כמובן שבישיבתנו הקדושה "כסא רחמים" בבני ברק, מקום מושבם של תלמידי תלמידיו של רבינו - הממשיכים בשיטתו וצועדים לאורו - ממשיכים בשיטת אמת זו.

ואכן בכל פעם שהיתה מחלוקת בהבנת הסוגיא בגמרא ומפרשיה, בין מרן ראש הישיבה שליט"א, לבין

שאר רבני ותלמידי הישיבה, היה אומר מרן שליט"א: "ומאן מוכח?! - רבי ינון" - לכו אל הגאון הצדיק רבי **ינון חורי זצ"ל** (שכיהן באותה תקופה כר"מ בישיבה), ותראו כיצד יפרש את הסוגיא. וכמעט תמיד נמצאו שני נביאים מתנבאים בסגנון אחד. כי אמת יש רק אחת.

והוסיף להסביר זאת מרן ראש הישיבה, כי שניהם ממקור אחד יצאו. הוא למד אצל אביו מרן מייסד הישיבה שלמד אצל מרן רבינו אבי הישיבה. וכן רבי ינון למד אצל רבינו. ואם כן שניהם צועדים באותה דרך כפי שקבלו מאבותיהם ורבותיהם?²

תנחומים כנים
נשלח לכבוד **משפחת כהן**
על פטירת אביהם היקר והנעלה
אוהב תורה ולומדיה מתמכין דאורייתא
רבי יעקב הכהן ז"ל
נציג הישיבה בפ"ת
בנחמת ציון וירושלים תנוחמו.

1. כפי שכתב בשמו בנו מו"ר ראש הישיבה נר"ו בדברי פתיחה לשו"ת שמחת כהן מהד"ב. ע"ש מה שהוסיף בזה.
2. מפי מרן רה"י נר"ו. וכן הוא בשמו בספר שמש ינון (עמוד 401).

התורה והאמונה

הגר"א גילה כי חומש דברים רומז על ימי האלף הששי, היכן הוטמן בו גם ייסוד ישיבתנו הקדושה? | ברוח היום: "שום דבר לא יכול לשמש תחליף לתורה! לא חלוציות, ולא לאומיות, ולא שפה, ולא מולדת, ולא מדע, ולא כלום, כי כל אלה טובים רק על בסיס התורה והאמונה" | והסוד הגדול להקמת הישיבה: "אם יצא בחור אחד מהישיבה במדרגת חצי מהגר"ע יוסף, די לנו!"

שיחות שמסר מרן ראש הישיבה שליט"א לפני עשרות שנים ברחבי הארץ, נדפסות כאן לראשונה מתוך אוצר שיחותיו הספון בכתבי ידו, אחרי עריכתו והגהתו סמוך להדפסה.

אותנו התורה, שתצא אליהם, ואל תניחם לבא עליך פן ישחיתו הארץ. ע"ש. וכיון שכתוב 'אויבך' בלשון רבים התורה רמזה בזה שני אויבים: אויב גשמי, ואויב רוחני, כמ"ש בחובות הלבבות (שער יחוד המעשה פרק חמישי) שחיילים חוזרים מן המלחמה פגעו בחסיד אחד, ואמר להם: נצחתם את המלחמה הקטנה, ועוד לכם להלחם במלחמה הגדולה. אמרו לו: מהי המלחמה הגדולה? אמר

זה מה שאמרתי בערב לחזנות ושירה מזרחית במלון אשקלון
אור ל"ח אלול התשל"ח בס"ד.

מורי ורבותי!

בפרשת השבוע שעבר קראנו: "כי תצא למלחמה על אויבך ונתנו וגו'", כותב בעל הטורים: למדה

מכוונות כנגד האלף הששי דידן. כל פרשה כנגד מאה שנה.

וניחזי אנו, פרשת דברים כנגד המאה הראשונה, שבה כתב הרמב"ן ז"ל את פירושו העמוק על התורה, וגם היה לו ויכוח גדול עם המומר פראי פול שר"י והכומרים, ובעקבות זה עלה לא"י וייסד את היישוב הראשון בארץ כנודע. וכל זה רמוז שם: "בעבר הירדן... הואיל משה באר את התורה הזאת וגו', רב לכם שבת בהר הזה, פנו וסעו לכם..." (דברים א', ה'-ז') המלים: פנו וסעו לכם ר"ת **פול**, הוא שמו של המומר הנ"ל שהתווכח עם הרמב"ן. עוד שם: ובדבר הזה אינכם מאמינים בה' אלקיכם, ההולך לפניכם בדרך וגו' (שם פס' ל"ב-ל"ג), רומז למה שכתב בשו"ת הרשב"א ח"א (סי' ת"ט-ת"ט"ז) על בעלי המשלים והרמזים, שהוציאו כל הנסים שבתורה חוץ מפשוטם, לקרב אותם אל השכל, בהשפעת הפילוסופיא וכו'. והרשב"א הכריז חרם על העוסקים בפילוסופיא, ביום שבת קודש **פרשת דברים** שנת ה' אלפים ס"ה.

במאה השניה - היו גזרות רעות ורבות על יהודי ספרד (בשנת קנ"א), ואז ברחו הריב"ש והרשב"ץ לאלג'יר וכו', ובספרד התחילו דורות האנוסים. וכן מסביר הרב אברבנאל הפסוקים (ואתחנן ד' כ"ח): "ועבדתם שם אלהים מעשה ידי אדם וגו'" - שיעבדו בעל כרחם אלילים ופסילים בכנסיות, וישתחוו להם מפני הדת השלטת, ולבם בל עמם.

במאה השלישית - היה גירוש סופי של יהדות ספרד בשנת "מזרה ישראל" (רנ"ב). ומאידך, פקד ה' את עמו, והתחיל הישוב להתנוסס ולשגשג בא"י בצפת וירושלים וכו', ומעז יצא מתוק. ועל כלם, שנולד מרן הש"ע ארבע שנים לפני הגירוש, בשנת רמ"ח. וכל זה נרמז בפ' עקב (ז' י"ג): "ואהבך **וברכך** - גימטריא **רמ"ח** - והרבך". "כי ה' אלהיך מביאך אל ארץ טובה וגו', ארץ חטה ושעורה וגפן ותאנה ורימון וגו', ארץ אשר לא במסכנות וגו'" (ח', ז' ח'-ט') - משא"כ במאה הראשונה בימי הרמב"ן,

להם: מלחמת היצר. וכמו שבמלחמה הגשמית כתב בעל הטורים, שצריך להקדים ולצאת לשטח האויב להלחם בו, כן במלחמת היצר צריך להקדים שלשים יום לפני ר"ה לבטל קטרוג השטן. ונרמז בכתוב: **כי תצא למלחמה וגו'** - שלשים יום לפני כן - תצא למלחמה על אויבך", ואז "ונתנו ה' אלקיך בידך".

מסימני המלחמה - השופר, כמו שנאמר: "מרחוק יריח מלחמה, רעם שרים ותרועה" (איוב ל"ט כ"ה). ומכאן נהגו האשכנזים לתקוע בשופר בכל חדש אלול להכריז על המלחמה עם היצר. ומנהג הספרדים לקום לסליחות במשך כל החדש, כמאמרם ז"ל: "הבא להורגך **השכם** להורגו" (ברכות דף נ"ח ע"א). "קדמיה לרשיעא עד לא יקדמינך" (ב"ר פרשה ע"ב אות א'). ובפרט בסליחות הנפלאות לפי מנהג ג'רבא, שמלאים אוצרות של מוסר ויראת שמים. ואמרת פנים, שלא הוצרכו אבותינו ללמוד שיעורי מוסר מדי יום, כנהוג עכשיו בישיבות, מלבד הטעם הפשוט שהדורות הראשונים היו יראי שמים מצד עצמם, הנה נוסף עוד, כי בארבעים יום של אלול ועשי"ת, היה מצבר רוחני גדול של יראת שמים שאפשר לדלות ממנו למשך כל השנה.

ישנה דרך שלישית בעבודת השם, והיא דרך השירה והנגינה, על ידי נגינה אדם שורה עליו רוח הקודש כמו שנאמר באלישע: "והיה כנגן המנגן ותהי עליו יד ה'" (מ"ב ג' ט"ו), על ידי הנגינה אדם מתפשט לרגע מעניני העולם העכור ומתעלה לספירות עליונות, וכבר רבי יהודה הלוי (בספר הכוזרי מאמר שני אות נ') שיבח את הנגינה, ואמר, שהעבודה בשמחה לא פחות מן עבודת ה' בסגופים ובתעניות, ובתנאי שתהיה לשם שמים. [וראינו בדורנו כמה זמרים חילוניים שחזרו בתשובה מתוך כיסופים וערגה לבורא כל הנשמות].

הגר"א ז"ל היה אומר שכל פרשיות ספר דברים,

שהישוב היהודי בא"י היה דל מאד.

במאה הרביעית - נתפשט השולחן ערוך בעולם, וכת"ב (בפרשת ראה): "אלה החוקים והמשפטים אשר תשמרון לעשות" - ס"ת מרן. (שמעתי מר' יהודה חיון הי"ו). ובהמשך: "לא תעשון ככל אשר אנחנו עושים פה היום, איש כל הישר בעיניו וגו'" (י"ב ח') - כי עכשיו נפסקה הלכה, והוכרעה ע"פ שלשת עמודי ההוראה. גם רומז על השראת השכינה בארץ ישראל שהיו בה חסידי עליון, מהר"ם קורדובירו והאר"י ומוהר"ח ז"ל ועוד. וזהו שנאמר (שם ה'): **לשכנו** תדרשו ובאת שמה" - מלשון שכינה. ואז התחילו שאלות בהפרשת תרומות ומעשרות מקרקעות של גוים, וענין השביעית בארץ ישראל, ולכן כתוב: "עשר תעשר וגו' (י"ד כ"ב)". "מקץ שבע שנים תעשה שמטה וגו'" (ט"ו א') - שכל השאלות שהיו עד כה בבחינת הלכתא למשיחא, עכשיו נעשו אקטואליות, ודורשות פתרון.

פרשת שופטים כנגד המאה החמישית - שהיה ראוי שתהיה הגאולה בשנת ת"ח כמ"ש בזוהר (פרשת תולדות דף קל"ט ע"ד). וזה נרמז בפסוק: "שום תשים עליך מלך וגו'" (י"ז ט"ו). ונהפך לרועץ בעוה"ר. ולעומת זה, הופיעו באותה תקופה נביאי שקר ומשיחי כזב, ומעוננים וקוסמים וכו'. וכל זה נרמז בפסוק: "קוסם קסמים, מעונן ומנחש ומכשף וגו'" (י"ח יו"ד). "אך הנביא אשר יזיד לדבר דבר בשמי וגו'" (י"ח כ') - רומז לנתן העזתי וכיו"ב.

פרשת כי תצא כנגד המאה הששית - שקמו בה גאוני עולם באשכנז ובספרד, ולכן מלאה כולה דינים והלכות עמוקות שיסודם במסכת יבמות כתובות גיטין, ואין פרשה מלאה כל כך מצוות כמוה בספר דברים. במאה זו הופיע **הגר"א** ז"ל, והוא מצא את שמו רמוז בפרשה זו (כ"ה ט"ו): "**אב"ן שלמה** וצדק יהיה לך" - ר"ת אליהו **בן שלמה**, וצדק יהיה לך" - שכל לימודו היה במאזני צדק, ביושר ודקות בשכל הקדש כידוע.

פרשת כי תבא כנגד המאה השביעית - שבה

התעוררו אנשי תנועת חובבי ציון וכו', "וירשתה וישבת בה. ולקחת מראשית כל פרי האדמה וגו'". (כ"ו א'-ב') ומסתיימת בשואה בעוה"ר, וזוהי התוכחה הנוראה שחוזרים בה כמה פעמים התיבות "עד השמדך". גם כל חלי וכל מכה", גם - ר"ת גז מרעיל.

פרשת נצבים-וילך כנגד המאה שלנו - מה כותב רש"י בריש פרשת נצבים: "כיון ששמעו ישראל צ"ח קללות, הוריקו פניהם, ואמרו מי יוכל לעמוד באלה, התחיל משה לפייסם, "אתם נצבים היום" - הרבה הכעסתם למקום, ולא עשה אתכם כלייה". וזהו רמז לשיקום היהדות אחר השואה. ושם (כ"ט, כ"א-כ"ד), "ואמר הדור האחרון וגו', וראו את מכות הארץ ההיא ואת תחלואיה וגו', גפרית ומלח וגו', על אשר עזבו את ברית ה' וגו', - כי השואה יצאה מגרמניה מקום ערש ההתבוללות בימי המשכילים כידוע, ומשם יצאה אש (מאז שעלה היטלר ימ"ש לשלטון, בשנת: **גפרית** ומלח'), ותלהט את כל בתי ישראל בעוה"ר. "והיה כי יבואו עליך וגו', ושב ה' אלהיך את שבותך ורחמך וגו', אם יהיה נדחך בקצה השמים משם יקבצך וגו'" (ל' א'-ד') - אי אפשר להבין את הפסוק הזה עד שראינו בעינינו מבצע "מרבד הקסמים", וחסול גלויות שלימות ע"י טיסות באוירונים וכיו"ב, [ומשם יקחך - בגימטריא **אך במטוס**]. ועדיין הלבבות לא נטהרו לעבודת ה', לכן נאמר: "ומל ה' אלקיך את לבבך וגו'" (שם ו') - וכמ"ש הרמב"ם (פ"א מהלכות תשובה ה"ה) שכבר הבטיחה תורה שסוף ישראל לעשות תשובה, ומיד הם נגאלים.

רבתי! גם ישיבת כסא רחמים נרמזה בפרשת השבוע: "והיה כי תבוא אל הארץ" - היא נוסדה בא"י בשנת התשל"א, כמנין **תבוא אל הארץ**, וזה לה שבע שנים בארץ. "וירשתה וישבת בה, ולקחת מראשית כל פרי האדמה וגו'" - הם הבנים שלכם, ילידי הארץ, 'פרי האדמה' - שקורין לזה 'צברים', "והלכת אל המקום וגו'" - רצונך ללמוד תורה

מקורית, לחנך את בניך חינוך יסודי בתורת אמת המקובלת לנו אלפי שנים! שים אותם בישיבה זו! **התדעו**, כי הפירוש הראשון הנכתב על הש"ס, עוד לפני פירוש רש"י ז"ל בצרפת, הוא פירוש רבינו חננאל שכתב על כל הש"ס בקירואן, במדינת תוניסיה! וכיום, ב"ה תורה חוזרת לאכסניא שלה, עתידים בתי כנסיות ובתי מדרשות וכו'. יש לנו ידיעה מאחורי הפרגוד, מאת המגיד של מרן ז"ל (בפ' ויקהל) שהודיע לו, שע"פ רוב דברי הרמב"ם נכונים להלכה, משום דאידיבק בגירסאי קדמונאי, כגון רבנו חננאל והגאונים וכו'. וזימנן שרש"י או התוס' מסגיאות פלפולא דחו לה לאותה גירסא, אבל האמת כהרמב"ם. עד כאן. מכאן פשר העובדה שאין מרן משמיט אף פעם בשולחנו את דעת הרמב"ם, אפילו במקום שכל הפוסקים חולקים עליו, כי יסוד הלימוד בתורה הוא על דרך הפשט ועומק העיון ולא על דרך הפלפול, כמו שכתב ר' יהודה אריה מודינא בהקדמת שו"ת זקני יהודה "שעושים מן הפיל פול, ומן הפול פיל". ויש להאריך הרבה בענין זה.

אנו רואים במו עינינו שאין תקומה ח"ו לעם ישראל בלא התורה! שום דבר לא יכול לשמש תחליף לתורה! לא חלוציות, ולא לאומיות, ולא שפה, ולא מולדת, ולא מודע, ולא כלום. כי כל אלה טובים רק על בסיס התורה והאמונה. מעולם לא שמענו מורים תורניים משביתים לימודים בחו"ל על תביעות כספיות, למרות ששכרם היה זעום ביותר. כי כולם ידעו ולמדו שאין העולם קיים אלא בהבל תשב"ר, וכשקראו בקהלת 'ואין יתרון תחת השמש' למדו גם מאמר חז"ל: "אבל למעלה מן השמש יש יתרון - והוא התורה". אבל כיום בעוה"ר הכסף למעלה מן הכל, כשפנה ראש הממשלה בגין בבקשה לציבור המורים להפסיק השביתה, מה ענו המורים? ראש הממשלה גילה בורות מדהימה וכו' (אמנם בינתיים חזרו הלימודים למסלולם מסיבה בלתי צפויה). וכאשר פנה **מרן הגר"ע יוסף**

נר"ו למורים יראי שמים שעל פי ההלכה אסור להם לשבות וכו', קיבלו 4000 מורים חרדיים את דעתו ולא שבתו, זהו כחה של תורה! כמו שכתב הרמב"ם (בפרק י"ג מהלכות שגגות ה"א): "ומנין שאין הכתוב מדבר אלא בבית דין הגדול? שנאמר: "ואם כל עדת ישראל ישגו". ומנין שעד שיהיו כולן ראויים להוראה? שנאמר: "ואם מעיני העדה" - עד שיהיו כולם כעינים. ע"ש. היתכן שיפנו האיברים עורף לעינים, ויטענו שגילו "בורות" בראייתם?

כתוב בקהלת: "כי בצל החכמה בצל הכסף" (קהלת ז', י"ב), "שלח לחמך על פני המים כי ברוב הימים תמצאנו" (שם י"א, א'), כל מלה בלשון הקודש יסודה בעומק טבע הדבר ושרשו, בס' לשון חכמים להגרי"ח ז"ל אחר לימוד התנ"ך בליל שבועות כתב נוסח זה: "אורייתא אורייתא! הא אהבה ורשפין דשלהובא דלבא אבתרך" (והוא מלשון הזוהר פרשת משפטים דף קי"ד ע"א). נקח למשל את המלה **מים**, בדורות קדמונים חשבו שהמים הוא יסוד פשוט מארבעה יסודות: אש רוח מים עפר. ובדורות האחרונים נתגלה שהוא מורכב משני חלקים 'מימן' וחלק אחד 'חמצן'. והנה נרמז זה במלת **מים**, שתי מימין (שני חלקי מימן), ואות יו"ד - רמז לאויר הזך ביותר, הטוב לבריאות האדם, כמו שאנו רואים שהאש מכלה את החמצן, ולכן חסר בה יו"ד, אבל **איש** עם יו"ד, רומז כי האדם זקוק לחמצן למען חיותו. גם הצורה של המלה **מים** מראה על זוגיות, כמו ידים, עינים, אזנים, רגלים, מספריים, וכו' ולכן אין אומרים בעברית מדויקת 'אצבעיים' רק 'אצבעות', כי יש יותר משנים. ולכן אומרים 'שמים' כי הם 'שנים' חצי הכדור שמעל לראשנו, והשמים שמתחת לרגלינו. וכן המים הם שנים - המים העליונים והמים התחתונים. במלת 'מים' - יש שתי מימין, אחת פתוחה ואחת סגורה, מ"ם - רומז לממון, יש לך אדם שידו פתוחה ויש שידו קמוצה. ועל זה אמר הכתוב: "שלח לחמך על פני המים" ולא "מתחת למים" מ"ם סתומה, אלא

לוי", קל וחומר בלימוד התורה, אם יצא בחור אחד מהישיבה במדרגת חצי מהגר"ע יוסף, די לנו!

אמר הכותב: אמת אגיד, כי בבקר י"ז אלול התשל"ח, הייתי בחלומי מתרגש מאד מן הדרשה שאדרוש באשקלון. וחלמתי, שאבא ז"ל עומד על ידי, ואני אומר: "כבוד אבא מארי הגאון שליט"א, כבוד הרבנים ואישים נכבדים". וב"ה שהדרשה עלתה יפה במשך 45 דקות, ואינני נשען על שום דבר, רק עומד על יד הרמקול [אחרי שעברתי תאונה קשה בשנת תשל"ד בעוה"ר], וכאילו זכותו של אבא ז"ל היתה מסייעת ומחזיקה ביד.

למעלה "על פני המים" - ואל תחוש לממונך, "כי ברוב הימים תמצאנו" - שכל מה שאתה נותן, לא יחסר לך, אלא יחזור לך במשך הזמן. וכמו שפירשו על המשנה: שלשה דברים צריך אדם לומר בערב שבת עם חשכה - הוא באלף הששי שלנו, 'עשרתן' - 'עֶשְׂרֵת תֵּן' להפריש מעשר כספים לצדקה. ואם תאמר 'ערבתן' - 'עֶרְבֵת תֵּן'? על זה אמר: 'הדליקו את הנר' - כמו שהנר אין אורו חסר כלום אם לוקחים ממנו, וכ"ש לעמלי תורה דאיכא תרתן, מצות גמילות חסדים והשתתפות בלימוד התורה. וידוע מה שאמר הצר ניקולאי מלך רוסיא "אם מתוך מיליון וחצי יהודים יצא אחד כמו מנדלסון, די

ספר החיים

"תורתנו הקדושה אינה ספרות, וגם לא סתם מורשת אבות - כמו שאומרים הכופרים "סבל הירושה", אלא ספר החיים שלנו!" | מרן בשיחה נדירה לתלמידי בי"ס דורש מהם להכיר וללמוד את היהדות, ולא לקיים מצוות מחינוך גרידא | וגם, מה כוחה של בקשה צנועה שביקש רבן יוחנן מאספסינוס קיסר.

האורה שלכם, כמ"ש רז"ל על יהושע בן נון "איש אשר רוח בו" - שיודע ללכת לפי רוחו של כל אחד ואחד (במדבר כ"ז י"ח, וברש"י שם), ובדורנו אין לנו כיהושע בן נון. אך נזכרתי מאמרם ז"ל: "אין מסרבין לגדול", ולמדו זה מהמלאכים, שהרי מעיקרא באו לסדום על מנת להציל את לוט, ואפילו הכי סירבו בתוקף להכנס לביתו. ואילו אצל אברהם אבינו נכנסו בלא אומר ולא דברים.

צריכים אנו להסתכל על תורתנו הקדושה לא

יום חמישי, כ"ו אלול התשל"א

בי"ס ממ"ד "מקור חיים", רחוב אברבנאל פרדס כ"ץ, בני-ברק

כבוד המנהל, כבוד המורים, תלמידים יקרים!
נתבקשתי לדבר אליכם משהו מענינא דיומא. מתחילה רציתי לסרב מטעם שאינני מכיר אתכם אישית, ואי אפשר לדבר רק אם מכירים את

יוחנן בן זכאי ע"ה לפני החורבן, ביקש בקשה צנועה מאספסיינוס: 'תן לי יבנה וחכמיה'. והודות לו, ניצל עם ישראל מהתבוללות ומשמד, ואפילו הצדוקים שהיו קרובים למלכות בזמן הבית נעלמו כליל מן האופק עד ימי הגאונים. כמה תודות אנו חייבים לחכמתו של רבן יוחנן בן זכאי שהחייתה את עם ישראל משך י"ט מאות שנה בכל התפוצות.

נחזור לדברינו, כשילד שומר תורה ומצוות, מפני שכך התחנך מנעוריו, ואינו יודע ללמוד, הוא עצמו יהיה כ"עץ שענפיו מרובין ושרשיו מועטין, ורוח באה ועוקרתו והופכתו על פניו" (אבות סוף פרק ג'). אבל כשידיעתו עמוקה ביהדות, וג"כ מעשיו מרובין מחכמתו, זהו אדם בריא וחזק, נפש בריאה בגוף בריא.

בפרט בחודש הזה חדש אלול, שהימים מוכשרים להתעוררות ולתשובה, **אלול** ר"ת **א**ני **ל**דודי **ו**דודי **ל**י. ותקיעת השופר מרמזת כמ"ש הרמב"ם (פרק ג' מהלכות תשובה הלכה ד') עורו ישנים משנתכם" וכו'. ידוע כי הרמב"ם בחיבורו כל דבריו שאובים מתוך המקורות, וכנראה שכך הוא מפרש מה שאמרו בגמ' (ר"ה דף ט"ז ע"ב): "כדי לערבב השטן". רוצה לומר להכניע את היצר הרע. וכן פירש הר"ן הובא בבית יוסף (או"ח סימן תקפ"ה). וסיים: כדכתיב "אם יתקע שופר בעיר ועם לא יחרדו" (עמוס ג' ו'), דשטן היינו יצר הרע.

'שופר' מסמל גם כן "שפרו מעשיכם", ומצאנו מקור לזה בתורה בפ' ויחי (בראשית מ"ט כ"א) "הנותן אמרי שפר". ועל הכתוב: "שפרה" - אמרו חז"ל: זו יוכבד, ולמה נקרא שמה שפרה? שמשפרת את הולד.

אני מאחל לכם הצלחה ושגשוג בלמודיכם, שנה טובה ומאושרת לנו ולכל עם ישראל בכלל ובפרט. תהיו בריאים בחומר וברוח!

כעל ספרות, גם לא כסתם מורשת אבות - כמו שאומרים הקראים והכופרים בעוה"ר "סבל הירושה", אלא כעל ספר החיים שלנו! היא מדריכה ומכוונת אותנו בכל שטחי החיים הרוחניים והגשמיים שלנו. ורק ממנה נוכל לשאוב עז ועצמה להשאר שומרי תורה ומצוות גאים ושלמים בטוהר לבם וכנות מחשבתם.

הנביא ירמיה ע"ה (ג' כ"ד) אומר: "והבושת אכלה את יגיע אבותינו מנעורינו". 'הבושת' - כוללת שני דברים, או שאדם מניח תפלין וחובש כיפה, מתפלל ומברך בהמ"ז וכו', מפני שמתבייש מאביו או מהמורה וכדומה, וזה לא טוב, זה גורם שלאחר זמן כשיסתלק הלחץ המדומה הזה, הוא נעשה גרוע ממה שהיה לפני כן. אמנם אמרו ז"ל: "לעולם ילמד אדם תורה אפילו שלא לשמה, שמתוך שלא לשמה בא לשמה" (פסחים דף נ' ע"ב), אבל צריך לחשוב תמיד על הזמן שיזכה ללמוד לשמה, ולא תהיה לאדם צביעות ושניות בנפשו, וכמו שאמרו רז"ל על הפסוק: "ולא יכלו דברו לשלום" - מתוך גנותם למדנו שבחם, שלא דברו אחד בפה ואחד בלב (בראשית ל"ז ד', ורש"י שם). שדייקו כן מלשון: "ולא יכלו", כלומר אע"פ שרצו לדבר לשלום, מ"מ לא יכלו מעצם טבעם. והדבר השני שכוללת 'הבושת' - הוא הבושת מאנשים רשעים חפשיים בדעות, כשאדם יש לו נחיתות דרגא בעצמו, ואין לו אומץ לדעת מה להשיב לאנשים שאינם כפי רוחו, ולכל הפחות לא להיות מושפע מהם. (כאחד ששאל אותי בעת ברכת הלבנה: האם אתם עובדים את הלבנה? ועניתי לו: אנחנו מודים לאל שברא את הלבנה. אמר: הה, לא ידעת...).

בואו וראו בהסטוריא, מלכות רומא האדירה, שהתקיימה על החרב והחנית, סוף סוף באו בה פריצים וחללוה ונפלה, מקול מפלתה רעשה כל הארץ בשנת 476 לספה"נ. למה? כי לא היה בה 'רוח' כי אם 'כח'! אבל הנביא אומר: "לא בחיל ולא בכח כי אם ברוחי" (זכריה ד' ו')! לעומת זה רבן

מקראי קודש

ליקוטים נבחרים מתורתם של רבותינו על החגים והמועדים

הרב מצליח עמוס מאזוז

בין המצרים

בין המצרים

ש

מעתי מפי [השד"ר] החכם השלם הרב ר' יום טוב קריספו שהוקשה לו על מ"ש בשלחן ערוך (או"ח סימן תקנ"א סעיף י"ח): "צריך לזהר מ"ז בתמוז עד ט"ב שלא לילך יחידי וכו' משום שבהם קטב מרירי". והא איתא: "מחד בתמוז עד י"ו ביה ודאי שכיחי. מכאן ואילך, ספק שכיחי ספק לא שכיחי" (פסחים דף קי"א ע"ב). ותמוה איך מ"ז ואילך, שהוא ספק, פסק הש"ע שצריך לזהר, ומר"ח עד י"ו שודאי שכיח קטב מרירי, לא כתב כלום? ותירץ החכם הנזכר דשם בגמרא איירי בטבע העולם, שהיה אף בזמן שביית המקדש קיים. לכך מ"ז בתמוז ואילך דאיתרע מזליהו דישראל, חיישינן אפילו לספק, ומה גם בדמדרש שוחר טוב (מזמור צ"א בד"ה מדבר) ס"ל, דודאי שכיחי, וכמ"ש הב"י שם (בד"ה מצאתי). אבל, "מחד בתמוז ועד שיתסר", דלא איתרע מזליה, לא חיישינן. דומיא דמאי דקאמר התם בפסחים: "את שעתא קיימא לך". ופשוט וברור.

(זרע יצחק למהר"י לומברוזו בדרושים שבסוה"ס)

מדוע נפתחו דלתות ההיכל מאליהן?

אמרו חז"ל ביומא (דף ל"ט ע"ב) שארבעים שנה קודם החרבן היו דלתות ההיכל נפתחות מאליהן. ע"ש. נראה לי שרמזו להם בזה מן השמים, שסיבת החרבן היא בעון לשון הרע הנעשה בשפתים. ושתי השפתים, הם דוגמת שתי דלתות סגורים שמונחים זה על גב זה. ומאחר והמספר לשה"ר פותח שפתיו לרעה ומדבר בהם לשה"ר, כך היו דלתות ההיכל נפתחות לפורענות. ומה שהיו 'נפתחים מאליהן', הוא לרמזו כי יש אדם מספר לשה"ר לפעמים לנקום נקמתו ואף כי גדול עווננו, אינו חוטא כמו 'בעל לשון הרע', ששפתיו נפתחין לדבר לשה"ר אף שאין לו שום סיבה לכך, אלא הוא פותח פיו לרעה מאיליו ומעצמו, שעל זה אמר הנחש "ומה יתרון לבעל הלשון" (ערכין ט"ו ע"ב), ועווננו חמור יותר. ובדור החורבן, רבו 'בעלי לשון הרע', ועל כן גם דלתות ההיכל נפתחו מאליהן מדה כנגד מדה. (הגר"ח בס' בניהו יומא דף ט"ל ע"ב)

כי יפלא ממך דבר?! דברי ריבות בשעריך!!!

כתב

הגאון הרב דוד

בן שמעון זצ"ל בספר שער

החצר וזה לשונו: שמעתי רמז נאה בפסוק:

"כי יפלא ממך דבר למשפט בין דם וגו' דברי ריבות בשעריך" (דברים י"ז ח'). דאמרו רבותינו ז"ל במדרש שאמרו ישראל לפני הקדוש ברוך הוא, "רבונו של עולם! למה נשתנינו מדין חיה ועוף שאמרת בתורה: "וכסהו בעפר" (ויקרא י"ז, ג), ובישראל כתיב: "סביבות ירושלים ואין קובר" (תהלים ע"ט, ג)? עוד שאלו, כתיב בתורה: "על פי שני עדים [וגו'] יקום דבר" (דברים י"ט ט"ו), וכאן כתיב: "ידו פרשצר" (איכה א', י)? עוד שאלו, כתיב: "נגע צרעת כי תהיה באדם והובא אל הכהן" (ויקרא י"ג, ט'), וכאן כתיב: "אוהבי ורעי מנגד נגעי יעמודו" (תהלים ל"ח, י"ב)? משיבה להם רוח הקודש: מפני שנאת חנם וקטטות שיש ביניכם! ע"כ. וזהו: **"כי יפלא ממך"** דהיינו כשתתפלא ותשאל מאי שנא "בין דם לדם" - **בין דם ישראל לדם כסוי? ובין דין ישראל - לדין העדים? "ובין נגע לנגע?"** התשובה היא - **"דברי ריבות בשעריך!"** עכ"ד הרב שער החצר. קחנו משם. ולפי עניות דעתי נראה לי לרמוז

רמז

א ח ר,

והוא במאי דאיתא

במציעא (דף ל' ע"ב) דאמר

רבי יוחנן "לא חרבה ירושלים אלא

על שהעמידו דיניהם על דין תורה", וכתבו

התוספות וזה לשונם: ואם תאמר, דביומא (דף ט'

ע"ב) אמר, משום שנאת חנם? ויש לומר, דהא והא

גרמא ע"ש. אם כן הכי פירוש הפסוק: **"כי יפלא**

ממך דבר למשפט" שהוא על ענין העדים שנאמר

בהם: "על פי שני עדים יקום דבר", וגם כן **בין דם**

ישראל לדם כסוי? הוא משום: "בין דין לדין" -

שהעמידו דיניהם על דברי תורה ולא עשו לפנים

משורת הדין! ואם תשאל **"בין נגע לנגע"** - הוא

ענין הנגעים, התשובה היא: משום **"דברי ריבות"**

- דהיינו שנאת חנם, דהא והא גרמא. כמו שכתבו

התוספות.

(מוה"ר רבי דוד בן בארון זצ"ל בס' ויכתב דוד עמ' קל"ו)

כח עשו משנאת חינוך

אמרו חז"ל (יומא דף ט' ע"ב) שחרבן בית שני היה בעון שנאת חנם. ע"ש. והשנאה באה מחמת קנאה. וזה נרמז בפסוק: "ובית עשו לקש" (עובדיה א', ח"י), דהיינו מה שבית עשו נהיה להם הויה וממשלה בעולם, הוא לקש - ר"ת קנאה שנאה.

(כף חכהן למהר"א יצחקי הפטרת וישלח)

מה השאלה "על מה אבדה הארץ"?

איתא במדרש: "על מה אבדה הארץ?" דבר זה, נשאל לחכמים ולנביאים ולא פירושו, עד שבא הקב"ה ופירשו: "ויאמר ה' - על עזבם את תורת". ע"כ. ולכאורה אינו מובן שאלת הפסוק: "מי האיש החכם וכו', על מה אבדה הארץ". וגם דרשת רז"ל: ד"נשאל לחכמים ולנביאים ולא פירושו, על מה אבדה הארץ", והלא עוונתיהם היו גלויים, שחטאו בג' עברות חמורות? אמנם, אפשר שהשאלה היתה, איך נלכדו בעונות אלו החמורים כל כך? והשיב ה' - "על עזבם את תורת", ואין מבטל ליצה"ר, כי אם התורה! ובביטולה, נתגבר היצה"ר, ועונו ופשעו.

(מרן החיד"א בחומת אנך איכה פרק ב' אות ג')

על עזבם את תורת

איכה ישבה בדד - ר"ת וס"ת גימטריא כ"ז. על שנגעו בכ"ז אותיות התורה. ומרן החיד"א בחומת אנך, רמז (בפסוק ב') במלת **בכה** שהיא בגימטריא כ"ז. ע"ש. [והאותיות האמצעיות של "איכה ישבה בדד", הם: **כי שב ד'**. שם רמז, שאחר ששפך השי"ת חמתו על עצים ואבנים, וישבה ירושלים בדד בעוה"ר, תכף ומיד הודיע הכתוב: **כי שב ד'** מחרון אפו וירחמנו. יש"א ברכ"ה ס"ט]

(שלמי תודה למהר"ש דאנה זצ"ל בחידושי הנ"ך)

ט' באב

נאמר בתורה "ואנכי הסתר אסתיר פני ביום ההוא" וגו' (דברים ל"א, י"ח). שתי לשונות הסתרה,

אחד כנגד בית ראשון ואחד כנגד בית שני. וזהו שאמר "ביום ההוא", כי שניהם ביום אחד נחרבו כאמור. ויש לרמוז: "ביום ההוא", הוא - בגימטריא **ט' אב**. [א"ה: ויותר יש לרמוז בפסוק הקודם: "וחרה אפי בו" ר"ת בגימטריא **ט'**, אפי בו ר"ת **אב**. ובימינו, השואה הנוראה התחילה בעוה"ר, ביום י"ז אלול התרצ"ט (1 בספטמבר 1939 למנינים). וזה רמז: "ביום ההוא" גימטריא י"ז. ושם הפרשה וילך בגימטריא **אלול**. וגם על הרוב נקראת פרשת וילך בחדש **אלול**. ודו"ק. נאמ"ן ס"ט].

(נהר שלום פ' האזינו, והערת מרן ראש הישיבה שליט"א שם מספר 68)

"השיבנו ה' - בשביל שנחזור - אליך!"

נאמר בסוף איכה: "השיבנו ה' אליך ונשובה חדש ימינו כקדם. כי אם מאס מאסתנו קצפת עלינו עד מאד" (איכה ה', כ"א-כ"ב). וצריך להבין למה נוהגים לכפול פסוק "השיבנו" ב' פעמים, ואין די בפעם אחת, או קודם פסוק "כי אם מאוס", או לאחריו? דע! שפסוקים אלו הם שיחת ישראל עם השי"ת, שישראל בקשו מאת ה': "השיבנו ה' אליך" דהיינו, עיקר צער הגלות שלנו, אינו על סבלנו גרידא, אלא על פרידת השכינה מעלינו. ה' השיבנו ה' - מן הגלות אך לא בשביל צערנו, אלא בשביל שנחזור "אליך". וכשתשיבנו "אליך" ולשכינתך, תכף מיד "ונשובה!" ועוד נבקש "חדש ימינו" - תגאל אותנו, "כקדם" - כימי גלות מצרים, שעל אף שהיינו נבזים ושפלים, הוצאת אותנו, וראו כל העמים גדולתנו. השיבתם רוח הקודש: לא! "כי אם מאוס" - בזמן שהייתם במצרים לא מאסתי בכם כי עדיין לא קיבלתם את התורה, אבל עכשיו לאחר שנתתי לכם התורה, ולא שמעתם בקולי, מאסתי בכם. השיבו ישראל: הן בצדק "מאסתנו" ואמת הוא הדבר שחטאנו, אבל "קצפת עלינו עד מאד" - ואין "מאד" אלא המוות, ואף על פי שנשארנו עדיין מתי מעט, הרי אנו כמותים, מאחר שראינו בעינינו אבותינו הרוגים ושרופים ותלויים ומתי רעב, ועוד מיתות משונות.

על כן חוזרים אנחנו לבקש: "השיבנו ה' אליך ונשובה".

(האזה"ח הקדוש, בדרשותיו שבס' מאור החיים, עמ' רי"א במהדורה החדשה)

מדוע נקרא ביהמ"ק לבנון?

אמרו חז"ל "למה נקרא ביהמ"ק לבנון, מכיון שמלבין עונותיהם של ישראל (יומא דף ל"ט ע"ב). נראה לבאר מדוע נקרא "לבנון" ולא "לבן"? כי ידוע כי כל הלבנת עונות, היא על ידי בינה שהיא סוד לב, וכמ"ש בפתיחת אליהו זכור לטוב: "בינה ליבא ובה הלב מבין". וידוע, שיש בבינה נו"ן שערי בינה. וזהו: לבנון, חֲלֵק התיבה לב נוּן. ועוד יש לומר שבא לרמז כי ביהמ"ק מלבין שני סוגי חטאים, גם פשעים להכעיס, וגם עוונות הנעשים לתאבון.

(הגרי"ח בספר בניהו יומא דף ל"ט ע"ב)

אלול

מרבה תשובה מרבה חיים

ומל ה' אלהיך את לבבך ואת לבב זרעך (דברים ל', ו'). אמרו רז"ל [עיין בעל הטורים] ר"ת אלול, לרמז שצריך האדם לשוב בתשובה בחדש אלול. ולפ"ז אתי שפיר אומרו: "למען חייך" - שתכתב בספר חיים בראש השנה, שבו הצדיקים נכתבים לחיים וכו' [ראש השנה דף ט"ז ע"ב]. אי נמי, "למען חייך" - לזכות לתחיית המתים כצדיקים דכתיב בהו: "ורבים מישיני אדמת עפר יקיצו, אלה לחיי עולם" [דניאל י"ב, ב']. וזו ראייה לתחיית המתים מן התורה בדרך פשט [עיין סנהדרין דף צ' ע"ב].

(נהר שלום פרשת נצבים)

דרכי התשובה באלול

המלים: "ויבא אברהם לספוד לשרה ולבכותה".

הם ר"ת "אלול". ונראה דבא לרמז כי ידוע ש'אברהם' כינוי לנשמה, ו'שרה' כינוי לגוף. לרמז שבחודש אלול וימים נוראים מתעוררת הנשמה לבכות ולשוב בתשובה על עצמה, וזה נרמז גם בתיבת "ולבכתה" כ"ף זעירא, נשאר תיבת "ולכתה" היא הנשמה בתו של הקב"ה, וגם על צרכי הגוף הנרמז במלים "לספוד לשרה". אך במה תשא פנים לשוב אל ה'? "וידבר אל בני חת לאמר" - נוהגת [ו'ידבר', לשון הנהגה, כמו "ידבר עמים תחתינו". תהלים מ"ז ד' ע"ש ברש"י] היא בשלשה דברים הנרמזים בתיבת חת שהוא גימטריא צום קול ממון, ששלשה דברים אלו עוזרים לו לאדם שתתקבל תשובתו ולהתמיד ביראת ה', והם מליצים טוב בעדו - "לאמר" נוטריקון לאל מלא רחמים.

(מגיד חדשות ח"ז דרושים עמ' קצ"ב)

התשובה מתקבלת ע"י עסק התורה

כתב מרן החיד"א בספרו נחל קדומים (פרשת בא אות ב') בשם לקוטים קדמונים כ"י, עה"פ: "כי אני הכבדתי את לבו ואת לב עבדיו" (שמות יו"ד א'). שהוא ר"ת אלול. לרמז שגם מי שכבד בעבירות כל השנה, וחוזר בתשובה, הקב"ה מקבלו בתשובה, ובלבד שיעסוק בתורה. וזהו סיום הפסוק: "למען שתי אותותי אלה בקרבך". "אותותי" - קרי ביה אותיותי. "בקרבך" - ולא משפה ולחוץ. ע"כ. ואפשר לרמז לפי זה, כי "אלה" אותיות "אהל" - שלא ימוש מתוך האוהל. עכ"ד מרן החיד"א. וע"פ דרכו בקודש כתב מורנו הרב יד שאול' (שם) לרמז עוד, דהפסוק הנ"ל סופי תיבות: תתובא. על דרך אומרם ז"ל (ויקרא רבה פרשה י"ג אות ד') "אי יהודאה צריך לחרובא, עביד תתובא" - שהוא לשון תשובה. וק"ל. והעיר ע"ז מרן ראש הישיבה שליט"א (שם) במהדורה החדשה בהערה 9, קשה, איפה נמצאת האל"ף של תתובא בס"ת? ואפשר שמצד האל"ף שבתחלת מלת את. ולולי דבריו י"ל שהמלים את לבו ואת לב, ר"ת אלול וס"ת תתוב. והוא תרגום של

"ואתה תשוב" (דברים ל', ח') "ואת תתוב". לומר לך שבחדש אלול חוזרים בתשובה. עכ"ד מרן נר"ו.

מה בין תשובת שאול לתשובת דוד?

עיקר התשובה הוא היות האדם מצייר בדעתו שהוא חטא בהחלט, ולא יבקש על עצמו שום מין התנצלות לתלות עליו החטא, כי יהיה סיבה שייקל בעיניו עווננו ולא יעשה התשובה בשלמות. וכבר נודע כי זה היה ההפרש שבין תשובת שאול ע"ה לתשובת דוד ע"ה. כי שאול, כשאמר: "חטאתי, כי עברתי" וגו' (ש"א טו, כד), לא החליט על עצמו שהוא חטא גמור, אלא התנצל עליו, כאמרו: "כי יראתי מפני העם" וגו' (שם), ועל כן לא נתקבלה תשובתו. אבל דוד ע"ה, לא אמר אלא מלת "חטאתי" בלבד (ש"ב יב, יג), להורות על הכרת החטא בהחלט, ולפיכך מיד נתקבל ברצון, ואמר לו נתן ע"ה: "גם ה' העביר חטאתך לא תמות" (שם).

(מהר"ע פיג'ו בספר בינה לעתים ח"ב, חלק עת צרה, דרוש ג')

מדוע פסק הרמב"ם שבעל תשובה עדיף?

הנה יש מקום עיון על הרמב"ם שפסק (בפרק ז' מהלכות תשובה הלכה ד') כדעת ר' אבהו (בברכות דף ל"ד ע"ב) שאמר "במקום שבעלי תשובה, עומדים אין צדיקים גמורים יכולים לעמוד" ולא פסק כרבי יוחנן (שם) החולק על זה וסובר, ד"צדיקים גמורים יותר מבעלי תשובה"? ואולי, כיון דלא נפקא מינה לענין דינא, הכריע כן מדרך הסברה שבעל תשובה גדול, מפני שכובש את יצרו, וכמו שסיים הוא בעצמו (שם). וראיה ממעשה דרבי חנינא ור' יונתן (בע"ז דף י"ז ע"ב) דהוו אזלי אפתחא דזונות שיכבשו יצרים ויגדל שכרם יותר. ע"ש. נמצא שבעל תשובה הכובש יצרו תדיר, שכרו גדול מצדיק גמור שאינו כובש את יצרו. ועוד יש ליישב עפ"מ"ש בעלי הכללים שדרכו של הרמב"ם לפסוק כאותו מאן דאמר שראיתו ברורה מן

הכתוב ביותר. והמעייין שם בגמ' דברכות, בטעמי מחלוקתם, ימצא כי ראיית ר' אבהו מן הכתוב: "לרחוק ולקרוב" (ישעיה נ"ז, י"ט), היא ברורה יותר מראיית רבי יוחנן, ולכך בחר לפסוק כרבי אבהו.

(מהר"ש טייב זצ"ל בס' עפעפי שחר פ' נצבים)

בעל תשובה עדיף, כי מוסיף גדרים

אמרו חז"ל שבעל תשובה צריך לעשות גדרים יותר מצדיק גמור. וזה נראה לי טעם למה שאמרו חז"ל (ברכות דף ל"ד ע"ב): "מקום שבעלי תשובה עומדים אין צדיקים גמורים יכולין לעמוד". כיון שבעל תשובה צריך לעשות גדרים וסייגים למצות, מקבל שכר על הגדרים, ומלא מצות יותר מצדיק גמור, כיון שצדיק גמור אינו עושה גדרים. וזה רמז "והיה עקב תשמעון" (דברים ז', י"ב), אם לא שמעתם אל חקי האלהים ואל תורותיו, אלא ב'עקב' דהיינו בסוף, כבעלי תשובה, אז "ושמרתם ועשיתם אותם" - ירצה דצריך לעשות סייג 'ומשמרת' ל'עשיית' המצוות.

(כף הכהן למהר"א יצחקי פרשת עקב)

חכמת יצה"ט וערמומיות יצה"ר

הגמ' בנדרים (דף ל"ב ע"ב) אומרת: "אמר ר' אמי בר אבא מאי דכתיב: "עיר קטנה ואנשים בה מעט ובא אליה מלך גדול וסבב אותה ובנה עליה מצודים גדולים. ומצא בה איש מסכן חכם. ומילט הוא את העיר בחכמתו, ואדם לא זכר את האיש המסכן ההוא" (קהלת ט', י"ד-ט"ו). עיר קטנה - זה הגוף. ואנשים בה מעט - אלו אברים. מלך גדול - זה יצר הרע. ובנה עליה מצודים גדולים - אלו עוונות. ומצא בה איש מסכן וחכם - זה יצר הטוב. ומילט הוא את העיר בחכמתו - זו תשובה ומעשים טובים. ואדם לא זכר את האיש המסכן ההוא - שבשעת יצה"ר לית דמדכר ליה ליצה"ט. ע"כ. והדבר צריך ביאור איזו חכמה יש בעצה לשוב בתשובה שנאמר עליה: "ומילט הוא את העיר בחכמתו", והלא התשובה היא דבר בסיסי וראשון לכל דבר שבקדושה. ואיה

"לשון מכריע" - לשון גימטריא 386, יחד עם שתי הכפות כמנין שופר. לרמוז שבמזל מאזנים, השופר מכריע את הכף שהוא ממתק את הדינים. וזה מה שאמר משה לישראל: "מה ה' שואל מעמך כי אם ליראה וגו'" (דברים י"ד, י"ב), על ידי הענוה הנקראת "מה", כמו שנאמר: "ונחנו מה" (שמות ט"ז, ז'), זה עיקר הטיית הכף, כמו שנאמר: "יפאר עננים בישועה" (תהלים קמ"ט, ד'). וזה מה שאמר משה: "ועתה ישראל" בגימטריא 541, "מה ה' שואל מעמך", תוסיף 45 כמנין מה, שהיא רמז לענוה, הרי 586 כמספר שופר, שעל ידי מדת הענוה, הכף נוטה לזכות כמו ע"י השופר.
(מהר"ש חירארי שליט"א בס' שמח בחור ברכות דף ד' ע"א)

החכמה שבעצה זו? אך הדבר יבואר בהקדים קושית התוס' בפסחים (דף נ' ע"ב בד"ה וכאן) על מאמר רב יהודה בשם רב: "לעולם יעסוק אדם בתורה ומצוות אע"פ שלא לשמה, שמתוך שלא לשמה בא לשמה". שהרי בברכות (דף י"ז ע"א) אמר רבא: "כל העושה שלא לשמה, נוח לו שלא נברא? והתוס' חילקו שבברכות מדובר שעושה על מנת לקנטר, ולכן נוח לו שלא נברא. אבל העושה מצוות מסיבות אחרות אע"פ שאין זה לשם שמים יש לו שכר וזהו "מתוך שלא לשמה בא לשמה". ע"ש. ע"פ הנ"ל כאשר רואה היצה"ט כי כל אבריו של אדם זה נלכדו ברשת היצה"ר, בא בחכמתו ומשיאו עצה טובה, שיאמר שעושה המצוות מתוך כוונת שלא לשמה המותרת, ואז יצה"ר יניח לו לעשות כרצונו, וכך

יתגבר עליו. אבל באמת בלבו לא יתכוין לכך, אלא יתכוין לש"ש בלבד. אך יצה"ר לא כן ידמה, וע"כ גורם לאדם שלא יזכור את האיש המסכן - הוא היצה"ט וחכמתו, ונותן בלבו לחשוב אך ורק שלא לשמה, ולפעמים גרוע מזה שמתכוין האדם "שלא לשמה" הגרוע שעושה ע"מ לקנטר ויצא שכרו בהפסדו.

(אמרי שפר למהר"ש פרימו פ' בראשית)

מזל מאזנים

חדש תשרי מזלו מאזנים, המאזנים, הם כף מכאן וכף מכאן. בכף אחת שמים את המשקל, ובכף השניה את הסחורה. ולשון באמצע, והוא מכריע. אומרים המפרשים כף גימטריא מאה, ועוד כף שניה, סך הכל מאתים. מה נשאר?

נשבה ארון הקדש

צער רב אפפנו לקול שמועה רעה, מחלה ונועה, אשר הגיעה, על פטירת זקן רבני ג'רבא משיירי תלמידיו של מרן אבי הישיבה זיע"א, השקדן העצום, חובר חברים מחוכם, הזדכך ביסורים רבים, וקבלם באהבה

הגאון רבי אליהו מאדאר זצ"ל

רב מושב איתן

נ"ע ביום חג השבועות התשע"ג

תנחומינו הכנים לבניו הרבנים, למשפחתו

הכבודה, ולכל בני המושב

בנחמת ציון וירושלים תנוחמו.

המערכת

דתי המלך

מה לכוסכוס החגיגי ולסעודה המפסקת?

למרות היגון והעצב בשערי
היום הנורא ט' באב, יש שבחרו
לערוך את סעודת המפסקת,
דווקא באוכל המסורתי,
והחגיגי - "כוסכוס", על מה
ולמה? | ומדוע דווקא מאכל
האבילות - ביצה, זיכה את
המזון העם במחאת פוסקי
אשכנז | ואיך כמעט הציל
החמין של שבת את הסעודה
מפסקת.

הרב אדיר כהן

מח"ס ילקוט כהונה ג"ח ועוד

בזימון⁶.

אולם בעיר הבירה תונס רבתי, נהגו בסעודה זו באכילת "כוסכוס", מאכל חגיגי שרגילים לאוכלו בשבתות חגים ושמחות. אמנם כמובן בלי בשר ודגים. אבל לכאורה לא מובן מדוע לא מצאו מאכל אחר לסעודת אבלים זו. טעם מפתיע למנהג זה אמר הרה"ג רבי אליהו גז צ"ל, מדייני תונס, שנהגו כן כדי שלא להתחייב בזימון⁷, ועוד טעם אמר, כדי לקצר בדברי תורה כמה שאפשר, שברהמ"ז ארוכה ויוצאים בה ידי חובת ד"ת על השלחן⁸. לעומת זאת בדרום תוניסיה, בג'רבא וגלילותיה, אף שהיו רגילים מאד במשך השנה באכילת כוסכוס, לא אכלו בסעודה מפסקת מאכל זה, וטעמם כיון שאכילת הכוסכוס גורמת לצימאון רב⁹ ויקשה עליהם לאחר מכן בצום. לכן מרן מייסד הישיבה הגה"ק רבי מצליח מאזוז צ"ל, אשר הורתו בקדושה באי ג'רבא, אף לאחר שנקרא לכהן אחר חתונתו

בסעודה האחרונה שקודם תשעה באב, הסעודה העצובה שיש ביותר במשך השנה, כל עם ישראל יושבים על הקרקע ואוכלים כל אחד בפינתו כאבלים וחפויי ראש, ומשתתפים בצער השכינה הקדושה ובצער כל האומה הישראלית בחורבן הבית הגדול והקדוש בנין בית הבחירה. ואף בשלחן ערוך¹ נפסקו כמה הלכות והובאו כמה מנהגים בהקשר לסעודה זו, לא לאכול בשר ולא לשתות יין מן הדין, וכן לא לאכול מן הדין שני תבשילים². ונוהגים לאכול עדשים עם ביצים מבושלים בתוכם שהם מאכלי אבלים³. ומוסיף מור"ם, שיש נוהגים לאכול ביצים קשות שהוא ג"כ מאכלי אבלים. והגדיל לכתוב מרן⁴ "מי שאפשר לו, לא יאכל בסעודה המפסקת אלא פת חריבה במלח וקיתון של מים". והחרה החזיק אחריו מור"ם, שיש מחמירים לטבול אחר אכילה פת באפר. ועוד כתב מרן⁵ שיש נוהגים לישב על גבי קרקע בסעודה המפסקת. ולהזהר לא לאכול ביחד שלא יתחייבו

6. סעיף ח'.

7. עיין בש"ע שם ס"ח.

8. כן כתב בשמו מו"ר ועט"ר מרן ראש הישיבה נר"ו בקונטרס "תרשיש ואיים" שבסו"ס תולדות חכמי תונס (עמוד שס"א).

9. עיין למו"ר הנז' בהסכמה לשו"ת מנחת חיים מנה"ב, ובספר מקור נאמן (סימן קצ"ב ובמילואים עמוד רמ"ח).

1. סימן תקנ"ב

2. סעיף א'.

3. סעיף ה'.

4. סעיף ו'.

5. סעיף ז'.

כמרבין תורה בתונס הבריה, וקיבל עליו מרבית מנהגי העיר, המשיך במשפחתו לאכול בסעודה המפסקת תבשיל מעגבניות וביצים כמנהג ג'רבא.

אולם מנהג אחר היה בתונס מלבד הנ"ל, שלאחר סיום אכילת הכוסקוס, היו אוכלים ביצה קשה טבולה באפר. וכן בדרום תוניסיה יש שנהגו כן, כך לדוגמא נהג מורנו הרה"ק **רבי חיים חורי** זצ"ל רבה של גאבס, שאחר שליפת הפת בתבשיל של ירק, אכל חתיכת ביצה קשה טבולה באפר¹⁰. ולכאורה נמצא חומרו קולו, שבאים לאכול מאכל אבילות, ומצד שני עוברים על דין מפורש בגמרא ובש"ע שאין לאכול שני תבשילים בסעודה זו. ובפירוש כתבו הרב חיי אדם¹¹ והרב משנה ברורה¹² להתריע נגד מנהג המזון העם שאוכלים בתחילה מין מבושל, ואחרי זה יושבים בארץ ואוכלים ביצים. וכן הגאון פרי חדש¹³ הביא שיש שחשבו שכיון שביצים הוא מאכל אבלים, אין בו איסור משום שני תבשילין, ולכן אוכלים אחר התבשיל ביצים קשות. וכתבו שהוא מנהג טעות ולא הותר אלא לאכול ביצים במקום תבשיל, ולא הותר לאכול גם זה וגם זה. וכן העירו עוד אחרונים קיבצם מרן הגר"ע יוסף נר"ו בספר חזון עובדיה - ארבע תעניות¹⁴. ובפירוש כתב הרא"ש¹⁵: נהגו באשכנז לאכול ביצה כמו שנהגו בסעודת הבראה, ולכך אין אוכלין שום תבשיל אחר בסעודת מפסקת. ע"כ. הרי שהביצה תחת התבשיל.

והרה"ג **רבי אהרן מימון** זצ"ל (שגם אצלם נהגו בזה כמנהג זקנו הגר"ח חורי), כתב להעיר על מנהג זה¹⁶, והשיבו מוה"ר הגאון **רבי רפאל כדיר צבאן** זצ"ל שסומכים על מה שכתב מרן (סעיף ג') שדבר שדרכו בכל השנה לערב, כגון אפונים שנותנים

עליהם בצלים וביצים מותר. וא"כ יש לומר כיון שדרכנו לעשות ביצים קשות בחמין של שבת, א"כ שרי, ומקרי דרכו בכך. ודחה זה, דא"כ לא שרי אלא אם כן הביצים מתבשלים יחד עם התבשיל. ומה גם שהדרך כן רק ביום שבת, ולא מסתבר דהוי דרכו. ועוד, דאף בגוונא דשרי, לא שרי אלא לאוכלם יחדיו מעורבים זה בזה, ולא שהביצים שלמות, וק"ו שנאכלות בנפרד. ע"ש. ובספר פסקי תשובות ח"ו¹⁷ כתב, ללמד זכות על הנוהגים להקל, שכיון שאינם אוכלים מהביצים רק כדי טעימה בעלמא פחות מכזית אין זה בגדר אכילת תבשיל. ע"ש. ואכן גם הגר"ח חורי הנ"ל לא אכל אלא "חתיכת" ביצה קשה. ובספר עלי הדס¹⁸ כתב ששמע על כמה משפחות בתונס, שניסו לתקן באופן אחר, ולא אכלו הביצה בפני עצמה, אלא היו טורפים ומערבים אותה יחד עם הכוסקוס, כדי שהכל יחשב כתבשיל אחד. והעיר לנכון שאין עצה זו מועילה, אחר שאין הדרך לאכול כן הכוסקוס בשאר השנה. ומ"מ בג'רבא וגלילותיה מרבית הקהל לא נהג כן, וכמו שהעיר והעיד הגאון רבי **אלטר מאזוז** זצ"ל¹⁹, שאין זה מנהג כולנו, אלא מנהג של איזה טועים, והדבר ברור שאסור לעשות כן. וכן דודו הגאון רבי **שלמה מאזוז** זצ"ל בספר מדרש שלמה²⁰ כתב: "יש נוהגים" לאכול ביצים קשים וקרים שהוא ג"כ מאכל אבלים (ולא העיר נגד מנהג זה, כי לא כתב שאוכלים אותו בנוסף לתבשיל), וסיים: ובביתנו לא נהגו בזה. ובספר ממלכת כהנים²¹ כתב שרוב הקהל אוכלים עגבניות ויש אוכלים גם ביצים. ואפשר שכוונתו שאוכלים תבשיל עגבניות וביצים מעורבים יחדיו. וכן אנחנו נוהגים. ❁

10. עיין בספר חיי חיים (עמוד 174).

11. כלל קל"ד ס"א.

12. ס"ק י"ד.

13. בליקוטים, סימן תקנ"ב.

14. עמ' רס"א-רס"ב.

15. תענית פ"ד סימן ל"ד.

16. בירחון אור תורה (חודש אב התשל"ל סימן ל'), וכן הוא בקונטרס מטה אהרן שבראש ספר תולדות פרץ ח"ד (סימן ג').

17. סימן תקנ"ב אות ז'.

18. פרק י"ד אות י"א.

19. באו"ת שם.

20. עמוד ר"א סעיף ו'.

21. עמוד שס"ג.

נאמנים

דבריו

**הבזקי אור
של מרן
ראש הישיבה
שליט"א**

צפונות הדיבור

הרב עובדיה חן

כלל ידוע הוא בתורת הנפש שפעמים מחמת רגשותיו מסגיר האדם בדיבורו את צפוני לבו שלא מדעת, על ידי הוספת מלים, כפילות או לשון מסורסת. בספר "סנסן ליאיר" (מגלת אסתר ה, ז), מציג מרן ראש הישיבה שליט"א שני מקרים שכלל זה בא לידי ביטוי בתנ"ך.

הראשון: כאשר שאול שם לב כי נפקד מקום דוד, הוא פונה אל יהונתן בנו ודורש לדעת: "מדוע לא בא בן ישי גם תמול גם היום אל הלחם?". שימו לב לתשובתו המסורבלת והארוכה של יהונתן: "ויען יהונתן את שאול, נשאל נשאל דוד מעמדי עד בית לחם. ויאמר שלחני נא, כי זבח משפחה לנו בעיר, והוא צוה לי - אחי, ועתה אם מצאתי חן בעיניך, אפלוטה נא ואראה את אחי, על פן לא בא אל שלחן המלך". מתשובתו של יהונתן מסיק שאול כי ישנה איזו קנוניא בין יהונתן לבין דוד, ומיד "ויחר אף שאול ביהונתן ויאמר לו בן נענות המרדויות! הלא ידעתי כי בחר אתה לבן ישי לבשתיך ולבשתי ערות אמה. כי כל הימים אשר בן ישי חי על האדמה לא תכון אתה ומלכותך, ועתה שלח וקח אתו אלי כי בן מות הוא" (שמואל א', כ', כז-לא). וצריך להבין על סמך מה מחליט שאול בצורה כה בטוחה כי יהונתן משתף פעולה עם דוד, הרי מתוכן תשובתו אין כל גילוי לכך? ומבאר באופן מקורי ששאול עשה בחכמה, ובמקום לשאול את כולם "יש בכם מי שידוע מדוע לא בא בן ישי?", תקף בפתאומיות את יהונתן ושאלו "מדוע לא בא בן ישי" וגו'. יהונתן התבלבל ובמקום לחשוב ולענות במלים קצרות "דוד אמר לי שלחני נא וגו' ואחי צוה לי" וגו', השיב בניסוח מתפתל, מהוסס ומסורס המשדר פחד, ומזהה הבין שאול כי הוא מחפה על מה שיש בלבו ומשתדל להסתיר כוונותיו. עוד פליטת פה הסגירה את יהונתן באומרו "אמלטה" במקום "אלכה". מלה זו שנמלטה בטעות מפיו, הוכיחה שכוונת דוד היתה לברוח.

מקרה נוסף: מענה חושי הארכי לאבשלום (שמואל ב' י"ז), שם חש הקורא שהוא עונה לאט לאט ותוך כדי חושב מה לענות: "ויאמר חושי אל אבשלום לא טובה העצה אשר יעץ אחיתופל בפעם הזאת (כאן הוא שותק זמן מה, ואחר כך)

את בקשתי... (לפתע צץ במוחה הרעיון לדחות הענין למחר, ולכן): יבוא המלך והמן אל המשתה אשר אעשה להם (כאן המלך מסתכל בה בתמיהה, כאומר: "ההר הוליד עכבר?". והיא מבינה לרוחו ומסיימת) ומחר אעשה כדבר המלך (כלומר מחר אגלה את בקשתי העיקרית). והוא כמו שכתב הראב"ע שם שאיחרה אסתר לדבר ביום הראשון במשתה היין, בעבור שלא ראתה שום אות שחידש ה' בעבור תענית ישראל, וכאשר ראתה ביום השני דבר גדולת מרדכי חזק לבה. ע"ש.

מקום נוסף אותו מסביר מרן שליט"א בדרך דומה, הוא הפסוק באיוב (כד, יב) "מעיר מתים ינאקו ונפש חללים תשווע ואלוה לא ישים תפלה". המשפט האחרון "ואלוה לא ישים תפלה" קשה להולמו. אולם כוונת הדברים כך, איוב רצה להגיד: ונפש חללים תשווע, ואלוקים ח"ו אינו שומע זעקתם, אך הפסיק באמצע דבריו ואמר: ואלוה... לא ישים (בי) תפלה (על דברי), כאדם שאומר "ה' יסלח לי".

ויאמר חושי אתה ידעת את אביך ואת אנשיו" וגו'. והזכיר בדבריו באופן חריג חמשה דימויים: כדוב שכול בשדה, לבו כלב האריה, כחול אשר על הים לרוב, כאשר יפול הטל על האדמה, והשיאו כל ישראל אל העיר ההיא חבלים וגו'. וכל זה לחפות על המחשבה הפנימית שבלבו והסערה שבנפשו אם תתגלה התרמית לאבשלום. ומסיים מרן שליט"א דוגמא זו במלים: "ולא נמצא דיבור ונאום מעושה כמוהו בתנ"ך".

בספר "פטיש החזק" (ח"ב פ"ה) הובאה הגהה ממרן שליט"א, שבה הוא מביא דוגמא נוספת, ממה שאמר שאול המלך לשמואל: ברוך אתה לה' **הקיימותי את דבר ה'** (שמואל א' ט"ו י"ג), והדגיש זאת, כי השאיר בחיים את אגג ואת הצאן והבקר, ונקפו מצפוננו על כך. (ושם בפטיש החזק הובאו כמה דברים בענין זה ממרן שליט"א בשם אביו הגאון זצ"ל, ואכמ"ל).

על פי גילוי זה, מיישב מרן שליט"א בסנסן ליאיר הנ"ל מספר פסוקים התמוהים מבחינה תחבירית. אחד המקומות הבולטים הוא בפניית אסתר למלך אחשורוש: "ותען אסתר ותאמר שאלתי ובקשתי. אם מצאתי חן בעיני המלך ואם על המלך טוב לתת את שאלתי ולעשות את בקשתי יבוא המלך והמן" וגו' (מגלת אסתר ה, ז-ח). ולא מובן מדוע כדי להזמין למשתה היתה צריכה להרבות בתחנוני לשון כל כך? אלא שהיתה מהססת ושתה עצות בנפשה אם לגלות כבר כעת את בקשתה העיקרית או שעדיין לא בשל הדבר, ובינתיים משכה את הזמן בדיבורים עד שהחליטה לדחות בקשתה למחר. וכך צריך לקרוא: ותען אסתר ותאמר: שאלתי ובקשתי (סוף פסוק - המורה על הפסקה קלה) אם מצאתי חן בעיני המלך... ואם על המלך טוב... לתת את שאלתי... ולעשות

ברכותינו הנאמנות לכבוד ידידנו הגביר היקר והנכבד, רודף צדקה וחסד, אוהב תורה ולומדיה, יקיר הישיבה ומתומכיה

רבי יוסף חי חורי הי"ו

לרגל פתיחת הסניף החדש "יוסף חן" ברחוב רבי עקיבא 49 קומה ב' בני ברק.

יה"ר שתשרה הברכה בכל מעשי ידיו, מתוך בריאות איתנה ונחת מכל יוצאי חלציו, ויקויים בו מקרא שכתוב: "יצו ה' אתך את הברכה באסמין, ובכל משלח ידך". "יפתח ה' לך את אוצרו הטוב את השמים...לברך את כל מעשי ידך".

הנהלת הישיבה המערכת

בוא

השאלה הגורלית: שני בחורים נכנסו ליש למדו אצל רב אחד, שניהם שמעו מוסר נ חשוב, גדול בתורה, והשני לא יצ

יש לכם משהו בלב. לשניהם יש את אותה בעיה, מה שיש לפלוני יש לאלמוני. והנה אחרי תקופה קצרה הלך האחד לעולם הבא, ואילו השני המשיך והחזיק מעמד והאריך ימים עוד עשרים שנה, עד שנפטר בגיל מבוגר זקן ושבע ימים. מה הסיבה הרי שתיהם היו חולים באותה מחלה?

אקרא לכם קטע מהגמרא על הפסוק שקראנו בשבת (במדבר כ"א, כ"ז), "על כן יאמרו המושלים בואו חשבון תבנה ותכונן עיר סיחון", אמר ר' שמואל בר נחמני אמר ר' יונתן, מאי דכתיב 'על כן יאמרו המושלים בואו חשבון?' 'המושלים' - אלו המושלים ביצרם, 'בואו חשבון' - בואו נחשוב חשבוננו של עולם, הפסד מצוה כנגד שכרה ושכר עבירה כנגד הפסדה. 'תבנה ותכונן' - אם אתה עושה כן תבנה בעולם הזה ותכונן לעולם הבא." (ב"ב דף ע"ח ע"ב)

פשט הפסוק, 'על כן יאמרו המושלים בואו חשבון', שכאשר רצה סיחון להלחם עם מואב ולכבוש את עיר הבירה חשבון, הוא רצה להיות בטוח בנצחונו, ולכן מה עשה? הביא את ה"חבר שלנו" שבפרשת השבוע הבא, מכירים אותו: בלעם בן בעור, "כי ידעתי את אשר יברך מבורך ואת אשר יאור יואר" (במדבר כ"ב, ו'), היה ידוע ומפורסם אז שכל מה שבלעם מוציא מהפה שלו היה מתקיים, לכן סיחון רצה שינבא לו מה לעשות, וביקש ממנו שיעשה משלים, המושלים מלשון משלים, גם התרגום אונקלוס מתרגם, על כן יאמרו מתליא

נ פתח בכמה שאלות, שלעניות דעות תשובה אחת לכולן.

שני בחורים נכנסו לשיבה יחד בראש חודש אלול, שניהם למדו בשיעור אחד, שניהם למדו אצל רב אחד, שניהם שמעו מוסר מאותו רב, ושניהם קיבלו חינוך דומה. אבל זה יצא תלמיד חכם חשוב, גדול בתורה, והשני לא יצא ממנו משהו מיוחד. אם היו שניהם לומדים במקומות שונים היינו אומרים, כל אחד והכיוון שלו והסגנון שהוא למד בו, אבל כששניהם למדו ביחד, השאלה הנשאלת למה זה יצא כך וזה כך?

אותה שאלה נשאלת גם על שני חברים שכל אחד מהם פתח חנות. זה פתח חנות וזה פתח חנות, שניהם בחרו מקום טוב למכור בו, אבל זה הצליח והשני פשט רגל, מדוע?

שאלה שלישית, שני חברים קנו מכונית באותו זמן, אחרי שלוש שנים נפגשו אחד מול השני, שלום שלום, אחד אומר לשני זה המכונית שקנית באותו יום שקנינו ביחד? אומר לו כן. אומר לו, לא האמנתי חשבתי שקנית אוטו חדש. והשני אומר לו בהיפך: זה המכונית שקנית איתי באותו יום? אומר לו כן. אומר לו, איזה גרוטאה. והשאלה נשאלת, שניהם קנו את אותה מכונית באותו יום, זה נראה חדש ואילו זה נראה גרוטאה, מה הסיבה?

ונוסיף שאלה אחת רביעית, שני אנשים - לא עלינו ולא עליכם - הלכו להיבדק, אמר להם הרופא,

או חשבון

שיבה יחד בראש חודש אלול, שניהם למדו בשיעור אחד, שניהם מאותו רב, ושניהם קיבלו חינוך דומה. אבל זה יצא תלמיד חכם יצא ממנו משהו מיוחד, למה? / תשובה מאלפת ונוקבת.

אולי להתלהב, אבל הפיקח לא מסתכל על הצורה החיצונית של העט ועל איך שהוא נראה, אלא בואו חשבון, הוא עושה חשבון, רגע, כמה העט הזה עולה? שתי יורו וחצי, השעון שלי עולה לפחות עשרים יורו. אני לא טיפש להחליף דבר שעולה עשרים יורו, בעט שעולה בסה"כ שתי יורו וחצי - בואו חשבון.

וכך גם כן, מי שהוא מושל ביצר שלו, הוא מחשב דבר מול דבר. הוא מחשב "הפסד מצוה כנגד שכרה". הוא בודק האם ההפסד שיש לי כאשר אני עושה מצוה לא גובר על השכר שאני אקבל!?

- המושלים מי שעושה משלים. ומה אמר, קילל בלשון כזאת: בואו חשבון, סיחון וכל החברים שלו, החיילים שלו, תבואו תכנסו לחשבון אל תפחדו, המואבים לא יעצרו אתכם. תבנה ותכונן עיר סיחון וכו', זה הפשט של הפסוק.

הפסד מצוה כנגד שכרה

אבל רבי שמואל בר נחמני אמר רבי יונתן מסביר את זה בדרך דרש. על כן יאמרו המושלים, אלו המושלים ביצרם. יש אנשים שמושלים ביצרם, לא עושים מה שהתאוות שלהם מבקשים, לא נותנים

לגוף שלהם כל מה שהוא מבקש, זה מושל בעצמו. מושלים!

מה אומרים המושלים לעצמם? "בואו חשבון". תחשוב לפני כל פעולה שאתה עושה. וכי כל מה שמציעים לך אתה תקבל? אם יבוא מישהו ויאמר לך, תראה איזה עט יפה קניתי, שילמתי עליו שני יורו וחצי - שלוש עשרה שקל, בוא נחליף תביא

לי את השעון שלך מפיירמא טובה, ואני אביא לך את העט היפה הזה בתמורה, מי שהוא טיפש יכול

**"על כן יאמרו המושלים בואו חשבון" -
"הפסד מצוה כנגד שכרה", אולי זה נראה לך
שיש לך הפסד מסוים כאשר אתה מתאמץ
לקיים מצוה, אבל תתבונן אדוני כמה שכר
אתה עומד לקבל מול זה. אדם שבאמת יעשה
חשבון לפני כל דבר שהוא עושה, בעזרת
השם יתברך, הוא לא יכשל!**

לדוגמא, אני ישן שנת ישרים ופתאום אני כביכול מפסיד כי אני צריך לקום לתפילה, אבל מהו השכר

שעומד כנגד ההפסד הזה?! תפילה בזמנה, שהרי אם אני אמשך לישון עוד רבע שעה, אני אפסיד תפילה בזמנה!*

"על כן יאמרו המושלים בואו חשבון" - "הפסד מצוה כנגד שכרה", אולי זה נראה לך שיש לך הפסד מסוים כאשר אתה מתאמץ לקיים מצוה, אבל תתבונן אדוני כמה שכר אתה עומד לקבל מול זה. אדם שבאמת יעשה חשבון לפני כל דבר שהוא עושה, בעזרת השם יתברך, הוא לא יכשל!

שכר עברה כנגד הפסדה

"ושכר עבירה כנגד

הפסדה", יש לך פה הנאה מעבירה, לא משנה כל עבירה שהיא. לדוגמה, לדבר לשון הרע, לשקר, לא לשמור על העינים, לא לעמול בתורה, להפסיק באמצע הלימוד, ועל זה הדרך. וכי חסר? יש הרבה נסיונות, וההנאה והיצר הרע דוחפים אותך, בא תשמע, אני אספר לך איזה בדיחה. ואתה אומר, לא! עכשיו אני לומד, לא אפסיק את הלימוד. והיצה"ר בא ואומר, אבל כיף לשמוע... ואתה מתגבר ואומר,

1. * כשהייתי בצרפת, היה לי מחסור בשינה, היות ובלילה ישנים מאוחר כי השקיעה וצאת הכוכבים באחת עשרה וחצי בלילה, ובבוקר התפילה בשעה שבע. ואם תגיע בשבע ושתי דקות, כבר תמצא אותם באמצע הזמירות. ולכן למרות שתמיד השתדלתי להקפיד לא לצאת מהבית בלי טלית ותפילין, אלא להניח טו"ת בבית, שם הרבה פעמים לא הייתי יוצא מהבית עם טלית ותפילין, כדי שלפחות אספיק להגיע לבית הכנסת דקה או שתיים לפני שבע, ואז כבר כיון שראו אותי, היו מחכים לי עוד דקה-שתיים עד שאסיים להניח תפילין. ושמעו אף עוד מנינים, אם אני אמשך לישון לנוח עוד רבע שעה אחרי שבע, הפסדתי, אני צריך להתפלל ביחוד.

הדבר הזה באמת מזעזע אותי. אומר לכם את האמת גם אני יש לי תאבון לדבר לשון הרע, אבל מה, המאמר הזה הוא עוצר אותי. מה? להפסיד עולם הבא? עולם הבא זה קל? עובדים עליו ששים, שבעים שמונים שנה עד שמשיגים אותו. מה אתה משוגע? תפסיד את העולם הבא בשביל ההנאה שתדבר על מישהו?!

אני לא אפסיק באמצע הלימוד! הרי שכנגד ההפסד שכביכול יש לך, הרווח והשכר הוא עצום. אם יש לאדם איזו דחיפה פנימית לדבר לשון הרע, לדבר רע על אנשים, מה הוא מרויח מזה? מה יוצא לו מזה? כלום. אבל יש דחיפה פנימית, היצר הרע שהוא דוחף את האדם לעשות רע, נותן לו שירגיש שכר, שיהיה לו איזו הנאה. אבל המושלים ביצרים אומרים, לא! הם עושים חשבון - נכון, יש לי כאן אולי הנאה מהעבירה, שכר עבירה, אבל לעומת זאת יש לי גם הפסד... כמה גדול ההפסד שאני עלול להפסיד, לעומת ההנאה

מהעבירה.

ראיתי סיפור קצרצר שממחיש זאת. אדם אחד דיבר על מישהו לשון הרע, פלוני ככה וככה, השני שמע שפלוני דיבר עליו, מה עשה? הלך לחנות, קנה לו סלסלה מלאה בפירות, כל מיני מטעמים, שוקולדים, כל מיני סבונים ודברים יפים, ושלח את זה לבית שלו, וכתב לו על פתק: מתנה ממני תמורת המתנה ששלחת לי. השני נמצא בביתו והנה דופקים לו בדלת, הוא פותח ורואה מגש עטוף יפה, שלחו את זה אליך, לא הבין מה לי ולו, אבל קיבל. כעבור יומיים-שלושה פגש אותו, אמר לו למה שלחת לי את כל הסלסלה הזאת? אמר לו תמורת מה שאתה שלחת לי. שואל אותו, מה אני שלחתי לך? שלחת לי את העולם הבא שלך...

הכל העיקר זה ההנאות, הנאות בהיתר ובאיסור, בנחת ובצער, העיקר "הנאות". האנשים האלה אין להם חיים, לא עולם הזה ולא עולם הבא. עולם הבא בודאי אין להם, וגם עולם הזה, כביכול זה נראה שהוא נהנה, אבל תמיד הוא צמא לעוד, אף פעם הוא לא מגיע על סיפוקו, אף פעם הוא לא שמח. תמיד הוא מרגיש שחסר לו והוא רוצה עוד ועוד.

בזמן שבאנו עולים חדשים לארץ, שמענו שיש הרבה "בעלי תשובה", ובאותו זמן כאשר יצא לי להפגש פנים אל פנים עם בעל תשובה, ושאלתי אותו, תסביר לי משהו, מי שח"ו התקלקל, אני יכול אולי להבין, נמשך אחרי הנאות העולם הזה, והתפתה אחרי היצר הרע, בשביל זה הלך ונפל. אבל אדם שנמצא כבר בתוך כל הנאות העולם הזה, בשביל מה לו לחזור בתשובה? ואז זה אסור וזה אסור, וזה חייב לעשות, אמרתי לו, תסביר לי, מה מביא אותך לעזוב הכל ולחזור בתשובה? רציתי להבין את המחשבה, אשריך שאתה בעל תשובה, אבל אני רוצה להבין את השכל שלך.

אמר לי, אגיד לך את האמת, בכל ההנאות של העולם הזה, לפני שאדם עושה את העבירה, הוא חושב שעומד להשיג עולם ומלואו, ואחרי שהוא ח"ו נכשל בעבירה, והוא רואה שלא קרה כלום ועדיין הוא צמא, אומר כל זה התאמצתי על חנם? סתם טרחתי על ה'אוויר' הזה? ואז הוא אומר כנראה שטעיתי, ורק אם יעשה עבירה יותר גדולה אז כנראה כבר תהיה לו יותר הנאה. וכשהוא עושה

כך הרי כתוב, (חזה"ל שער הכניעה), שמי שמדבר לשון הרע על השני, הוא לוקח לו את הגיהנם שלו ונותן לו את העולם הבא שלו. הדבר הזה באמת מזעזע אותי. אומר לכם את האמת גם אני יש לי תאבון לדבר לשון הרע, אבל מה, המאמר הזה הוא עוצר אותי. מה? להפסיד עולם הבא? עולם הבא זה קל? עובדים עליו ששים, שבעים שמונים שנה עד שמשיגים אותו. מה אתה משוגע? תפסיד את העולם הבא בשביל ההנאה שתדבר על מישהו?!

שכר עבירה - ההנאה המדומה שיש מהעבירה שים אותו מול ההפסד כמה אתה עומד להפסיד מזה. אדם משקר, התורה הרי אומרת "מדבר שקר תרחק" (שמות כג, ז), לא זכור לי כרגע אם יש עוד עבירה אחרת שכתוב עליה "תרחק". כתוב לא תגנוב, לא תרצה, שס"ה לאוין, אבל "תרחק", להתרחק! זה כתוב רק על שקר. כמה אדם צריך לשמור על הפה שלו, שלא להוציא דבר שקר מהפה, אבל כ"ף כזה לשקר, לא. הוי מחשב. בואו חשבון. תעשה חשבון אל תתן לפה לדבר מה שרוצה לדבר.

ואז ממשיך הפסוק ואומר, "תבנה ותכונן", אם לפני כל דבר שאתה עושה - תעשה חשבון, אזי בעזרת ה' יתברך, 'תבנה' - בעולם הזה, יהיו לך חיים טובים בעולם הזה, ו'תכונן' - לעולם הבא, תרוויח עולם הבא, ואז אתה תרוויח שני עולמות.

רק רוחניות מביאה סיפוק

אלו שהם מתירים לעצמם, אין להם גבולות.

האנשים האלה אין להם חיים, לא עולם הזה ולא עולם הבא. עולם הבא בודאי אין להם, וגם עולם הזה, כביכול זה נראה שהוא נהנה, אבל תמיד הוא צמא לעוד, אף פעם הוא לא מגיע על סיפוקו, אף פעם הוא לא שמח. תמיד הוא מרגיש שחסר לו והוא רוצה עוד ועוד.

עבירה יותר גדולה שוב הוא מרגיש את הריקנות. ולכן אמרתי - בא ננסה לחזור בתשובה. חזרתי בתשובה, ואני מתפלל ומרגיש שעשיתי משהו, אני מלא בסיפוק, חסכתי לי מצוה לעולם הבא. עשיתי חסד - חסכתי לי. למדתי תורה שעה - חסכתי לי. כי ברוחניות כל מה שאתה עושה עוד מצוה ועוד מצוה אתה מרגיש יותר שמחה, יותר אושר וסיפוק.

לעומת זאת, השני שלא עושה חישוב, לא מכין מאזן, יום נכנס יום יצא, יום למדתי יום לא למדתי, היום הייתי עייף, היום לא קראתי. היום והיום... יש אלף סיבות.

ספר של סיבות ותירוצים

זו התשובה לכל ארבעת השאלות ששאלנו.

למה שני בחורים למדו יחד, באותו ספסל, אצל אותו רב, באותה ישיבה, באותו מקום, אותה מסכת, זה יצא ממנו איש מוצלח, תלמיד חכם חשוב, וזה יצא עם הארץ? הבחור שיצא ממנו דבר טוב, היה עושה חשבון: באתי לישיבה בשביל ללמוד, עבר שבוע מה הספקתי בשבוע הזה? למדתי כך וכך עיון, למדתי כך וכך בשעות הַסְפָּר, למדתי כך וכך הלכות, למדתי כך וכך בקיאנות, תיקון סופרים, מוסר ויראת ה'. שבוע הבא, בודק שוב - איפה אני עומד? בשבוע השלישי, איפה אני עומד? כל יום וכל חודש, בודק ומחשב איפה הוא עומד, ולכן אדם כזה 'תבנה ותכונן' הוא צומח וגודל, וכשהוא מסיים תקופה של 'זמן', לפני פסח או סוכות, הוא שמח

ומאושר, רואה את עצמו שיש לו מזוודה מלאה. לעומת זאת, השני שלא עושה חישוב, לא מכין מאזן, יום נכנס יום יצא, יום למדתי יום לא למדתי, היום הייתי עייף, היום לא קראתי. היום והיום... יש אלף סיבות. פעם הראשון לציון הרב שלמה עמאר שליט"א, דרש כאן ואמר, שאפשר לכתוב "ספר סיבות" למה היום לא למדתי. סיבות וסיבי-סיבות וסיבי-סיבות, אפשר לעשות ספר, אבל השורה התחתונה לא למדתי, שורה תחתונה: אתה עם הארץ. כן, אתה צודק, הסיבה הזאת צודקת, והסיבה הזאת צודקת, אבל בסופו של דבר אתה עם הארץ. העברת שנה בישיבה בחינם. כך נראה מי שלא עושה 'בואו חשבון'.

נמצאים עכשיו בחודש תמוז, נשאר כחודש ימים עד לבין הזמנים, באיזה מטען אתה עומד ללכת הביתה בט"ו באב? מה יהיה לך בתוך המזוודה שלך בט"ו באב?!

אותה התשובה גם לגבי החנויות. שני אנשים פתחו חנות יש אדם חכם שעושה מאזן ובודק הוצאתי כך, זה עולה לי כך. הוא בודק את עצמו מידי יום מידי שבוע מידי חודש, ואם רואה סטייה, רואה נפילה או הפסד, יבדוק מה הסיבה להפסד, אולי מכרתי בזול יותר מדי, או שקניתי ביוקר מדי. אבל מי שהוא טיפש, משאיר ככה, מוכר מוכר מוכר, בלי לבדוק ובלי לחשב, עד שבסוף החור נעשה גדול מאוד, והוא פושט רגל, אין מה לעשות יותר.

רואה חשבון

לפני שלושים שנה, כאשר הישיבה עוד היתה קטנטנה, היה לנו בפרדס כץ מאפיה של מצות, תנור לאפות איתו מצות יד. ר' שמואל עידאן ז"ל תמיד רצה לעשות גם כאן מה שהיה לו בג'רבא. לפני פסח היינו הולכים בערב ואופים עם הבחורים של הישיבה כמה קילוגרמים של מצות יד. ראיתי שהישיבה ב"ה גדלה ואי אפשר להמשיך ככה,

צריכים לשבת וללמוד, לכן פירסמתי מודעה בעיתון, מי שרוצה לנהל מאפיה שיתקשר אלינו, הגיע אלי מישוה - עכשיו הוא בעולם הבא ז"ל - אברך אחד, אמר לי: אני מוכן, וסיכמנו חוזה, אחרי שמורידים את כל ההוצאות, חצי מהרווחים הוא יקבל וחצי הישיבה תקבל.

אני עוד זוכר, איך שבאתי אליו ביום הראשון שהתחילו לעבוד, נכנסתי למאפיה וראיתי עבודה במרץ, קראתי לו לצד ואמרת לי: חבר, אתה יודע מה אתה צריך לעשות הערב? אמר לי: מה? אמרתי לו: הערב אחרי שהפועלים כולם יוצאים, עליך לשבת ולספור כמה קילוגרם של מצות יש לך, לדוגמא אם תמצא שיש לך כאן מאה קילו - עבדתם היום על מאה קילו, אתה מוכר לסיטונאי, ונאמר שהסיטונאי מקבל את זה בעשרה שקלים כל קרטון לדוגמא, אז יוצא שיש לך כאן ביד אלף שקל. אתה צריך לעשות חישוב: היום עבדו כאן עשרים פועלים, שעה של הפועל הזה עולה כך, ושעה של הפועל השני עולה כך, עבדו שמונה שעות, תסכם כמה יוצא שעלו לך הפועלים היום. תסכם כמה עלו לך העצים של התנור, טון או חצי טון של עצים, תחשב כמה זה עלה. תעשה חשבון כמה עלה לך הקמח, ואחרי שאתה עושה את החשבון תוכל לראות זה מול זה, וכך תדע אם עבדת נכון או לא עבדת נכון. יש לך כאן רווח של אלף שקל, יש לך הוצאות של תשע מאות שקל, יצא שהרווח בסך הכל מאה שקל, תשתדל מחר איך לשפר. אם תגיע למצב שיש לך הוצאות שש מאות שקל ורווח של ארבע מאות שקל, אז סימן שאתה בדרך הנכונה. אבל אם תראה שיש לך הוצאות של אלף שקל, ורווח של אלף שקל - יצא שכרו בהפסדו. כך הסברתי לו את כל הדבר. אמר לי: סליחה הרב צמח, אני מבקש אל תתערב

לי, אני יודע מה שאני עושה, אל תדאג אתה בסוף העבודה תקבל חמשים אחוז, זה הכל. אמרתי לו אבל אם אתה לא עושה חשבון, אז יכול להיות שבסוף אתה לא תרויח, ואז יצא שגם אני אפסיד את החמשים אחוז שלי. אמר לי: סליחה, 'סמוך עלי'. אתה לא נתת את המאפיה בידי איזה טירון מתחיל. אמרתי: בסדר, מה אני יכול לעשות יותר.

יומיים אחרי פסח, הוא הגיע אלי, וישב איתי עד שעה שתיים בלילה, הוא סיפר שאשתו אמרה לו: מה זה, מהבוקר עד אחת בלילה אתה לא בבית, והוא ענה ואמר לה: "גט עד ערב פסח". אחרי פסח הוא בא והביא מחברת חשבונות, ישב איתי הרבה זמן, עד שגמרנו את כל החשבונות. בסוף, בדקנו, מה מכרת, "אלו ההוצאות" "אלו המכירות". ומתברר שנשאר חור גדול, לא רק שלא הרויח אלא גם הפסיד... באותו רגע נתן מכה על ראשו, אוי, כמה עבדתי קשה חודשיים, כמעט ולא

**אל תחשבו מי שהוא
תלמיד חכם לא יודע
איך עושים עסקים. הכל
הולך על בסיס אחד: 'בואו
חשבון'. מי שלא עושה
חשבון זו התוצאה.**

להנחיות של הרופא, אבל מה התוצאה רחמנא לצלן, לפתע איננו. מה קרה? לא עשה 'בואו חשבון'. אני מכיר אנשים שכשאומרים להם: אדוני, לך תעשה בדיקות. אומר: לא, אם אני אעשה בדיקות הם ודאי ימצאו לי משהו, ואז הרופא יגיד שאסור לאכול כמה דברים. 'עזוב אותי ככה', ופתאום הם מתעוררים כשכבר מאוחר מדי, כיון שהם לא טיפלו בעצמם.

"בואו חשבון" - זו נקודה מאד מאד מרכזית, וכך צריך כל אחד ואחד לנהוג, הן בחיים הרוחניים והן בחיים הפרטיים.

הרבה פעמים אני מזכיר, בחורים מגיעים לישיבה, כל הכבוד ברוכים הבאים, באים לישיבה אחרי שהשתדלו ולחצו והתאמצו, והביאו שיעורי עזר והכל בשביל הרגע הזה, שיקבל מכתב שהתקבל לישיבה, לא משנה כרגע אם ישיבה קטנה או ישיבה גדולה, לא משנה "כסא רחמים" או ישיבה אחרת, אבל מה? פתאום אחרי שנכנסים שוכחים למה נכנסו. עכשיו כשכל המתח כבר מאחורינו, תן לנו כאן 'מנוחה נכונה בישיבה תחתונה', יושב ושורף את זמנו. אבל חברו שיושב בספסל לידו, לא כזה, הוא אכפת לו על כל רגע, הוא משגיח ורואה ובודק, ומה התוצאה, בסוף השנה אתה רואה, זה גברא רבה, וזה גברא זוטא.

צריך להיות חכמים - בואו חשבון, רק כך מצליחים להגיע לדרגות גבוהות בעז"ה. ❁

**"בואו חשבון" - זו נקודה
מאד מאד מרכזית, וכך
צריך כל אחד ואחד לנהוג,
הן בחיים הרוחניים והן
בחייים הפרטיים.**

הייתי בבית, ועכשיו לא רק שלא הרווחתי אני גם חייב לשלם כסף להלוואות שלקחתי. אמרתי לו: כן, בגלל שאתה לא קיימת בעצמך 'בואו חשבון', אני מהיום הראשון באתי אליך במיוחד, ואמרת לי: תעשה חשבון. אם כבר אז היית רואה שזה לא הולך, היית מפסיק, לפחות הרווחת את הבריאות שלך. אבל מי שלא עושה חשבון, עבד קשה במשך חודשיים וחצי, ובסוף הוא צריך גם לדאוג איך להחזיר הלוואות. והסיבה פשוטה.

אל תחשבו מי שהוא תלמיד חכם לא יודע איך עושים עסקים. הכל הולך על בסיס אחד: 'בואו חשבון'. מי שלא עושה חשבון זו התוצאה.

וכך גם בשאלה השלישית, שני אנשים - זה קנה מכונית וזה קנה מכונית, שניהם קנו באותו יום, מאותה פירמה. זה מטפל במכונית שלו ובודק רואה אם יש משהו לתקן, ולכן הרכב שלו נשמר. אבל השני השאיר את המכונית שלו כמות שהיא, והזניח, ולכן הרכב שלו הלך ונפגע ונפגם ונשבר ו... מה התוצאה? גרוטאה יש לו.

וגם בשאלה הרביעית, לא עלינו לא עליכם, שני חולי לב. בדרך כלל אדם שעוקב ובודק ועושה לפי ההוראות שהרופא אומר לו, הוא יכול להסתדר. נכון שהוא מוגבל קצת ואסור לו מלח ואסור לו עוד כמה דברים, אבל הוא יכול לחיות למרות החולי. אבל השני, אומר תעזוב אותי, אין לו כח להיצמד

”שְׁאֵי סָבִיב עֵינֶיךָ וְרַאֵי כָּלֵם נְקֻבָּצוּ

בָּאוּ לָךְ בְּנֵיךָ מִרְחֹק יָבֹאוּ...” (ישעיה ס', ד')

היכוננו לכנס הבוגרים

במלאות
חמשים שנה
מייסוד
ישיבתנו הקדושה!

עבודת

ההספר

טרם הוברר לתועלת מי נוסד שבוע הספר, ואיך זה שהשבוע אורך כמעט חודש, אך מה שברור כי השנה בימי שבוע הספר נקלע מכון "הרב מצליח" לנקודת ציון היסטורית בו הוציא לאור ספרים חשובים ויחודיים, בהם כאלו ש-130 שנה ציפו להם בשערים המצוינים | סקירה מקיפה מהעומדים מאחורי הדפים, על הספרים ועל הסופרים, ועל הדרך הצצה קלה על המכון שהולך וקונה שם טוב באוצרות הספרים | בכבוד, דפדפו...

וּם שְׁנֵי בַשְּׁבַת פְּרֻשַׁת שְׁלַח לַךְ יוֹם שְׁגַרְתִּי לַכְּאוּרָה בִּישִׁיבָה, אֲךָ יוֹדְעֵי דָבָר סָחִים כִּי הַיּוֹם יֵשׁ מִשְׁהוּ מִיּוֹחַד! בְּבוֹקְרוֹ שֶׁל יוֹם מִשְׁאִית מִסְחָרִית מִטְפֶּסֶת עַל הַרְמֶפֶה שֶׁבְּעוֹרְף הַיִּשִׁיבָה, וּפּוֹרְקֵת מִתּוֹכָה מִשְׁטַח גְּדוֹשׁ וְאַחֲרָיו עוֹד מִשְׁטַח, אֶחָד וְעוֹד אֶחָד וְכו'. מֵאוֹרֵעַ זֶה הוּא דִּי שְׂכִיחַ בִּישִׁיבָה, אֲךָ לֹא בַכְּמוֹת כֶּה נִכְבְּדָה וּמִגּוֹוֹנָת, הַרְחַבָה שֶׁבִּין שְׁנֵי הַבְּנִינִים כִּמְעַט וְנִחְסָמָה, וְהַסְּקָרְנִים שֶׁנּוֹכַחוּ בְּשִׁטַּח עֵטוֹ עַל הָאֲרִיזוֹת הָעֲלִיוֹנוֹת שֶׁנּוֹתְרוּ פְּתוּחוֹת. הַתְּרַגְּשׁוֹת גַּם הֵיא לֹא מְעַט מוֹכֶרֶת וְשְׂכִיחָה בִּישִׁיבָה, סְפָרִים שֶׁשָׁחוּ אוֹדוֹתֶיהֶם רַבּוֹת, עָלֵי הַהֶגְהוֹת "שְׁנַתְּגִלוֹ" בְּגִנְיֹזוֹת הַמִּפּוֹרְסְמוֹת שֶׁבִּישִׁיבָה, 'הַעֲתָקִי שִׁמְשׁ' שֶׁהָרַבָּה עוֹד הַסְּפִיקוֹ לְדַפְדֵּף בְּהֶם קִלּוֹת בַּלְשַׁכְּתוֹ שֶׁל מוֹה"ר רַבִּי צִמַּח שְׁלִיט"א, פְּתָאוֹם צִצִּים מִכּוֹרְכִים בַּהוֹד וְהַדֵּר, הַכֹּל מוֹצֵדֵק. אֲךָ כִּמְדוּמָה שֶׁהַפְּעַם זֶה הָרַבָּה יוֹתֵר מִתְּמִיד, סְפָרִים שֶׁכָּבַר שֶׁבַע שָׁנִים עוֹמְלִים עֲלֵיהֶם, סְפָרִים רֵאשׁוֹנִים בְּסִדְרוֹת שְׁעוֹד עֵתִידִים לְכַבֵּד כֹּל אוֹצֵר סְפָרִים מִתְּחִיל, הַהֲתְרַגְּשׁוֹת כְּפּוֹלָה וּמִכּוֹפֶלֶת.

וְאִכּוֹ, כֹּל כֵּךְ מִרְגֵּשׁ לְלִטֵּף כְּרִיכָה שֶׁל סֵפֶר טְרִי וְחַדְשׁ, כֹּל כֵּךְ פְּשׁוּט לְדַפְדֵּף וְלִיהִנּוֹת מִהַעֲרִיכָה הַנְּאָה, מִהַתּוֹכֵן הַבְּהִיר, אֲךָ בַּל נִשְׁכַּח כִּי מֵאַחֲרָיו כֹּל סֵפֶר עוֹמְדִים שְׁעוֹת שֶׁל עֲרִיכָה, לִילּוֹת שֶׁל עֵמֶל, לִימוּד, כְּתִיבָה, סִגְנוֹן, הַגְּהָה, לִיטוּשׁ וְמָה לֹא! תְּקוּפָה אֲרוּכָה קוֹדֶמֶת עַד שֶׁהַסֵּפֶר עוֹלָה עַל הַדֶּרֶךְ הַמּוֹבִילָה לְגַלְגְּלֵי הַדְּפוּס, לְפַעֲמִים שָׁנָה, וְהָאֲמַת שְׁבַד"כ שָׁנִים.

מִשׁוּם מָה הַפְּעַם הַתְּנַקְּזוֹ מִסֵּפֶר נִכְבֵּד שֶׁל סְפָרִים שֶׁהִגִּיחוּ לְאוֹר עוֹלָם בְּשָׁבוּעַ אֶחָד, אֲךָ כְּמוֹבֵן כֹּל סֵפֶר וְהַסִּיפּוֹר שֶׁלוֹ, הַהִשְׁקָעָה שֶׁנִּתְרַמָּה עֲבוּרוֹ, הַעוֹרְכִים שֶׁנִּבְחָרוּ בְּקִפִּידָה, הַסִּיבּוֹת, הַנִּימוּקִים, וְהַתּוֹעֵלֶת שֶׁבְּסֵפֶר, אֶת הַכֹּל נִפְרוּשׁ לְפָנֵיכֶם בְּמִסְגֵּרֶת מֵאֲמַר זֶה, אִזּוֹ בְּכַבּוֹד דַּפְדְּפוּ...

עשה לך רב

מכירים את פניני ההלכות המתגלגלות בינות לקטעי התפלה בסידור הנפוץ "איש מצליח"? זה הרי לא סוד שרובנו נזקקנו להן באמצע תפלת שמונה עשרה | אלו ועוד הרבה הלכות "פשוטות" שהרבה לא יודעים ועוסקים

"בקדשים", לוקטו ביד אומן אל תוככי ספר של ממש, וכך נולד השם "קיצור שלחן ערוך - איש מצליח".

למי זה לא קרה?! כמעט ואין מי שלא תפש את עצמו בר"ח באמצע מודים, כשטרם הזכיר את ראש חודש, לא אחת אירע ובמוצאי אסרו חג פסח מצאנו את עצמנו ממלמלים: "ורווה פני תבל..." לצערנו כמעט ואין מי שלא יוצא לו "להזכר" בהלכות פשוטות וידועות ע"י הסידור, ופתאום הוא מוצא את עצמו מדפדף בחיפזון בין מאות העמודים שבסידור השלם לבדוק דין מוסכם וידוע.

המושג "קיצור שלחן ערוך" מוכר וידוע, אם בקש"ע של הרב גנצפריד או של הרב טולידאנו, אך עם ריבוי הפוסקים האחרונים גדולי הדורות, הפכו הספרים למעשיים, ושימושיים פחות. עם זאת, הצורך בהם לא ירד, ועם ירידת הדורות אין ספק שהוא רק עלה.

פריחת עולם התורה הכוללים והישיבות בדורנו, עדות היא לבאי עולם כי הבורא חפץ בכל עשרות אלפי "העילויים" שיושבים ועוסקים בתורה. אך דא עקא, כידוע הידע ההלכתי בהלכות המעשיות שבכל יום ויום, הפך להיות למרבה הכאב נחלתם של בעלי הבתים מאזיני שיעורי ההלכות הנמסרים בבתי הכנסיות, ובאמצעי התקשורת למיניהם. לא פעם מזדמן לראות מבוכה הלכתית בבית כנסת שהדיון מתנהל בין בעלי הבתים משתתפי השיעורים, ואילו בחורים ואברכים נכבדים מצטנפים באימה מאחורי כריכת הסידור, וחרדים שלא תופנה אליהם השאלה הנצחית: "הנה רב פה! הרב מה עושים?"...

בישיבתנו הקדושה, אכן הרוח היא אחרת. לימוד ההלכה תופס מקום נכבד בסדר היום, והמודעות לכך גדולה ונכבדת. גם במקומות נוספים ישנם הרבה שבחרו להשקיע בתחום ההלכה למעשה, אך ההכרח ל"קיצור ש"ע" עומד בעינו.

את התפקיד הטיל מוה"ר רבי צמח מאזוז שליט"א על הרה"ג רבי אמיר דאדוואנד שליט"א שכבר החל במלאכה כשערך את הסידור "איש מצליח" במהדורה הרביעית, כשאז כבר נדרש ללבן שוב את כל ההלכות שבסידור, לשפר ולהוסיף.

במשך ארבע שנים מאז יצא הסידור ישב הרב והוסיף בעבודה מופלאה וייחודית הלכות נצרכות וחשובות כהלכות ברכות הנהנין, הלכות שבת, מנהגי אזכרה, ועוד, ורק אלו השכיחים והנשאלים, עיקרי ויסודי הדברים.

הספר כאמור ראוי לכל יהודי באשר הוא: פשוט, נכבד, ומורם מעם החפץ לדעת את ההלכות הפשוטות המלוות אותו מפסיעת ה"ארבע אמות" הראשונה של הבוקר, ועד לקריאת שמע שעל המיטה.

מן הראוי לציין כי כעת לאחר צאת הספר ניתן לראות מכל פינה בספר את ההשקעה הרבה, והחשיבה שניתנה כאן על כל פסיק ונקודה. ניכר כי עמלו רבות איך לנסח את הדברים שיהיו מובנים ופשוטים לכל קורא באשר הוא, מה לכתוב ומה לא לכתוב, מה לבאר ומה לסתום, בפשטות ניתן לומר כי ספר זה עתיד להיות אחד מספרי הדגל של המכון.

לא זו בלבד, אלא שלפני כל נושא ונושא שיבץ העורך מימרא מדברי רבותינו בשבח ובזהירות אותה המצווה, בעיקר מתוך "שלימות הלב" שבסידור, כך שהקורא שנכנס

לדקדוקי ההלכות אחרי קריאה מלהיבה שכזו, אין ספק שהרגש והשכל משמשים בערבוביאה והדברים מתקבלים ונאגרים בלב.

המדד הרי לספר נרכש ומבוקש, הוא לפי מספר הלכות השכיחות שבו, על כן אין סביר להניח כי ספר זה עולה לראש הרשימה היות וכל פרק עמוד והלכה שבו נדרשים מידי יום ביומו, ומידי שבת בשבתו.

האוצר

בתוך תיבת אוצרות אחת, מחוטבת משובחת ומהודרת, שוכנים אחר כבוד זה לצד זה, צרור אבני חן נוצצות מחקירותיהם של גדולי סלוניקי, קושטא ואיזמיר, ומחרוזות מבהיקות מביאוריהם של מעייני מרוקו, תונסיה ואלג'יר. שלל יהלומים מסברותיהם של גאוני פוזנא, וילנא ולבוב, לצד הכרעותיהם של פוסקי

מצרים, בבל וירושלים. אוצר של פנינים מאירות מחידושיהם של דיני ארם צובה איטליא ותימן, לצד שביבי זהב מהערותיהם של רבני ברלין וולוז'ין ואלטונא | פיתחו את המנעול...

עצמו לרגע את שמורות העיניים ותתחילו לדמיין: חמש מאות ספרים נערמים

זה על גבי זה, חלקם סגורים עם שביבי נייר כסימניות, חלקם פרוסים בפישוט ידיים ורגלים, חלקם מתנשאים לגובה התקרה, ולא מעט נאחזים בשולי השולחן וכמעט נשמטים, רובם כתובים בכתב רש"י מקוטע וחתוך רווי שגיאות וטעויות, על גווילים כהי צבע ושוליהם גרוסים. ותתחילו ללמוד! נשמע לכם מורכב? מתיש לדפדף בין מאות הדפים למקום הרצוי? נבעתים לחפש בין הררי הספרים? חסים על הזמן היקר? סגרו את הספרים בעדינות, הוציאו את הסימניות, השיבו את הספרים לספרייה, וטלו בברכה את "האוצר". כך אחד מהודר, מוגה ומדויק באותיות מאירות עיניים - "אוצר ההלכה".

לראשונה בכרך אחד, חמש מאות ספרים נדירים וחשובים, מסובים סביב שלחן אחד, סביב אותו השלחן אותו ערך רבנו "שלחן ערוך", ומוגשים לפני הלומד בזה אחר זה, סעיף אחר סעיף, זה מעלה וזה מוריד, זה נושא וזה נותן, והרי שלחן ערוך לפני הלומד טלו וברכו עליו ברכת הנהנין.

"אוצר ההלכה" זהו שמו של המפעל הענק שע"י מכון הרב מצליח. הורתו של המכון היתה לאחר שמוה"ר רבי צמח מאזוז שליט"א, התעורר על כך כי הרבה מרבתינו גדולי הדורות כתבו הערות וחידושים בספריהם על כל חלקי התורה, אך לא סדרו שיטה שלמה על כל חלק וחלק, אלא תפסו תחום אחד עיקרי על התורה או חידושי ש"ס או ש"ע, ו"כדי שלא להשאיר את הנייר חלק" או "כחס על הנייר" העשירו את ספריהם בעוד עשרות חידושים מפוזרים על הש"ע, הרמב"ם וכדו' אשר דלו ממוחם הענק. למרות זאת כמעט ואין אחד שיושב לחפש בספרים אלו, על הספק שמא כתבו גם על סימן בו הוא עוסק, ולצערנו נעלמים מעינינו הערותיהם וחידושיהם המחכימים, אשר יש בכולם להאיר לנו את נבכי ההלכה.

מטרת האוצר היה איפוא לרכז מתוך מאות הספרים את החידושים המפוזרים על פי סדר הש"ע, כך שמתוך מאות הספרים יתאספו מספר נכבד של הערות על סעיף וסעיף בש"ע, ועל ידי כך להביא את דבריהם החשובים לכל צורב ולומד.

עם תחלת המלאכה שנעשית על ידי אברכים חשובים ומופלגים בחכמה, הוחלט לצרף גם ספרים יסודיים בהבנת דברי מרן ובפסק ההלכה כדוגמת ספרי מרן החיד"א, ספר 'ערך השלחן', ספר 'מאמר מרדכי', 'פתח הדביר', ועוד עשרות ספרים חשובים בהלכה, בכדי שהלומד יוכל למצוא בכרך אחד את כל השקלא וטריא על הסעיף.

מרתק לראות בספר, את השתלשלות הדיונים, חכם מחדש או מעיר הערה, ובדור שאחריו משיגים על דבריו, ושוב זה חולק, וזה מסכים, אלו מקשים, ואלו מיישבים, כך כשכל הצדדים מוצגים בבהירות ובסמיכות, קל לראות את הלך

רוח הפוסקים ולקבל הכרעה נכונה.

חשוב להדגיש כי מלאכת העריכה לא היתה כמלאכת מעמר גרידא, ולא בכדי נבחרו טובי הלומדים לערוך את הסדרה, היות ומתוך מאות הספרים מהם עשרות ספרים ישנים ומיושנים, בהם הכתב קטוע ומחוק, וגם מה שעוד היה קריא, נמצא רווי שגיאות וטעויות למכביר. במסגרת העריכה ישבו העורכים ועיינו את הדברים, הגיהו אלפי טעויות, פתחו ר"ת משונים, ציינו אלפי מראי מקומות, והניחו את הפנינים המאירות ממוינות לפי סדר הדורות, אל תוככי "האוצר".

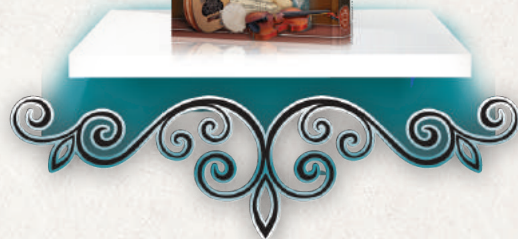
רעיון ייחודי נוסף אל ירכתי העמודים, ובכל ענין אשר דנו בו גדולי האחרונים כדוגמת 'רב פעלים', שו"ת 'שואל ונשאל', שו"ת 'שמחת כהן', שו"ת 'איש מצליח', ודברי מרן הראש"ל רבינו עובדיה יוסף שליט"א בספריו היקרים, צויין בשולי הדף: "עיין בספר פלוני מקום פלוני מ"ש בנדון זה".

קעת יצא לאור לאחר עבודה של שנתיים חלק ראשון מתוך סדרת הלכות שבת כשעליה מנצח העורך הראשי הרב **ברק רייבי** שליט"א, מסימן רמ"ב עד סימן ר"נ. זאת לאחר שכבר יצא לאור ארבעה חלקים על הלכות השכמת הבוקר ציצית ותפילין עד סימן מ"ה, שנערכו ע"י הרב **אריה מאזוז** שליט"א.

מיותר לציין כי הסדרה זכתה להסכמות נלהבות מגדולי הדור אשר ראו בזה כלי שיביא להגדיל תורה ולפתוח שער לעולמם של הפוסקים מאורי האומה בפני הלומדים.

הקול קול יעקב

הספר המיתולוגי שניגונו עדיין מנעים את לבבות יוצאי ג'רבא, יוצא לאור מחדש בהגהתו הנפלאה של מרן ראש הישיבה בכבודו ובעצמו, ותופס את יהדות ג'רבא בהפתעה מוחלטת. הספר המסורתי "קול יעקב", מרכז ניגוני ולחני ג'רבא לובש פנים

חדשות בסדר חדש ומאיר עיניים ובתוספות נכבדות הראויות לבמה בפני עצמם.

עולם השירה והפיוט אצל כולם הוא נוגע במיתרי הלב, אך אמרת "קול יעקב" ליוצאי ג'רבא כבר פרטת על כל הנימים. בכל זמן הוא היה שם, הוא ניגן בסעודת השבת, ושש בשמחת הפורים, הוא סיפר על עבודות פסח, ושר את שירי הגאולה והכמיהה לציון. "קול יעקב" ושיריו היה חלק מאופייה של יהדות

קול יעקב
במקום 18
מחיר מיוחד
לבוגרי הישיבה
15 ש"ח

ג'רבא, בשמחות ואירועים היה

תופס מקום נכבד בשלחן הפייטנים, בכל מאורע היה לו שיר, ובכל חגיגה הציע לחן. כך למשל ישנם שירים לברית, ושירים לליל הזוהר, שירים לחתונה ופיוטים לשבת "ואברהם זקן". מאז יצא הספר בשנת תרצ"ד נתפס הספר כאמור כמוטיב מרכזי באירועי האי, ויצא במהדורות צילום כמה פעמים עקב הביקוש והשימוש הרב בספר.

עם צרור המזוודות שסחבו הבאים מן הגולה אל "מושבי" הארץ, היו שצרפו את הספר, אך הדור החדש כבר לא ידע בערכו של הספר המיושן, והשירים המסורתיים לצערנו הולכים ומשתכחים.

ביוזמתו ובעידודו של ידידנו הנכבד יקיר הישיבה ר' יוסף חי חורי הי"ו שהחליט לרענן את ההיסטוריה היקרה, בחר להוציא את הספר במהדורא

חדשה מוגהת ומפוארת, וזכה כי מרן ראש הישיבה שליט"א עבר והגיה את כל הספר למרות טרדותיו ותלאותיו הרבות. כדרכו הוסיף מרן פנינים והערות בשולי הספר, וערכן של הדפים כמובן עלה ונשתבח.

זאת ועוד, בירכתי הספר נוסף מאמר מיוחד המתפרס לאורך עשרות עמודים (!) ממרן ראש הישיבה שליט"א הכולל דינים ועיונים על עשרות מנהגי חתונה,

מאמר שנכתב בשנת תשמ"ז וכעת נדפס מחדש עם תוספות רבות מקולמוסו של מרן. מאמר נוסף ממרן שליט"א גילנו בין העמודים הנאים אודות המנהג להוציא ס"ת לחתן לקריאת "ואברהם זקן", ואנו מאמינים כי עוד הרבה מעלות טובות תגלו בין שיטי הספר.

הספר יצא כעת בפורמט קטן ונוח, בכריכה מהודרת ומקורית כריכת למנציה מט בתוספת זו וי סלקטיבי, ערוך באותיות מאירות עיניים, עם ברכת המזון ועוד....

ההיסטוריה חוזרת

כעבור 130 שנה מאז האיר רבנו 'חפץ חיים' את שמי היהדות בספרו "משנה ברורה" על חלק או"ח, מפתיע מכון "הרב מצליח" במפעל אדיר, וממשיך את הסדרה על חלק יו"ד | גדולי הדור שהתרגשו לראות את הכרך הראשון יצאו מגדרם בהתפעלות נדירה | הכל על הרעיון שהפך לפרויקט אדיר שהולכם ומתקדם.

רבבות ספרים מפארים את מדף הספרות התורנית, ותורתנו הקדושה מאז ניתנה, היא מעיין פורה, שבכל דור ודור דולים הימנו עוד ועוד מים חיים וזכים, והוא לא תם. חלקם חידושים על התורה חלקם על התלמוד, חלקם וחלקם... אלפים ורבבות.

תשאלו כל 'ספרן' ותיק, ולא תופתעו לשמוע, כי אחד מהספרים שזכו להימסר לכורך כמה פעמים, היא הסדרה המופלאת של מאיר עיני חכמים רבנו בעל 'חפץ חיים' -

**הוראה
ברורה**
במקום 70
מחיר מיוחד
לבוגרי הישיבה
40
ש"ח

"משנה ברורה".

ולא בכדי, כמין שרשרת של זהב, השתלשלה התורה במרוץ הדורות, הקדמונים חידשו, והבאים אחריהם סיכמו את הדעות, ושוב התרבו המסכמים והפוסקים,

וקם מכריע נוסף, והלכה כדברי המכריע. ולעולם הם הספרים המסכמים מאות שנות הלכה ומנהג, חשובים בערכם, ורב השימוש והלימוד בהם. זאת הסיבה כי הספר 'משנה ברורה' זכה כי כל דורש ה' זו הלכה, נוטלו בברכה.

לצערנו כידוע רבנו 'חפץ חיים' חיבר את חיבורו הנפלא על חלק אורח חיים בלבד, וטרם נמצאה ולו פיסת נייר מיושנת ועליה מכתב יד קודשו של רבנו 'חפץ חיים' על שאר חלקי ש"ע, והתוצאה: גם חלק יורה דעה על אף חשיבותו ושכיחותו בהלכות רבות, נשאר מונח על מדפי הספריות חתום וסגור, עד לעונת מבחני הרבנות בירושלים ציון.

וגדולה מזו, הלכות חשובות ומצויות כהלכות בשר וחלב, תערובות, טבילת כלים, ריבית וכהנה רבות טמונים בחלק זה, ועקב המרחק הרב שנוצר בינו לבין "אנשי העמל" יראי ה', ואף אצל תופסי תורה רבים, נכשלים לעתים רבות בהלכותיהן החמורות, את המותר אוסרים ואת האסור מתירים, וכל כך למה?! היות והדרך להלכות אלו מלאת מכשולים ואבני נגף.

לא נלאה אתכם, המצב הרי כבר ברור! צריך ספר כתבנית "המשנה ברורה" שיפתח את הדלת של חלק יורה דעה בפני כל דורש ה'. מה עושים? מוה"ר רבי צמח מאזוז שליט"א החליט עם סיומו של הפרויקט הענק והמוצלח של "משנה ברורה - איש מצליח" כי הגיע הזמן לחלק יורה דעה. אם כי ישנם כבר כמה ספרים כדמות "המשנה ברורה" על חלק יו"ד, אך עדיין חסר ספר בו הכרעת ההלכה לפי דעת מרן הש"ע ורבותינו הספרדים, עדיין לא נמצא ספר מקיף וייסודי שמברר את ההלכה בעומק העיון מדברי הראשונים והאחרונים, ועדיין דרוש ספר שיבאר הלכות בש"ע יו"ד שטרם כתבו בהם באורך וברוחב.

לנוכח האחריות הכבדה המוטלת בכתיבת ספר שכזה, החליט מוה"ר רבי צמח שליט"א לחלק את הנושאים לקבוצות של תלמידי חכמים חשובים, כשכל שני ת"ח יעסקו יחד בליבון וכתובה על נושא אחד. כך, סובר מוה"ר יטיבו להגיע לעומקה ולאמיתה של הלכה, על ידי רוב דעות.

הנושא הראשון שעלה על השלחן של המפעל הגדול, היה על הלכות תערובות החמורות והמורכבות, את המלאכה על נושא זה הטיל מוה"ר על הרבנים הגאונים הרב רזיאל הכהן שליט"א מחשובי הת"ח בישיבה, מחבר שו"ת **מחקרי ארץ ב"ח**, ומעורכי משנה ברורה איש מצליח ח"ה, ואתו הרב **ישראל אמואל** שליט"א העורך הראשי והדייקן של המהדורה החדשה של שו"ת "איש מצליח" למרן מייסד הישיבה זצוק"ל.

במשך שבע שנים תמימות ישבו הרבנים הגאונים יחד, חזרו על הסוגיות בעומק העיון בש"ס ובפוסקים, העלו את הדברים על הכתב, ליטשו את הדברים, והנה כעת כעבור 130 שנה מאז צאת ספר "משנה ברורה" למרן ה'חפץ חיים' זיע"א, נפתח מעגל חדש וכרך ראשון מסדרת הספרים "הוראה ברורה"

כתבנית המשנה ברורה על חלק יורה דעה, נפלט ממכבש הדפוס.

לא כמעט ולא בערך זהה הספר ל"משנה ברורה" אלא באותו הרוח והסגנון בדיוק. עמודי הספר מחולקים באותה המתכונת: טור "הוראה ברורה" ביאור עניני ותמציתי עם ההלכות שהתחדשו בפוסקים עד להכרעת ההלכה כדוגמת "משנה ברורה". טור "ביאור הלכה" המכיל משא ומתן קצר עיוני ומעמיק, במקום שהתארך הדיון נדחה המו"מ לירכתי הספר. וכמובן בשולי העמוד ציוני מקורות בשם "שער הציון". מלבד זאת, רעיון מיוחד הגו הרבנים ובסוף הספר ערכו שלחן בשם "הוראה סדורה" המסכם את כל ההלכות העולות מתוך הש"ע ודברי האחרונים שהובאו ונדונו בביאור ההלכה, כך שהספר הפך להיות גם קיצור הלכות תערובות לכלליהם ופרטיהם.

עצם הדבר ששני ת"ח רשומים יושבים יחד ומלבנים את הנושא הוא מעלה בפני עצמה, אך הרבנים כשלעצמם בחרו בדרך מקורית בכדי להביא את הדברים לבהירות המקסימלית. לאחר שישבו ועיינו את הסוגיות התלמודיות וההלכתיות בעומק העיון,

נפרדו וישבו לעלות על הכתב כל אחד כפי סגנונו ובהירותו בענין. אחרי שהדברים כבר עלו על הנייר, שבו לנסח יחד נוסח מושלם, הטוב והמדויק מבין שניהם, כמובן שעל ידי כך התחדדו הדברים בצורה יוצאת דופן.

לגודל האחריות הגדולה בעריכת ספר חשוב שכזה, דרשו הרבנים אחר הערות מחכימות מטובי הפוסקים והמעיינים שבישיבה. ועם תחלת זמן חורף בכולל "תורת משה אמת" שע"י הישיבה בו עסקו בהלכות תערובות, הדפיסו הרבנים את החומר בחוברות ביקורת, והגישו זאת לפני עשרות האברכים שיעיינו בדברים.

במשך כשנה שלמה (!) עמלו הרבנים לעיין וללבן שוב את החומר, הנוסח, והתוכן, לאור ההערות שנתקבלו מאת אברכי הכולל, ובפרט מאת הגאון הרב **אהרן מאזוז** שליט"א עורך משנה ברורה איש מצליח ח"ג ור"מ בישיבה גדולה, אשר עסק בשנים אלו עם תלמידיו בלימוד הלכות אלו, וכן מהרב **אדיר הכהן** שליט"א מח"ס ילקוט כהונה ג"ח ועוד, אשר עברו על כל הספר סעיף אחר סעיף.

נו השנה עברה, הספר יצא, מי שראה הופתע, מי ששמע קנה, ונשארנו רק אנו מבולבלים ומסופקים הכיצד נוכל להציג בפניכם את העבודה המדהימה, את הסגנון הבהיר, את עומק העיון שבו, את ההלכה הסדורה, את הבקיאות המרשימה, את ההיקף הגדוש, ועוד מעלות נכבדות הקשורות ככתר לספר הנכבד.

בחרנו בפתרון פשוט אך אמין במיוחד, להלן קצרצרים מתגובותיהם המופתעות והנלהבות של גדולי ישראל, ואח"כ כבר כל מילה מיותרת.

מרן ראש הישיבה שליט"א: "את הכל עשו יפה בעתו בסגנון צח וברור ובעיון זך וישר".

מרן הראש"ל הרב שלמה משה עמאר שליט"א: "ונוכחתי לראות כי הספר מסודר באופן נפלא... ולא הניחו המחברים היקרים שליט"א דבר קטן וגדול... והמעייין בספר בא לידי התפעלות מן הסדר והעמל המושקע בו".

הגאון רבי יצחק רצאבי שליט"א: "עונג רב שבעה לה נפשי לראות פרי הילולים... ונערכו בטוב טעם ודעת ביגיעה רבה".

הגאון רבי שלמה בן שמעון שליט"א: "ספר זה שעתה יוצא לאור אינו כשאר ספרים שהם ליקוטי בתר ליקוטי, יש בספר זה ירידה לעיקר ההלכה בביאור דברי הראשונים

והאחרונים מן המסד ועד הטפחות, כולו אומר כבוד".

הגאון רבי שלמה מחפוד שליט"א: יום בשורה הוא לי, כי ב"ה לא השבית לנו גואל, ולאחר הסדרה הנפלאה משנ"ב עם הגהות אי"מ קמו ונתעודדו האברכים היקרים... וחברו ספר כמתכונת המשנ"ב..."

הגאון רבי אשר זעליג וייס שליט"א: "כל זה מעשה ידיהם של שני אברכים צעירים

מופלגי תורה שעשו עבודה נפלאה עד מאוד. מכל סעיף קטן בספר זה רואים עמל רב וכשרון מופלא מאוד..."

סיפור מן הפטרה

אחרי שכבר הוגהו כל הטעויות, אחרי שכבר הודגשו כל הדגשים, מה כבר יכול להביא את מכון "הרב מצליח" להוציא מהדורא נוספת ומפוארת של ספר הפטרות? לנשיא הישיבה מרן רבנו עובדיה יוסף שליט"א פתרונים.

במכון הישיבה שחרט על דגלו להוציא ספרי איכות במיטב הדיק, לכל שכבות הציבור, מקובל לראות ספרי יסוד יוצאים בפורמטים שונים למיניהם: באותיות מאירות עיניים לקשיי ראייה, ופורמט כיס לקשיי משא, סידור השלם, סידור לשחרית, סידור למנחה וערבית, וסידור לשחרית מנחה ערבית אך לא שלם, וכדו', בכדי לרצות את כל החפצים להתפלל, לקרוא וללמוד בצורה מדוייקת ובהירה נטולת שגיאות, וכמובן עם העימוד והסדר הייחודי של ספרי המכון שקנה לו שם טוב גם באפיק זה.

כשהגיעה השמועה על מהדורא חדשה של 'ספר הפטרות' הסתקרנו מה עוד אפשר לחדש? הרי בעבר כבר הוציא המכון ספר "החומש וההפטרות" ובו כל חמשה חומשי תורה והפטרותיהם מוגהים ומתוקנים בכתב גדול ומאיר עיניים כמיטב המסורת של המכון, ומה התחדש כעת? תמהנו.

נשמטנו אל חנות המכון, נטלנו את הספר החדש, דפדפנו בכרך המהודר בכריכה מפוארת וגילנו את הסוד: פסק של מרן נשיא הישיבה רבנו **עובדיה יוסף שליט"א** כי יש להדר לקרוא את ההפטרות מתוך ספר נביאים שלם, הוא עיקר החידוש שבספר. מסתבר כי מכון 'הרב מצליח' דורש להגיע למיטב, ולכן בספר זה מודפסים כל ספרי הנביאים על הסדר בכתב קטן, ובמקומות שמפטירים בהם בשבתות ובחגים הכתב גדול ומאיר עינים, מנוקד ובתיבות הקשות לקריאה נוסף ביאור לצידם.

רעיונות נוספים מייחדים את ספר הפטרות החדש, והוא בשולי הפטרות נדפס פירוש מצודת ציון בכדי שלא תהיה ההפטרות כקריאה חסרת טעם ומשמעות. כמו כן לפני כל הפטרה, נכתב הסבר כללי על ההפטרות, והקשר של ההפטרות לפרשת השבוע. מיותר לציין כי גם בהדרו החיצוני והפנימי מתייחד הספר, והוא מכורך בכריכת **PU** מרשימה כיאה ויאות לספר הפטרות, בא עם נרתיק מכובד וקשיח, ועם סימניה נאה.

אין ספק כי ספר זה יתקבל בברכה בבתי הכנסת, וכל הרוצה ליטול את הזכות לזכות את הרבים בקריאה מתוך ספר מהודר על פי ההלכה, יבוא ויטול.

מגדנות נתן

כשהוא בן 12 שנים בלבד העלה את מגדנותיו על ספר, ועד היום ספרו לא מש מתופסי התורה | ספר "מגדנות נתן" לגאון הרב אליהו חי בורג'ל מענקי הדעת ומאבירי העיון בתונס המעטירה לפני כמאתים וחמשים שנה, יוצא לאור מחדש מתוך אותיות שבורות ורצוצות בכתב מאיר עיניים מוגה ומדויק | גדלותו של המחבר וספרו, ועל מה בא אביו לפני כעשור בחלום הלילה...

מתוך רבבות הספרים הניצבים בגאון בספריית היהדות, ידוע לכל מעיין כי כל מסכת יש לה את המפרש שלה. לכל מסכת, מלבד המפרשים העיקריים שכתבו על רוב הש"ס דרושה שיטה מעמיקה ונרחבת על כל מסכת, מקום שיהיה ניתן לפנות אליו עם כל קושיא או הערה שלא נמצא עליה במפרשים היסודיים. ואכן במרוץ הדורות עמדו גדולים שהשקיעו רבות בליבון מסכת מסוימת בפרט, ודלו ממנה אוצר של פנינים מאירות, סקלו ממנה כל אבן ומכשול, וסללו דרך ישרה לבהירות הסוגיות.

מגדנות נתן
במקום 50
מחיר מיוחד
לבוגרי השיבה
45 ש"ח

אחד מן הספרים העונדים עיטור נכבד זה, הלא הוא הספר היקר 'מגדנות נתן' להגאון הגדול מאבירי ומעייני תונס הנודעת לתהלה בגדולתן של חכמיה הרב אליהו חי בורג'ל זיע"א, (בנו של הגאון העצום רבי נתן בורג'ל זצוק"ל מח"ס חק נתן הידוע בפירושו לסדר קדשים) הכולל שיטה מקיפה למסכתות בבא מציעא, מכות ושבועות, ועוד ליקוטים על שאר מסכתות הש"ס על הרמב"ם שו"ת ודרושים.

במסכת 'הישיבתית' בבא מציעא מתבטא השימוש הרב בספר, וכל צורב

יוצאים שני החלקים לאור במהדורא חדשה בתוך כרך אחד, בתוספת ציונים ומקורות, מוגה ומתוקן, בכתב נאה ומשובח.

מילה לסיום...

בימים כמו שלנו כבר התרגלנו לראות דברים שבעבר עמלו עליהם שעות, הפכו להיות פרי של לחיצת כפתור או מתג, ולמרות זאת טרם נמצא הלחצן שיפעיל ויפיק יבול כה מבורך של ספרים איכותיים ברמה גבוהה הן מבחינת התוכן והן מזוית ההדר, ועדיין אנו זקוקים למסירותם של אנשי המעש שהשקיעו לילות כימים להצלחת המפעל הגדול, על כן ומן הראוי נבוא כאן בברכת חזק וברוך כנה ולבבית לעומדים לצידו של מוה"ר הגאון רבי צמח מאזוז שליט"א בהוצאת הספרים, הלא המה יד ימינו רבי ישועה מאזוז הי"ו והמפיק המסור רבי הראל זנזורי הי"ו, והאחראי על הפצת הספרים רבי אפרים טרבלסי הי"ו יעמדו על הברכה מאת ה', ותשרה השכינה במעשי ידיהם.

עבדו עלינו...

קיצור שלחן ערוך - 4 שנים

אוצר ההלכה - שנתיים

קול יעקב - מספר חודשים

הוראה ברורה - 7 שנים

ספר הפטרות - שנה

**מתחדשים
על כל החדשים!
ערכה של כל
הספרים החדשים
במחיר מיוחד
במיוחד!
במקום 367
רק - 275**

מסקפה גדול

בראש מורכן ובלב כבד, התכנסו בחורי הישיבה ואברכיה, יחד עם קהל רב, לבכות את סילוקו של צדיק וחסיד, גאון בתורה ובמדות הרה"ג רבי יעקב יוסף זצ"ל בנו של נשיא ישיבתנו שיבדל"א מרן רבנו עובדיה יוסף שליט"א | במשך כחמש שעות (!) שמעו הנאספים על גדולתו של הרב, על השיעורים שנמסרו בתמצית הנפש, על האמת שניתנה ליעקב, ועל הדמות האצילית שלבה הרחום הכיל את כלל ישראל | לשמוע ולדמוע, לקרוא ולשאוף.

הרב המנחה הגאון רבי מצליח מאזוז שליט"א

הכבוד רץ אליו

"לא אמות כי אחיה ואספר מעשי יי" אומרים המפרשים מתי לא אמות? כאשר אספר מעשי יי, כאשר בן אדם השאיר אחריו ספרים, קלטות, אז לעולם לא ימות כי יש לו המשך. אמרו על מרן הבית יוסף שהתפלל שיזכה לערוך ולהדפיס את כל ספריו בחייו, ובאמת זכה וכששלח את ספרו האחרון לדפוס, נסתלק לגנוזי מרום, וזכה לראות משם את הספר שיצא, אבל לערוך, הוא הספיק לערוך אותו בחייו. כך גם המנוח, עשו אתו ראיון באחד העיתונים זמן קצר לפני הפטירה ואמר שם: הוצאתי בחיי הרבה קלטות אבל זה לא מספיק צריך ספר, וסיפר שהוא באמצע לערוך את ספרו "בעתה אחישנה", והנה הוא זכה והספיק לשלוח את הספר לדפוס, ורק אז נפטר.

אומרים רבותינו "כל מי שהוא רודף אחרי הכבוד, הכבוד בורח ממנו, ומי שבורח מן הכבוד, הכבוד רודף אחריו" ושואלים, הרי מי שרודף אחרי הכבוד, לא משיג כבוד, כי הכבוד בורח ממנו. וגם מי שבורח מן הכבוד לא מקבל כבוד כי הרי הוא בורח מן הכבוד, אז מה הנפקא מינה אם ירדוף או לא ירדוף. מסבירים: ההבדל, כשהוא עוצר! מי שרודף אחרי הכבוד כשהוא עוצר ממשך לברוח, אבל מי שברח מן הכבוד, הכבוד מגיע אליו בכזאת עוצמה חזקה. וזהו המנוח כל ימיו ברח מן הכבוד, וכשהוא עצר, כשהוא נפטר, רבבות רבבות של בני אדם הגיעו לחלוק לו כבוד ביום פטירתו, ביום ששי לחוץ ועמוס, אמצעי התקשורת ממשיכים את השידורים על מסע ההלויה, המשטרה מבקשת לא להגיע, כבר אין כניסה, ואין איך לחזור, ואנשים באים ובאים. זוהי כוחה של ענווה אמיתית.

הגאון רבי דוד יוסף שליט"א אח של הגאון המנוח.

מגיד שיעור

אנחנו נמצאים היום בתקופה לא פשוטה, כולנו שומעים יום את ההסתה, את הדיבורים נגד עולם הישיבות, אנחנו נחשפים לכל הבלי העולם הזה בצורה המכוערת ביותר: אינטרנט, פלאפונים מסוכנים, ה"י. אנחנו מתמודדים בדברים שההורים שלנו לא התמודדו אתם. ולמרות זאת אנחנו צריכים לגדל את הילדים שלנו מתוך השקפה של יראת שמים טהורה. באופן טבעי כולם שומעים "שוויון בנטל", אומרים וחוזרים שהחרדים הם כך וכך, אחד אמר 'טפילים'... שופט אחד אמר 'כינים'... ונשיא ביהמ"ש העליון אהרן ברק לחץ לו יד אמר לו: 'פה דברת'... ואנחנו מקבלים רגשי נחיתות, ונהי בעינינו כחגבים.

אנחנו צריכים להבין, אנחנו גדלנו מתוך תורה, אנחנו מוקפים ביראת שמים, צריך ויגבה ליבו בדרכי ה', מדברים על 'שוויון'? ודאי צריך 'שוויון'! לא יתכן שרק אנחנו נישא בנטל והם ישתמטו מתורה

ומיראת שמים! מה מחזיק את העם?!
לצערנו ראינו שכל פעם שרדפו את לומדי
התורה, היו גזרות קשות על עם ישראל, זה
ה'שיוין'! הם ה'פרזיטים'! 'הוללים'! אין להם
שום עול של תורה, הם מסכנים את הקיום
של עם ישראל

רבותי! אני רוצה שתדעו אחי הגדול הגאון
רבי יעקב, שאנחנו נמצאים עדיין בכאב
גדול על הסתלקותו, למרות שלפני הרבה
זמן אמרו לנו הרופאים על כך, וזה היה צפוי,

אבל כשזה מגיע, הכאב גדול!

סיפרו כבר הרבה על ההתמדה הגדולה שלו, על השיעורים, אבל תזכרו טוב, הוא גדל בבית של
תורה! אני אומר לכם בכדי שגם אתם תקפידו שיהיה לכם בית של תורה. אני גדלתי באותו בית,
בהפרש גדול, אני זוכר שהייתי ילד, כמו כל הילדים קמתי בלילה לפעמים, ואני מעיד מעולם לא
קרה שקמתי ולא ראיתי את אבא יושב ולומד! זה "להזהיר גדולים על הקטנים" הדוגמא האישית!
אחי ר' יעקב הוא גדל בבית שכזה, וכשהוא למד בשיבת "קול תורה", אני זוכר - אבא היה לו טלפון
ובחינם, (למרות שהוא היה דבר יקר המציאות), כי הוא היה דיין. ואחי היה מצלצל מהטלפון שליד
הישיבה, ואבא היה חוזר אליו, וכך כל לילה ולילה היו לומדים שעה וחצי! למרות כל העיסוקים, וכל
הטרדות, אבא הקדיש לכך זמן, בלי לבטל אותו כלל!

דבר שני שרציתי לספר, בשנת תש"י כשאבא חזר ממצרים, גר בשכונת בית ישראל, והוא ראה
הרבה בעלי בתים פשוטים מאוד, וחסר להם הרבה ידע בסיסי בהלכות. ואז אבא ארגן שם שיעור
בהלכה כל ערב. הציבור היה כל כך פשוט, עד שלא היה אפשר ללמוד אתם הלכות, אז אבא היה
מספר סיפורים. מה הוא היה עושה בשביל שיישאו ויבואו גם מחר? היה מתחיל סיפור, ובאמצע
המתח היה אומר להם ההמשך בשיעור הבא, בשיעור הבא היה מסיים את הסיפור הקודם ומתחיל
אחר, ממש כמו שעושים להבדיל בעיתונים. השיעור הלך וגדל עד שנהיה כמאה איש, ולאט לאט
הלך והעלה את הרמה, עד לרמה גבוהה מאוד. אבא היה קורא סעיף בש"ע, מדבר עליו, מביא ראיות
קושיות תירוצים כך למדו לילה לילה, את כל שו"ע אורח חיים. אני זוכר כשהייתי ילד, כשערכו את
מסיבת סיום ש"ע א"ח.

בשנת תשכ"ט אבא עבר לתל אביב, והיה צריך ממלא מקום, אבא פנה לכמה רבנים גדולי תורה
מפורסמים וביקש מהם שימלאו את מקומו. הראשון התחיל, פתח את השיעור והתחיל לדבר, אמר
משהו וקמו אנשים והתנווכחו, וכך שוב ושוב, ראה שלא קל למסור, הציבור כבר מונח ורציני ולא
מוותר בקלות. אחרי יומיים, בא לאבא ואמר לו: אני לא יכול. כך קרה עם עוד רב, ועוד אחד, ועוד
אחד, רבנים גדולים מאוד!

ואז אבא ביקש מאחי רבי יעקב. הוא הלך ומסר שיעור ראשון, הציבור התלהבו ונהנו, ומאז השיעור
נמשך לילה לילה עשרות שנים משנת תשכ"ט ועד לפטירתו. מה סוד ההצלחה שלו? למה הוא

הצליח במה שאחרים לא הצליחו? הוא היה חוזר מהשיעורים בשעה תשע, עשר, והיה יושב להכין טוב את השיעור, וכשעוד היה אברך כולל לא היה לו מושג 'הפסקה', הוא היה מכין שיעור במשך שעות! מי שהוא ת"ח גדול אין לו בעיה למסור, אבל אצלו זה היה מתוכנן: מה להגיד, מה לא להגיד, לפני איזה ציבור אני מדבר, האם אני רוצה שיבינו, או לא? פעם שמעתי בעלי בתים אומרים על רב מסוים: "הרב הזה הוא הכי גדול, כי הוא מסר שיעור ולא הבנו כלום", זה שטות! הרב צריך למסור שיבינו. אחי ז"ל היה מתאים את השיעור לרמת המשתתפים, במקום אחד יגיד כך, ובמקום אחר בצורה שונה, היו מקומות שעמד לפני קהל מגוון - אברכים ובעלי בתים, והיה מוסר שיעור בסוגיות ישיבתיות, והיה יודע לנתח את הפרטים בסוגיא, בצורה שכולם יבינו. ואחרי השיעור היית רואה את כולם שמחים, האברכים התחדשו להם כמה ענינים בסוגיא, וגם הבעה"ב הבינו הכל. לא היה לו מושג למסור שיעור בלי הכנה! אם נרצה להגדיר אותו "מגיד שיעור" זוהי ההגדרה, הוא פשוט היה מוסר 5-6 שיעורים מהבוקר עד הערב.

כמה גדול ענין זיכוי הרבים ומסירת שיעורים, נלמד מהדברים הבאים, חז"ל אומרים "גדולה מדה טובה ממדת פורענות פי חמש מאות", ועתה שימו לב, הגמרא במס' סנהדרין (דף ק"ז ע"ב) אומרת: גיחזי אין לו חלק לעוה"ב, למה? אחת הסיבות, מכיון שגרם לאנשים שלא יכנסו לשיעור של אלישע הנביא, איך עשה את זה? בשעה שאלישע היה מוסר שיעור, גיחזי היה יושב בחוץ. האנשים שהיו עוברים שם, היו עושים לעצמם חשבון, אם גיחזי משרתו של אלישע לא נכנס לשיעור, כנראה שהשיעור לא מספיק חשוב, על הדבר ה"קטן" הזה, אין לגיחזי חלק לעוה"ב! אם זה עונש מי שלא נכנס לשיעור, מה רב שכרו של הנכנס לשיעור, ומה עצום שכרו של מוסר השיעורים.

מזן ראש הישיבה שליט"א

ר' יעקב לא מת!

לא זכיתי להכיר הרבה את הגאון המנוח, אולי שלש ארבע פעמים, וכל פעם התרשמתי לטובה. התרשמתי שמדובר באדם מיוחד. פעם ראשונה בשנת תשל"ב לפני שמרן נתמנה לראש"ל, בא רבי יעקב לבית הכנסת רשב"י בתל אביב, ונתן שיעור ליד אביו, להבדיל בין החיים, ונתן את השיעור בנועם שיח, מסביר בצורה מיוחדת, בין הדברים אמר: "אע"פ שהפרי חדש היה רב גדול בירושלים, כשחולק על מרן אנחנו שומעים למרן". לכאורה פשוט, אבל יש כאלה שאינם מבינים את זה, רואים כתוב בספרים: "כל דבריו סולת נקיה", ולא ממשיכים את המשפט: "חוץ ממקום שחולק על מרן ובמקום שדחו דבריו האחרונים". חושבים שאם דבריו 'סולת נקיה' אי אפשר לחלוק עליו, זה לא כך, אמנם הרב פרי חדש היה רב גדול בירושלים אבל צריך לעיין בכל דין בפני עצמו.

פעם שניה באשקלון לפני כמה שנים נתן שיעור בדין שבע ברכות, בין הדברים אמר שאפשר לברך שבע ברכות בסעודה שלישית של שבת, אף על פי שאין שם פנים חדשות. אמרתי לו: סליחה, אבא שלך לא אמר כך, אמר: בסעודה שלישית ספק אם חייבים לאכול פת, להלכה לכתחילה צריכים פת, אבל לומר שהיא עצמה נחשבת פנים חדשות, לברך שבע ברכות, סב"ל. אז הוא ענה לי בטוב טעם, אמר לי טעם יפה מאוד, כתבתי אותו בגליון אחד הספרים ונעלם ממני. ובין הדברים אמר לי שכך

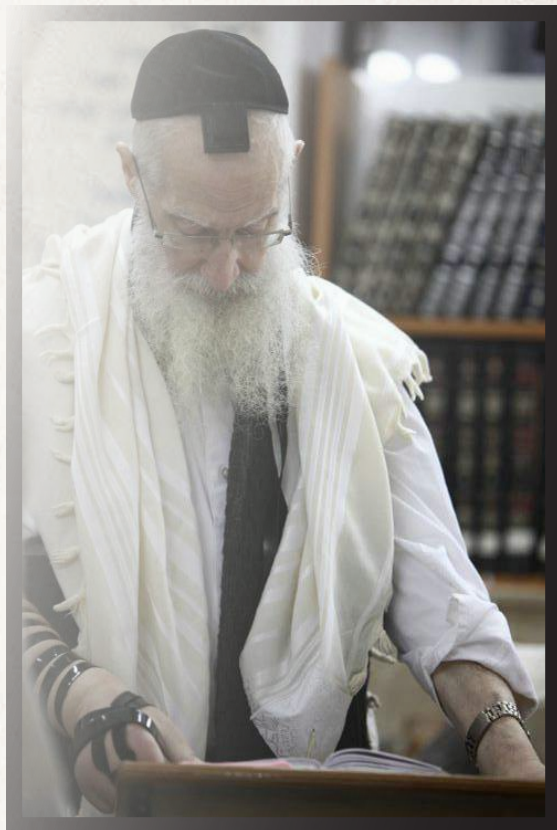
גם דעת הרב בן ציון אבא שאול. למדתי שהחכם הזה יש לו דעה עצמאית, מעיין, בודק, מחליט, לפעמים כשיש לו איזו סברה, כך צריך להיות. החכם המנוח היה מעיין כל דבר משרשיו, כשיש לו מה להעיר, אומר, פוסק, מסביר, השומע ישמע, המעיין יעיין, אדרבא זה חומר לעיון, למחשבה. למעשה בדין סעודה שלישית אנחנו נוהגים כדברי מרן הראש"ל, אבל מעניין אם הוא אמר את הטעם שלו בהזדמנות אחרת למה סעודה שלישית כמו כל הסעודות, נכון שדעת הבא"ח כך, אבל הפוסקים הפשטנים לא כך.

פעם שלישית הביאו לנו את הקלטות שלו על טהרת המשפחה, שמענו אותם בצמאון. הרב מדבר שם, כל מלה ומלה לאט לאט, מסביר את הכל כ"כ ברור, עד שאפילו אדם בעה"ב שהראש שלו סגור וחתום, יבין. יש שם איזה דבר לא מדויק, הרב הביא מחלוקת מסויימת בין הרב מעיל צדקה לחולקים עליו, בדקתי במקורות, בבא"ח וגם בטהרת הבית, וראיתי שהרב החליף

ביניהם. אני אומר את זה, בשביל שאם יעבדו על הקלטות, שיבדקו כל דבר במקור שלו, ולא יסמכו על הזכרון הנפלא שלו. אמרו על הרמב"ם שאמר: "שכחה המצויה בבני אדם לא הכרתיה בנעורי ולא ידעתיה", ובצעירותו כתב בפירוש המשנה במסכת ערלה (פ"ב מ"א): "ולפיכך אמר בערלה וכלאי הכרם "עולין באחד ובמאתים" ואיני זוכר עתה לחכמים אסמכתא שסמכו עליו זה הדין". והמקור ידוע בפסחים דף מ"ח. צריך לדעת לא לסמוך על הזכרון! כמה שהאדם גדול, כשאומר דבר בע"פ הוא עלול לשכוח.

ועוד פעם כששלחתי לו לפני שנתיים ספר "דרכי העיון", והנה הרב אחרי יומיים התקשר אלי ואמר לי: "חזק וברוך למדתי בו, נהניתי מאוד, חזק וברוך". התפלאתי, במה זכיתי שיתקשר אלי. אח"כ התברר לי שעל כל ספר שהוא מקבל הוא מודה בטלפון, איזו אדיבות, איזו דרך ארץ, עדינות, זה משהו מיוחד. נדיר למצוא ת"ח כזה. אחרים לא מגיבים בכלל על הספר.

ועולה על כולנה, שבמשך שנה ורבע למרות הייסורים, מסר למעלה מאלף ושלוש מאות שיעורים. במשך ימי חייו יש להניח שמסר עשרות אלפי שיעורים, רבבות. כל שיעור שהוא שמור, מוקלט, זה דבר חשוב. צריך לשמוע את כולם, ולערוך אותם כל נושא בפני עצמו, לפעמים יש צורך להאריך, להרחיב את מה שאומר בקלטת, צריכים לעבוד ע"ז שנים שלשה אברכים, ולהוציא ספר בצורה נאה ומסודרת.

המנוח רבי יעקב עודנו חי! מי שמסר שיעורים, יש לו אלפי תלמידים. לפני כאלף שנה חי רב האי גאון שנפטר בשנת ד' אלפים תשצ"ח, ולא השאיר ילדים. אמר עליו רבי שמואל הנגיד: "ואם כי לא השאיר ילדים, ילדים לו בכל ארץ, ערבית ואדומיה". המנוח השאיר אחריו גם ילדים אשר "כל רואיהם יכירום כי הם זרע ברך ה'", וגם העמיד תלמידים מתוך השיעורים, הקלטות. לא מזמן הוציא ספר "בעתה אחישנה", מצאתי דבר יפה "אחישנה" בגימטריא "חי חי יעקב יוסף" מה זה "חי חי"? יש ביטוי כזה בתפלה של חזקיה המלך (ישעיה ל"ח) כאשר היה חולה וקם מחוליו, וחי בסך הכל 54 שנה אחרי התוספת של 15 שנה שהוסיפו לו אז, אמר: "חי חי הוא יודך כמוני היום", חי - בעוה"ז, חי - בעוה"ב. גם המנוח חי בעולם הזה ובעולם הבא.

אנחנו מוסרים את הנחמה שלנו בשם כל הישיבה לכבוד מרן אבי המנוח שיאריך ימים ושנים טובות, שימשיך למסור שיעורים, שימשיך להדריך אותנו בדור היתום הזה, כאשר שר האוצר גוזר גזירה אחר גזירה, 12 גזרות בבת אחת - על לומדי תורה, על האברכים, על העניים. אבל לא צריך לפחד, זה לא ימשך כך, גם הוא יחלוף, המלה לפיד עולה 124 כמו חולף. "לא יהיה לך אלהים אחרים על פני", אלהים אחרים גימטריא: יאיר לפיד. יהיה לך - ר"ת יאיר לפיד. עוד מעט הכל יחלוף, אנשים לא יכולים לסבול כל כך הרבה גזרות.

נחמתנו לכבוד מרן שליט"א, לאחים שיבדלח"ט, לבנים ולנכדים שיחיו, שנזכה במהרה לגאולה שלמה במהרה בימינו אמן.

הגאון רבי יצחק בדא שליט"א

ראש מוסדות "יצחק ירנן" אשקלון

איש אמת

רבותי, הפסוק אומר "תתן אמת ליעקב", דיברו הרבה על הרבצת התורה שלו, על הגאונות שלו, אבל יש דבר אחד גדול שהיה אצלו, זו מדת האמת שלו! הוא היה מסוגל למסור שיעור באיזה נושא ויבוא מישוהו ויעיר לו איזו הערה, אם הוא צודק, הרב היה מיד חוזר בו ולא עומד על דעתו בכלל, וזה נסיון גדול מאוד.

לפני כמה שנים עשינו בסוכות "הקבלת פני רבו ברגל" באשקלון, והזמנו גם אותו. הרב דיבר בענין האתרוגים, ואמר שהוא חקר מדוע האתרוגים המרוקאים משביחים משנה לשנה, והופכים להיות יפים ויפים יותר. לאחר דרישה וחקירה התברר דבר מעניין, במרוקו מגדלים פרדסי ענק של אתרוגים, ולצידם היו גדלים מטעים של פירות הדר אחרים: תפוזים, קלמנטינות, ולימונים, התברר שבזמן הפריחה הרוח נושבת בין העצים, ומעבירה אבקנים מעצי הלימונים ושאר הפירות לפרחי האתרוג, וכך האתרוגים יוצאים משובחים וחלקים יותר, מבלי הרכבה. הרב החל לדון ולהתפלפל בזה דלכאורה יש לחוש בזה משום הרכבה. כשסיים אמרתי לו: אדם שיש לו חצר ורוצה לגדל שם כמה עצי פרי, וכי נאסור לו משום הרכבת אילנות?! הרב שתק לרגע, הרהר בדברים, ואמר: כבודו צודק! כל הפלפול הלך לים! שמעתם, "כל הפלפול הלך לים".

גם כן הרב לא היה סומך על אף אחד בנושא הלכה, כשבקשו ממנו לתת הכשר על עופות, [הכשר "ישא ברכה" העומד תחת השגחתו של הגר"י ברדא שליט"א יחד עם הגר"י רצאבי שליט"א ולהבה"ח הגאון המנוח זצ"ל], הוא הסכים, אבל התנה שיעבור על כל שלבי הגידול של התרנגולות, מה'ביצה' עד שהעופות נארזים לחנויות. וכך היה, ראינו יחד את הטלת הביצים, את הכנסתם למדרגה, את הזריקות, והרב ביקש מהתאילנדי שיביא עוד תרנגולות וזריק שוב פעם, ושוב פעם, בפניו, עד שהרב הרגיש כי הבין היטב להיכן מוזרקות, ואישר. אח"כ עברנו לסוג האוכל, למשאיות, להובלה, לשוחטים, וכו' עד השעות הקטנות של הלילה, שהעופות כבר נכנסו לארגזים. כך היתה דקדוקו של רבנו, וזהירותו הרבה במצוות.

הגאון רבי משה יוסף שליט"א בנו של הגאון המנוח

גאון בתורה ובמדות

ברשות כל הרבנים הגאונים כל אחד כפי כבודו.

הערב שמעתם הרבה הספדים ודברי תורה מהרבה תלמידי חכמים, ולכן אתמקד יותר במעשים מה שזכינו לראות במשך השנים את ההנהגות של אבינו זצ"ל. הפסוק אומר (מלאכי א, ו): "תורת אמת היתה בפיהו ועולה לא נמצא בשפתיו, בשלום ובמישור הלך איתי, ורבים השיב מעונו", הפסוק כולו נאמר בדיוק על מור אבי, 'תורת אמת' - לא רק למד או לימד, התורה שלו היתה 'תורת אמת' בלי נגיעות, או אינטרסים, אמת לאמיתה של תורה. וכמו שהזכיר מרן ראש הישיבה, היתה לו דעה עצמאית, היה מעיין תשובה בי"א או ביחוד, ואם היו לו ראיות מהש"ס או מהפוסקים, לא היה מפחד, והיה פוסק גם בשונה מדעתו של הסבא הגדול, חולק כדרכה של תורה, בכבוד הראוי, אבל את דעתו היה אומר!

גם בהשקפה היתה לו דעה עצמאית, כך לפני שנתים היתה פרשיה באיזה נושא פרוץ במגזר הדתי והחרדי, וקם אדם שהתחיל להלחם, הבעיה היתה שמי שניהל את המאבק, היה האדם הלא נכון, והעסקנים החרדים שלנו לצערנו לחמו בו עד חרמה. אז באו כמה להחתים את אבא בעד אותו אדם, ואבא שידע מה מתחולל רצה לחתום, היה שם מישהו שאמר: "אם תחתום, עסקן פלוני יבוא נגדנו", אבא קם וצעק: עסקן פלוני הוא לא הקב"ה שלי! אבא מיד תפס את העט, וחתם! לצערנו הציבור שלנו בנוי על סטיגמות, אם תעשה ככה, יגידו אתה "מזרחניק", אם תגיד כך, יאמרו שאתה מרובע. אצל אבא זה לא היה קיים, ישמיצו! ידברו! ירדפו! לא היה אכפת לו!

אבא היה עסוק שנים רבות בדאגה לחינוך ילדי ישראל, היה עובר מבית לבית, ומשכנע להוציא את הטלוזיה מהבית, להוציא את הילדים ממזרחי ולהעביר לת"ת ולבית יעקב. ואכן הוא הצליח להציל מאות נשמות טהורות. בשבעה עברו הרבה אברכים ואמרו לנו: "אנו בני תורה בזכות אבא שלכם!" "אני תלמיד חכם בזכות אבא שלכם! אם לא הוא, הייתי היום חילוני".

נדבר על הגדלות בתורה שלו: הבקיאות שלו בש"ס ופוסקים היתה מדהימה, ובכל נושא היה מונח כאילו נמצא בזה עכשיו. הייתי מלמד גמרא בבורוכוב, ולא הייתי זוכה כמעט לדבר עם אבא ביום חול מרוב שיעורי התורה שלו, בשלחן שבת היה לו קצת זמן וגם אז היה מדבר אתנו וכמובן רק בדברי

תורה, וכשהוא היה מדבר בסוגיא כאילו גמרא פתוחה לפניו, והיה מסקר לי את העתיד, דף הבא סוגיא קשה, תתכונן טוב! ללמד בעלי בתים סוגיא קשה, צריך לשבור את הראש. ולא היה שולט רק בסדר מועד, גם בסדר נשים - ישר היה מתחיל, רש"י סובר כך, והתוספות אחרת, הכל היה מונח בראש.

פעם בא אליו חכם יהודה מועלם לבקרו אחרי שקיבל ארוע מוחי, והרב מועלם ישב אצלו, ושר לו: "רפא צירי אל נאמן..." ואח"כ נהיה שקט, ואז פתח אבא ואמר: "אצל כבודו למדתי לפני 45 שנה פרק השולח, ועד היום הפרק מונח באזניי". כך היה אבא הכל בהיר וברור, אתה שואל אותו שאלה בהלכה, לא היו לו ספקות, הוא היה חותך - מותר, אסור. לא רק שהיה עונה, אלא גם מצטט שלחן ערוך סימן זה וזה סעיף זה וזה, אם זה היה בגמרא היה אומר מסכת פלונית דף פלוני וכו', ואם היה מופיע בכמה מקומות היה מציין את כולם. כך באורח חיים ויורה דעה וכך גם בחושן משפט, ואבן העזר. אני יודע אישית, לא רק אנשים פשוטים היו שואלים אותו, אלא גם ת"ח גדולים, הרבנים הראשיים לישראל, רבני ערים, מהקטן ועד הגדול.

היתה לו בקיאות מדהימה בספרי האחרונים ואחרוני האחרונים, בפרט בכל ספרי סבא, את "יביע אומר" ידע את כולו בע"פ, כולל את ההסתעפויות, פעם שאלתי אותו שאלה, אמר לי: תעיין "יביע אומר" חלק פלוני חלק אבן העזר סימן כך וכך, פתחתי את הספר וראיתי שהוא מדבר בנושא אחר לגמרי, הייתי צריך ללמוד את כל התשובה למצוא את המקום שהסתעף ודיבר על הנושא הזה. ואת הגאונות הזו ידע להסתיר, את הכבוד לא קיבל כל כך בחייו, כי היה מסתיר עצמו, ובורח מן הכבוד.

נדבר על מידותיו. אם נתחיל לדבר, נצא מפה באמצע הלילה, אבל נספר קצת על גדולתו, אבא היה גדול מעל ומעבר, יכול היה לקבל כבוד מלכים, אך אבא לא חיפש זאת! הפוך הוא רק ברח

מכל התפקידים והשררה! בזמנו אחרי שמינו אותו רב שכונה בירושלים, רצו למנות אותו גם 'ראש מחלקת הכשרות', אבא לא רצה. אמרו לו: חבל, אם תקח את זה, יוסיפו לך עוד כמה אפסים במשכורת, והוא התנגד. הסיבה היתה, מכיון שהוא אחז שלהיות אחראי על ירושלים, עיר גדולה לאלקים, אי אפשר להשתלט על כל העיר. יש במחנה יהודה עבריינים שמוכרים בשר, אם תוריד להם את התעודה, יאימו על החיים שלך. נמצא שמי שלוקח את התפקיד הזה, הוא לוקח על עצמו את כל האחריות הזו, ואת זה אבא לא רצה.

כך גם פעם בא אליו ראש עיריית ירושלים אורי לופליאנסקי, ואמר לו: כי הגאון הרב אלישיב, שלח אותו לבקש ממנו שייגיש מועמדות להיות רב ראשי לירושלים, אבא אמר לו: אני לא רוצה, אבל בגלל כבודו של הרב אני אלך אליו ואסביר לו

את דעתי. אבא הלך ואמר לו את דעתו, ובסופו של דבר הרב אלישיב הסכים אותו, ואמר לו "אשריך שאלו ההשקפות שלך!" והיה לו נימוק נוסף, אמר: רב ראשי זה פקיד, לחתום על תעודות וכו' זה לא לענות לאנשים בהלכה, לא לומדים שם תורה, אבא ראה את יעודו במסירת שעורים! כך גם היה לו קו שהוא לא מסדר קידושין לאף אחד! אם יעשה לאחד, כולם ירדפו אחריו והוא לא מעוניין בכך, זה כמו פקידות, לא לימוד תורה.

באשפוז לפני האחרון (שלהי שבט) מחלתו כבר התפשטה לכבד, וגופו נחלש. כאשר המחלה היא בכבד היא פשוט שורפת את הדם ואוכלת אותו, ממלא המוגלובין יורד, והאדם נהיה חלש, בשביל להכנס לאוטו היה לוקח לו רבע שעה! בשביל לעבור כביש היינו צריכים לעצור את הכביש פשוט עקב בצד אגודל! לפעמים המוגלובין היה עומד בין שבע לשמונה, ובמצבים כאלו אבא היה הולך למסור שיעורים! לא פספס שום שיעור! לא הפסיד שום שיעור! הוא היה הולך ולא ידענו איך הוא יחזור. כך ביום חמישי (יום לפני פטירתו!) מסר חמישה שעורים! אמא שאלה אותו: "איך אתה רוצה ללכת?" היה אומר לה: "לא יודע, תאמיני לי אני לא יודע איך אני הולך למסור חמשה שיעורים. יום אחד נחלש כל כך עד כדי כך שהכניס את היד לכיס אבל להוציא לא יכל להוציא, ביקש ממני בוא תוציא לי את היד, וכך עם כזאת חולשה הוא הלך ומסר שיעורים!

אנשים היו שואלים: איך אתם נותנים לאבא שלכם לצאת כך? אבל אנשים לא יודעים את גדולתו, הסברתי להם: כמו שאבא צריך ללכת ל'הדסה עין כרם' כדי שיוכל לחיות, ככה חייב ללכת למסור שיעורים! פעם באו הרופאים ושאלו: מה הוא אוכל? אמרה להם אמא: "כזית בבוקר וכזית בלילה, ובעיקר שותה" הרופאה אמרה: אם זה מה שהוא אוכל איך הוא חי?! הוא היה צריך למות מזמן! אמא סיפרה לה מה סדר יומו, ואז היא אמרה: עכשיו אני מבינה התורה היא זו שנותנת לו את החיות. ראו

את זה במוחש איך שהתורה נתנה לו חיים.

בחזרה לאשפוז לפני האחרון בערך בסוף שבט, אבא שכב במיטה תשוש, וכשהייתי בא לבקרו הייתי יושב אצלו חמש דקות, ואז הוא היה אומר לי: לך! יצאת ידי חובה! זה ביטול תורה, אתה קיימת את המצווה, לך! לאחר מכן אנחנו ידעו את זה, ואז באנו עם שלחן ערוך, ישבנו לידו ולמדנו 'הלכות תלמוד תורה' בקול. אבא שכב במיטה ממוטט, תשוש, ועיניו עצומות מחולשה, אנו לומדים, ועל כל סעיף שמתחילים אבא פותח את העינים והיה מסיים את הסעיף, למרות שלא היה מונח כלל בזה, על כל סעיף היה ואומר: המקור במסכת פלונית דף פלוני, זה היה גאונותו האדירה.

כמו גאונותו בתורה כך גאונותו במידות, ללא גאווה וללא התנשאות, תמיד היה מאיר פנים לכל אחד, גם למסכנים ולאנשים קשיי יום. היה אחד מסכן חולה נפש בשכונה אצלנו, וכידוע מבחינה סטטיסטית הם חיים עד 40 50, היום הבן אדם הזה חי ובן 56, וכל זה בזכות אבא! הוא היה משתתף קבוע למעלה מ-30 שנה בשיעורים של אבא, ואבא היה מחיה אותו! שואל אותו שאלות פשוטות והוא עונה, ואבא מעודד אותו: "נו, אתה רואה איך אתה יודע טוב, אתה ת"ח!", מדבר אתו בסוף השיעור: "מה שלומך, מה נשמע", יום אחד אבא ראה אותו ביום חורפי ברחוב בלי מעיל, שאל אותו: "לאן אתה הולך בלי מעיל?" אמר: "אין לי מעיל", אבא מיד פשט את המעיל שלו ונתן לו. בשבעה הוא בא עם המעיל הזה. כאשר אנשים מושחתים גילו שהוא מקבל איזו קצבה, היו גונבים לו כסף, היו לוויים ממנו ולא מחזירים, אבא שם לב לזה, ודאג שיהיה לו אפוטרופוס כדי שלא יגנבו אותו. וכך לא אחד ולא שנים, לכולם היה מתייחס כך. בשבעה כשעלינו לקבר, בא אחד מהם בכה, ובכה, כאילו היה זה אבא שלו שנפטר, ואמר: "זה היה אבא שלי, לי אין לא אבא ולא אמא, והוא היה האבא שלי, עכשיו הוא נפטר..."

מידי יום רביעי, היה מוסר אצלנו שיעור בכלל, יום רביעי אחד, הוא מודיע לי שהיום לא יבוא כי הוא מתאשפז בבית החולים לצורך טיפול. הודעתי לאברכים היום אין שיעור מאבא. בשעה 10.30 הדלת נפתחת ואבא נכנס למסור שיעור, התפלאנו אין טיפול עכשיו?! התברר, הוא היה צריך לעשות צילום סיטי, ולפני הצילום צריך לשתות חומר, שמשקף את הגוף, אך אי אפשר לעשות את הצילום מיד, וצריך לחכות שלוש שעות עד שיספג בגוף. אבא שראה כך אמר לאחות אני אלך ואמסור שיעור ואחזור לצילום. ולכן הוא בא למסור. בכדי להבין, מדובר בתרופה מרה כלענה, כוס תרעלה ומים המאררים, ובכ"ז אבא לא עשה חשבון, גילה שיש לו הזדמנות למסור את השיעור, ובא למסור. זה צריך להיות מוסר עבורנו, לפעמים בחור קצת עייף מתלונן: אני לא יכול ללמוד, יורד לפנימייה, ויושן, לפעמים אברכים מספקים תירוצים ממסכת התירוצים "ותירוצים צודקים". אבל אבא שהיה לו את כל הסיבות שבעולם לא ללמוד וכל שכן לא ללמד, שמח שיש לו הזדמנות ללמד ולמרות הכאבים והקושי הגדול שהיה בזה מסר את השיעור.

בקשר לכתבה 'במשפחה' מישהו שאל אותו: מה הייתה המטרה? אמר לו אני אגיד לך את האמת, הרווחתי שהעתונאי והצלם קמו בנץ.

יהי רצון שנזכה ללכת בדרכיו, ולהדבק במידותיו, ונזכה לראותו בתחיית המתים. אמן.

גן של הדסים

בלב עיר התורה הצעירה - אלעד, פורח ומלבלב גן של הדסים שריחו הטוב נודף למרחוק ו מלאכי הגן מכים בנועם מלים ואומרים 'גדל' גדל בתורה, גדל במידות וגדל ביראת שמים ו זהתוצאות: ניחוחות משכרים של חינוך איכותי במסירות אין קץ ו יצאנו לסייר בין שבילי תלמוד תורה "אור המאיר" באלעד והעלנו רשמים

ש

מו הטוב של ת"ת "אור המאיר" באלעד אשר בהכוונת רבותינו ובראשם מרן הגאון ראש הישיבה שליט"א ובנשיאות מרן רבנו עובדיה יוסף שליט"א, עלה לא אחת על גבי גלינונו. לאחרונה הזדמן לידנו כתבה שהתפרסמה באחד משבועוני העיר, והכותב בחר לעמוד על טיבו של הת"ת, תוך כדי ברור עמוק בין מחנכי הת"ת. הצגנו את עיקרי הדברים שהובאו שם עם שינויים קלים, לתועלת ולמזכרת.

אחד מפינות החמד בעירנו - אלעד, הינו ת"ת "אור המאיר". מידי יום אנו רואים את פרחי החמד צועדים בשמחה לת"ת, ראינו בהם את האצילות והנעימות, את המדות הטובות, וחפצנו להכנס בשערי הת"ת לבחון וללמוד איך מפיקים תוצרת כה טובה ומוצלחת.

קיבלנו את האישור, עברנו כיתה כיתה, שמענו, הצצנו, בדרנו ויצאנו מוקסמים.

"חינוך עם חזון" במשפט קצר זה, נוכל להגדיר ולסכם את כל מה שראינו ושמענו בתלמוד תורה. למה? הבה תקראו!

בהנהלת הת"ת עומד המנהל הרב **מיכאל סעדיה** הי"ו. סביבו צוות של אנשי חינוך בעלי יראת שמים, מיומנים ומוכשרים. אשר שמו להם למטרה לחנך את ילדי ישראל צאן קדושים, על אדני היראה ואהבת התורה, בדרך המסורה לנו מדור לדור, מתוך ענוה אותה ניתן לראות בהתנהלותם של כל אנשי הצוות.

ת"ת 'אור המאיר', פותח את שעריו בפני כל משפחה איכותית ששמה לה למטרה לגדל ולחנך את בניה לתורה וליראה כדעת רבותינו. המימדים על פיהם נשקלת קבלת המשפחה הינם צניעות האשה, דעת תורה, אב הלומד תורה, הכנעה לדעת גדולי הדור, והרצון לגדל בנים על פי דרך רבותינו. מתוך הבנה כי על מנת לקצור פירות יש להשקיע בנבטים.

הנהלת הת"ת מקפידה ללמד את התורה כפי שנמסרה לנו מגדולי הדורות, ועל פי שיטות החינוך היסודיות אותם הנחילו לנו חז"ל הקדושים על פי ההכוונה היסודית של 'חנוך לנער על פי דרכו, גם כי יזקין לא יסור ממנה', מתוך הבנה כי "לחנך את הילד על פי דרכו" - היינו על פי תכונותיו האישיות, לנצל לטובה את הטבעים והתכונות של הילד (עלי שור). וזה מחייב את הצוות החינוכי כולו לעמוד על טיבם של התלמידים היקרים להכיר את תכונותיהם, ובכך לתעל אותם לעבודת ה' מתוך אהבה ויראה, שמחה וכבוד תלמידי חכמים.

את הדרך מתחיל התלמיד עוד בגן של הת"ת המנוהל ביד רמה, על ידי צוות גנות וסייעות מקצועיות ובעלות יראת שמים. המשמשות לעוללים כאמא של ממש, ודואגות למילוי צרכיהם הקוגניטיביים והרגשיים כאחת. חום, אהבה, הכוונה והוראה דידקטית מלווים את הילדים הרכים. מנהלת הגנים, הרבנית סעדיה ת"מ משבחת את השקעתם של הגנות והסייעות המסורות שמעצימות את נפש הילדים הרכים, ועוטפות אותן בחום אמהי, כזה המתייחס לכל ילד כאילו הוא ורק הוא נמצא כאן.

החשיבות אותה מייחסים בהנהלת ת"ת 'אור המאיר' להתחלת הלימודים דווקא בכיתות הגן נובעת משיטת הלימוד המיוחדת, בה **מקנים לתלמידים את הכלים והמיומנויות לקריאה בהגיה נכונה, מדויקת ורהוטה**. כל תלמיד אשר החל בכיתות הגן, לכשיגדל ידע לקרוא בתורה בטעמים, כאשר הוא מלא בביטחון עצמי אשר נסכו בו מחנכיו לאורך כל השנים.

לאחר הגנים המשכנו לכיתה של רבי **יוסף מועלם** הי"ו. "הרב מלמד ילדים קטנים לקרוא?" הרי הרב מוסמך לדיינות, חשבתי בלבי. אך כאשר ראיתי את עוצמת תחושת השליחות ללמד הני דרדקי, הבנתי הכל.

הרב **יוסף מועלם** הי"ו מנצח על יסודות לימוד

הקריאה, הרב רואה במלאכתו שליחות של ממש, ומבצעה בנאמנות מתוך יראת שמים, ובהבנה כי כאן, ממש כאן בכיתתו המלאה מפה לפה בצאן קדושים, מקבלים הילדים את היסודות שיובילו אותם לאורך כל שנות חייהם כבני עלייה.

ע"י שיטה יסודית זו מבטיחים לעצמם בהנהלת ת"ת 'אור המאיר' את ההצלחה בס"ד. "אנו אחראים לעתידו של כל תלמיד ולכן אנו עושים כל מאמץ להביאו אל נקודת ההצלחה האישית שלו". אני מבין זה העניין כאן 'אחריות חינוכית'.

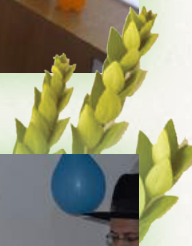
זהו, כאן כבר עלינו במדרגות לקומת הכיתות, חשבתי שהצוות של הגנים נשאר למטה אך כמה הופתעתי לראות את הרב מועלם הי"ו בעיצומה של שיחה עם המלמד של **כיתה א'** הרב **דוד חדאד** הי"ו, הם מתייעצים באשר לאופן קידומו של תלמיד שעלה זה לא מכבר לכיתה א' ובוחנים את שיטת החינוך המתאימה עבורו. או אז הבנתי למה מתכוין המנהל הרב מיכאל סעדיה הי"ו באומרו "אנו אחראים להצלחתו של כל תלמיד". קיים קשר הדוק בין הגנים לבין כיתה א', קשר המבטיח השתלבות ראויה של הילדים הרכים. הרבנים עוקבים אחר התקדמותו והתפתחותו התקינה של התלמיד שזה עתה סיים את הגן, והנה הוא כבר גדול ולומד בכיתה בה הדרישות והמיומנויות גבוהות, ועל מנת להבטיח את השתלבותו של כל תלמיד בת"ת נשמר הקשר ההדוק בשלב המעבר.

הרב **דוד חדאד** הי"ו, מומחה לענייני כיתה א'. הוא עושה עבודת הכנה נפלאה, לקראת סוף שנת המכינה, הרב מעלה אותם לסיור בכיתה א' אליה הם עתידים להגיע בשנה הבאה בס"ד. שם מקבלים את פניהם הבוגרים, תלמידי כיתה א' הנוכחית - בדיוק כפי שספרי התורה שבהיכל מקבלים את פניו של ספר חדש הנכנס.

זאת ועוד, הרב חדאד הי"ו מקדם את הילדים בקריאה תוך התמקדות בהבנת הנקרא. פסוקים מפרשת בראשית משמשים כמקור למיומנות זו.

'עתיר הרעיונות החינוכיים, אוהב את המקצוע יודע לחנך ולתת לתלמידים חשק ללמוד'. כך מכנים חבריו של המלמד בכיתה ב', הרב **יאיר מאזוז** הי"ו. רק להיכנס לכיתה, וכבר אתה מבין שהגעת למקום שהסדר והמשמעת שולטים בו. בחן, בנועם, ברוך, בדרך ארץ מתוך אהבה גדולה וכנה מנהיג הרב מאזוז את תלמידיו הרכים. הרב מלהיב את התלמידים והם לא מסירים את מבטם התמים מרבע המסור. ליד הכיתה של הרב מאזוז פגשנו שני תלמידים הממתינים בסמוך לדלת. חשבתי כי הם בעונש, "למה אתם בחוץ?" שאלתי בסקרנות. הם השפילו מבט ולא ענו, שאלתי שוב ושוב אך הזאטוטים בשלהם, שומרים על זכות השתיקה. אך עד מהרה הבנתי את פשר העניין, כאשר אל השניים הצטרפו עוד שלושה מכיתה גבוהה יותר. "אנו ממתינים לרב שלנו האהוב משנה שעברה" פסקו השניים. מה? ממתינים לרב מהשנה שעברה? כן אנו מתגעגעים אליו ורוצים 'רק' לומר לו שלום, לראות את פניו המחייכות. כך נתחיל את היום ברגל ימין... אמרו ולא יספו.

אחת המשימות החשובות הניצבת בפני ילדי החמד בכיתות ג' הינה - לדעת לקרוא בתורה פרשה שלמה כולל הפטרה. נראה ונשמע לא הגיוני? נכון, אך לילדי ת"ת 'אור המאיר' המשימה ניתנת להשגה בזכות התמדתם של הרבנים החשובים הרב **מאיר רביב** הי"ו והרב **פז כהן** הי"ו. שני מלמדים עתירי ניסיון חינוכי שנבחרו בקפידה ללמד בכיתות אלה. הרבנים נוסכים בתלמידיהם ביטחון עצמי רב, ומשדרים להם כל העת כי המשימה ניתנת להשגה, בסיועו של הרב יוסף מועלם שליט"א (זוכרים? מהגן) רוכשים הילדים את המיומנויות הנדרשות לביצוע המשימה החינוכית וכל זאת תוך שימוש בפוטנציאל האישי של כל תלמיד. הרב רביב הי"ו והרב פז הי"ו משמשים כעוגן חינוכי לתחרות הקבועה של ילדי שתי כיתות ג'. בהפסקות נפגשים התלמידים 'בודקים' ומתעניינים עד היכן הגיעו

חבריהם מהכיתה המקבילה. 'קנאת סופרים תרבה חכמה' מטעים הרב פז הי"ו, הרב רביב מחזק את ידיו של עמיתו וביחד מובילים את התלמידים הרכים אל השגת היעד הנכסף.

הרב שמואל דמרי הי"ו מבכירי המלמדים בת"ת 'אור המאיר', וסגן המנהל. והרב ישראל מאדאר הי"ו, מלמד בעל שיעור קומה חינוכי אל מול עיניו עומדת רק טובת התלמידים. לשני הרבנים החשובים תכונות זהות ממש כמו תאומים, יתכן ובעבור זה שניהם מלמדים את כיתות ד'. את מלאכת חינוך ילדי החמד, מתחילים הרבנים כאשר חיוך נצחי על פניהם. בכיתה ד' מתחילים ללמוד גמרא בשיטה המיוחדת ע"פ רבותינו. הרבנים הוכשרו לתפקידם והם מודעים לגודל האחריות החינוכית המוטלת על כתפיהם. כל רב מכין את עצמו בחרדת קודש להתחלה שתשמש לתלמידיו את הזיכרון הנצחי של 'התחלה מתוקה'. כהכנה ללימוד הגמ' מבצע הרב סימולציות לימודיות עם תלמידיו בחומש, משנה ונביא. כאשר המטרה העיקרית, הינה לפתח בילדים הרכים את החשיבה באופן עצמאי. התלמידים מקשים ומתרצים, ולא אחת משאירים את המלמד פעור פה לנוכח עוצמת השאלות. והרב - ממנף

ומשקף, מצעיד ומאפשר לתלמידים להבין כי היכולת בידם. הרב שמואל הי"ו והרב ישראל הי"ו חדורי מוטיבציה חינוכית והם משקיעים חשיבה משותפת על מנת להעצים את התלמידים ע"י הקניית מיומנויות למידה נדרשות.

על מלאכת החינוך בכיתה ה' מופקד המנהל הרב מיכאל סעדיה בכבודו ובעצמו. "אני מקנא במלמדים החשובים והיקרים שלי, שיש להם הזכות להעשיר בתורה וביראה את התלמידים, אני לא מוותר על הזכות הזו". אך סוף סוף הרב הוא המנהל של כל הת"ת, מי ממשיך להוביל את הכיתה? שאלנו בסקרנות. בחרתי את אחד המלמדים המנוסים והוותיקים בעיר, הרב ברוך אשורב הי"ו. יש לו רקע עשיר בחינוך והוא ממש האבא של התלמידים ואומר המנהל, ומוסיף, הרב מעניק לכל תלמיד את מיומנות הלמידה בעיון. ומפתח בתלמידים היקרים את ההשקפה של 'להיות בן תורה'. והדגש העיקרי של הרב ברוך אשורב הי"ו הוא להעניק לתלמידים את ערך אהבת לימוד התורה. "אני מאמין כי כאשר הילד יתחבר בנימי רגשותיו לעסק התורה ע"י אהבת התורה, ממילא תבער אש התורה, כל ימי חלדו יהיה מחובר

בעבודות אהבה למקור חוצבתו. בנוסף, הרב אשורב משוחח עם התלמידים 'בגובה העינים' מבצע התניות חיוביות 'וקושר' את לימוד התורה הקדושה לנעימות. כך, כאשר במוח קיימת התנייה כזו היא משמשת כעוגן לאהבת התורה. ומה אומרים התלמידים? "אני נהנה לשמוע את השיעורים של הרב" אומר תלמידו החביב. ורץ אץ לו אל מגרש המשחקים לאחר סיום השיעור המהנה.

בכיתה ו' מקבלים התלמידים זריקת עידוד מחשבתית. בהתחשב בעובדה כי מבחינת התפתחות הטבעית פיזיולוגית של הילד הוא בשל מאוד לחשיבה לוגית. כאן נכנס לתמונה המלמד הרב אמנון הלוי הי"ו, בעל סגנון חינוכי המאפשר לכל תלמיד 'להרגיש שייך'. הוא תמיד חושב כיצד להגיש לתלמידיו את הנושא הלימודי באיכות וביעילות. ולכן, כמעט כל שיעור נפתח באופן חוויתי ממש בהצגה, כך התלמידים קולטים את 'המהלך' ורק לאחר שהבינו את 'הציר' אנו נכנסים ללימוד עצמו. בנוסף, הקניית מושגי יסוד כגון - אמה, קב. וערכי כסף: פרוטה איסר, דינר, שקל, סלע ומנה. "צריך להפוך להם את המושגים האלה למשהו חי". אומר הרב אמנון הי"ו. ועל כן

הוא מקדם התנהלות כיתתית, בה

התלמידים מקבלים שטרות

כסף עליהם רשום ערכם

הכלכלי, אך במושגי

הגמ' ולא במושגי

ימינו. התלמידים

א ו ס פ ים

שטרות של

פרוטה, אותה

הם מקבלים

על תפילה

ר צ י נ י ת,

א כ י לה

בישיבה של אביו ורבה. מעניין לציין כי הרב צבי אף טורח ומקליד לתלמידים חידושי תורה שלהם ותולה אותם בפנינה מיוחדת המיועדת לכך. בנוסף, הרב צבי כהן הי"ו מנחיל לתלמידיו החביבים את מיומנות סיכום הסוגיא. כל המהלך של הגמ' מסוכם באופן עצמאי על ידי התלמידים. הסיכום מאפשר לתלמיד לבצע את עיבוד הסוגיא באופן יעיל מאוד, ובכך מסייע לזכור את השקלא וטריא כולל המפרשים.

הצוות החינוכי רואה בכל תלמיד בעל יכולת להיות גדול בישראל, ומשם נגזרת ההתייחסות כלפיו. התנהלותם, ההתייחסותם והיחס האישי כלפי התלמידים, נובע מההבנה כי - 'באישיותו של כל תלמיד טמונה היכולת', ועלינו כאנשי חינוך לשקפה בפניו, ולמנף את התלמיד על פי החוזקות האישיים שלו.

השאיפות של אנשי הצוות הגננות הסייעות המלמדים וההנהלה מכוונות גבוהה וזאת מתוך אמונה כי הקב"ה נטע בכל תלמיד את הדרך המיוחדת לו, וכי כל תלמיד הינו בעל מסוגלות אישית לרומם את עצמו מבחינה רוחנית. כאשר האדם מכוון אל התכלית הרצויה והיא מושכלת בעיניו. יהיו הפעולות המביאות אל התכלית נשגבות ונעלות יותר. (בעל העקדה). ברגע שהאדם מכיר את ערך עצמו ואת יכולותיו הוא יכול להיות המנהיג הבא בעם ישראל. ❁

כסא דנחמתא נשדר
לכבוד ידידנו הנעלה,
מרביץ תורה בישראל,
הרה"ג רבי שלמה חדאד שליט"א
על פטירת אביו היקר ז"ל
בנחמת ציון וירושלים תנוחמו.
המערכת

בדרך ארץ, השתתפות פעילה בשיעור, יחס הוגן לחבר במהלך משחק ועוד. בהגיעו לשמונה פרוטות, באחריותו להמירם לאיסר אחד, ובהגיעו ל-24 איסרים הוא ממיר אותם לדינר אחד, עד מנה. בשיטה זו רוכשים התלמידים את מושגי היסוד בהם דנה הסוגיא.

בנוסף, מתחילים התלמידים ללמוד את הגמ' בעיון המיוחד המאפיין את שיטת הלימוד הנהוגה בישיבה. לא רק מה אמר רש"י, אלא ואולי בעיקר, מה הוקשה לרש"י, למה רש"י כתב כך ולא כך. הרב מנחה את התלמידים לחשוב מה הוסיף לנו רש"י בהבנת הסוגיא שלא ידענו לפני כן. וזאת על מנת לחדד את ההבנה וכהכנה לקראת לימוד התוספות. שאלות מקדמות חשיבה, הם הבסיס לכל שיעור והתלמידים מאותגרים בכל פעם מחדש.

התלמידים שזוכים להגיע לכיתה ז' יודעים כי שם ממתין להם הרב צבי כהן הי"ו. המעבר מכיתה ו' לכיתה ז' מתבצע בגיל בו הילד נמצא בשלב התפתחותי ראשוני לקראת גיל הבגרות. ולכן, הרב צבי כהן הי"ו שם דגש להקניית עצמאות תפקודית ופיתוח מיומנויות הנצרכות לכשיהיו בחורים. את השיעור פותח הרב בשיחת מוסר על מעלת ותכלית לימוד התורה הקדושה. "אנו לומדים תורה על מנת שנוכל להידבק בבורא עולם, לא על מנת לחדד את השכל ולא לצבור ידיעות ובוודאי שלא למצוא חן בעיני בני אדם". הרב מחדד לתלמידים את ההבנה הפשוטה של דבקות בבורא עולם דרך לימוד התורה הקדושה. בנעימות ובמסירות מתייחס הרב צבי כהן הי"ו לשאלות התלמידים, הוא משקף ומעצים את ידיעותיהם. והדבר הכי מיוחד שראיתי שם היה - כל תשובה של תלמיד זוכה להתייחסות מעולה מצד הרב, המעניק לתלמידים את הנועם שבלמוד, את החשק ללמוד גמ'. את 'אש' התורה ניתן לשמוע מבעד לדלת, עת מקשים התלמידים ופורכים בעצמם, מנתחים כל תהליך בסוגיא, כאילו הם נמצאים ברחובות נהרדעא ופומבדיתא,

היכרות ראשונה עם הישיבה

בחופש הגדול של קיץ תשל"ב, השנה הראשונה של הישיבה בארץ, הביא אבי מורי שיחיה את מרן ראש הישיבה שליט"א לבית הכנסת שלנו "יד הגבורים" לעולי לוב ברמת גן, כדי שיערוך שם מגבית לטובת הישיבה. מרן כובד בעליה לתורה, וקרא את עלייתו כדרכו בצחות וברהיטות, והפתיע את כל הנוכחים שנזכרו בעברם המפואר. לאחר מכן, דרש וסיפר על אביו הגאון זצ"ל ועל הישיבה שנפתחת. הדברים על הישיבה משכו את לבי, ומיד לאחר כמה ימים קפצתי לראות על איזו ישיבה מדובר. הצצתי ונכנסתי.

זכרונות ראשונים

מי שהיה מוסר את השיעור בעיון, היה מורנו הרב צמח. מאחר שחלק מהתלמידים לא היו עדיין בגיל מצוות, לא היה לנו מנין, והיינו מתפללים יחד עם הציבור בבית הכנסת "בית רחמים" בפרדס כץ. היינו קבוצה של עשרה תלמידים עם פערים גדולים בגילאים, ורבי צמח חילק אותנו לשתי קבוצות לפי הרמה, כאשר לחמש תלמידים הוא היה מוסר את השיעור הראשון מתשע עד אחת עשרה, ואת חמשת הנותרים לימד מאחת עשרה עד אחת בצהרים. היתה לו מסירות וסבלנות של פלדה עבור כל בחור, והיה משקיע בכל תלמיד באופן אישי את כל מרצו וכוחותיו, עד שהיה מסוגל לחזור על אותו דבר כמה וכמה פעמים עד שהבחור יבין. אני גם לא

הגאון רבי חנן קבלן שליט"א
מתלמידיה הראשונים של הישיבה בארץ

תפקיד כיום: דיין בבית הדין "משפט וצדק" ובבית
הדין לדיני ממונות ברמת גן בראשות רב העיר,
ומומחה בהכנת צוואות.

תפקידים בעבר: מנהל ור"מ במתיבתא
של הישיבה. סגן יו"ר המועצה הדתית
של רמת גן.

גם רא רחמים שלי

זוכר שהוא החסיר אפילו יום אחד בישיבה.

תורה שלמדתי באף

הלימודים התקיימו בעזרת הנשים של בית כנסת "בית רחמים". בימי הקיץ היה חם מאוד, והלימוד היה בקושי רב. רק מאוורר אחד קטן, ניסה בכל כוחותיו הדלים לתת לנו מעט אוויר לנשימה. יזכר לטוב יהודי בשם מכלוף, שהיה דואג מדי פעם להרוות את צמאוננו עם כוסות מים קרים. בנוסף, רוב הבחורים בישיבה היו עולים מחו"ל, ואני - הצברי, התקשיתי לתקשר עם שפתם המקראית. בגלל קשיי השפה, היה מרן ראש הישיבה עורך בימי ששי הַקְּתָבָה ומבקש מאתנו לכתוב חיבור ספרותי. אגב, אני זוכר שבחרתי לכתוב חיבור שעסק במה שהציק לי אז - האוכל שהיה אז בישיבה. הוא היה חריף בסגנון של חו"ל, ולא הורגלתי אליו.

תמונה שלא תשכח

רבי צמח היה דואג לתלמידים כמו אב לבניו. התמונה עודנה עומדת לנגד עיניי, איך שלפני תחילת השיעור בבוקר, היינו עומדים בשורה, ורבי צמח היה עומד כשבידו אחת הוא אוחז קומקום עם קפה וביד השניה כלי עם חלב, ומוזג לכל אחד בתורו. מי שלא היה שותה חלב, לא היה רשאי להיכנס לשיעור. וזאת נעשה מתוך דאגה לבריאותנו. היו כמה תלמידים מחו"ל שהתמרמרו על כך, כי בחו"ל לא אהבו מוצרי חלב...

רגע שלא יימחה

רוב התושבים בפרדס כץ בזמנו, היו אנשי עולם התחנות, כאלה שלא מומלץ להיפגש עמם בסמטה חשוכה. בני הישיבה היו הדתיים היחידים בשכונה. יום אחד הלכתי לשיבה בלויית רבי צמח, ואחד התושבים שיסה בי את כלבו שהיה בגודל חמור. רבי צמח ראה זאת וגער בו. "אז מה?", השיב האיש באדישות "שינשון אותו". רבי צמח לא חשש והחזיר לו באותה מטבע: "שינשון אותך!". למרבה התדהמה, הכלב, הנאמן לבעליו, שינה את טבעו וקפץ על בעליו בנשיכה עזה...

משהו שהיה פעם ואין היום

בזמני, היו מעודדים את הכנת הפרשה על ידי מלגה כספית, וככל שידעו יותר פסוקים, כך גדלה המלגה. את המלגה היה רבי צמח שם בקופה של התלמיד, וביום ששי היה נותן לו כדי שיקנה לעצמו משהו לשבת. באותו זמן, היו חסרים הרבה קוראים בתורה בפרדס כץ, וכל תלמיד היה קורא בכמה בתי כנסת.

ציון-דרך

בשנת תשל"ה, רציתי להחליף אווירה, ועברתי לשיבת "פורת יוסף" גאולה. לפני שעברתי, העניקה לי הישיבה תעודת מעיין, עם חתימת מרנן נשיאי הישיבה. ב"פורת יוסף" זכיתי ללמוד בשיעורו של הגאון הגדול רבי בן ציון אבא שאול זצ"ל, ויש לציין כי חכם בן ציון לימד באותו סגנון של יבלח"א מרן ראש הישיבה. באותן שנים, זכיתי לביקור מיוחד של הגאון רבי צמח שבא לראות את התקדמותי. אחרי שנתיים של לימוד שם, נישאתי באלול תשל"ז עם בתו של הרב הגדול זצ"ל, כשהשדכן הוא רבי אליהו ענקרי שליט"א.

זכרון מתוק מהישיבה

הזמנים שהיה מרן ראש הישיבה בודק ומסדר לנו את החידושים.

השפעת הישיבה בחיי היום

החדירו לנו שכל דבר צריך לבחון דרך משקפי העיון, ואפילו דברי אגדה. לא להסתכל על שום

דבר בצורה שטחית. וזה משפיע על כל צעד ושעל בחיים. חניך כסא רחמים, לא יחוש טעם בדבר שטחי.

תפקידים בישיבה

בחתונת הגאון הרב משה לוי זצ"ל, ניגש אלי רבי צמח והציע לי "מה דעתך לפתוח מתיבתא?". באותו זמן הישיבה עברה לרחוב הרב עוזיאל, והבנין ברחוב הרב שר התפנה. אחרי התלבטות, נרתמתי למשימה. לצורך העניין, למדתי נהיגה, ונסעתי למקומות ישוב של יוצאי תונס, והתחלתי לרשום ילדים. ב"ה הצלחנו לרשום תלמידים מובחרים, ומהגרעין הזה נפתחה המתיבתא שבה כיהנתי בשלשה כובעים - מנהל, אב-בית, ומגיד שיעור. מאוחר יותר, התבקשתי לפתוח את התלמוד תורה של הישיבה. כאן נתקלנו בקשיים מרובים, גררנו קראוונים בדרך לא דרך ממושבת ברכיה, התמודדנו מול הרבה מתנגדים והתחלנו להפעיל את הת"ת. כשראיתי שלא שייך לנהל גם את המתיבתא וגם את הת"ת, התחלקתי עם אחי רבי אליהו שליט"א, שקיבל עליו את הנהלת המתיבתא. בהמשך, כשראיתי שאנשים אחרים יכולים למלא את מקומי, בקשתי מהרב צמח לפרוש מהתפקיד. הסברתי שהיעוד שלי בחיים אינו עסקנות, ואני מבקש להשלים את לימודי הרבנות שהפסקתי בהם. ואכן, זיכני ה' להוציא כושר לרבנות ולדיינות, ואכן זיכני ה' ללמוד וללמד וגם לשמש ברבנות ובדיינות.

רגע עם מרן ראש הישיבה

הייתי זוכה לשמש עם הרכב שלי את מרן ראש הישיבה שליט"א בנסיעותיו ברחבי הארץ.

פעם אף התלוויתי אליו בטיסה במסוק לצפת. כשהיינו בשחקים, תלויים בין שמים לארץ, רצה מרן להרגיע את האווירה המפחידה, והפך את החסרון ליתרון. "אתה רואה", הוא פנה אליי "עכשיו אנו קרובים לקב"ה, ואין לנו מה לפחד משום דבר. בא נברך שהכל במקום שקרוב לקב"ה...".

אמירה שהותירה רושם

בקשה שהרב צמח היה משנן באוזנינו השכם והערב: "אני רוצה לראות אתכם תלמידי חכמים". אגב, הוא לא היה מצביע על חכם מסוים, כדי לא לייאש את הבחורים.

האבות וענת

לקט שאלות ותשובות
אקטואליות, מובחרות
ומעניינות שהשיבו
רבני הישיבה, במגוון
נושאים בהלכה

ובהשקפה צרופה לדורשים אחר דבר ה' זו הלכה. קצר ולעניין.

חינה בר"ח אב.

שאלה האם מותר לצרוך מסיבת חינה בראש חודש אב? יש לציין שהמסיבה צמ תלמורת וכו'.

אסור. (עיין משנה ברורה סימן תקנ"א סעיף קטן ט"ז). ואם לא עושים סעודה אלא אוכלים עוגות ומיני מתיקה, אפשר להקל בלי תזמורת, כמבואר במשנה ברורה שם.

תשובה: הרה"ג רבי יצחק כהן שליט"א

אכילת בשר בשבת חזון.

שאלה מר אבי אומר שמנהג ג'רבא לא לאכול בשר גם בשבת חזון. מאידך אני יודע שמרן הרב צובדיה אומר אחרת. האם זה ליבוש או חוסר הבנה, או שיש מנהג כזה.

תשובה: זה נכון שהרבה בג'רבא נוהגים שלא לאכול בשר בשבת זו. אבל רבם של כל חכמי ג'רבא רבנו משה כלפון הכהן זצ"ל כתב על זה בספרו שואל ונשאל (חלק א' סימן ל"ה) שזה מנהג טעות וצריך לבטל מנהגם, ובמקום אחר (שואל ונשאל חלק ד' סימן מ"ב) כתב, שיותר טוב לעשות התרה. ואני שמעתי שבג'רבא לא היה מצוי כ"כ לקנות בשר לשבת, ולפעמים עושים סעודת שבת בדגים, וא"כ זה לא ניכר שזה בגלל ט' באב, ולכן סומכים על זה. אבל בזמננו בודאי שלא כדאי להמשיך במנהג זה. יש הרבה דברים שבהם נוהגים אצלנו להתאבל ולכאוב על החורבן כמו בתספורת מ"ז בתמוז. ואכילת בשר ושתיית יין מראש חדש. ועוד ועוד. ה' יזכנו לראות בבנין בית מקדשנו ותפארתנו ובביאת משיח צדקנו במהרה ממש. אמן.

מוה"ר הגאון רבי רחמים מאזול שני"א

מה יכולות נשים ללמוד בת"ב?

שאלה מה בנות אמורת לעשות ביום תשעה באב, מאחר ואסור ללמוד שיצורי תורה, ואסור לקרוא תהלים, אלא מה ניתן לעשות?

תשובה: ללמוד הלכות תשעה באב, סיפורים על החרבון, על השואה וכדומה.
הרה"ג רבי מצליח חי מאזול שני"א

האם ענבים קודמים בברכתם לתמרים?

שאלה בספר שולחן אדם הפנים לרבי יצחק רח"ל זצ"ל, (שיבא לאור צ"י מכון חי חי), בהלכות ראש השנה סי' תקפ"ג, (עמוד תק"ב), נכתב: "ואם אכל צמיתים לברך עליהם כדי לכתוב, אין צריך לכתוב התמרים, כיון שהוא ג' אצ"ל תמא, וקדמי לתמרים". האם ישנה סברה כזו,

תשובה:

דברי הרב צריכים עיון, כי בהדיא מרן בשולחן ערוך (סימן רי"א סעיף ד') כתב: דתמרים קודמים לענבים (וצמוקים הם עצמם ענבים), שזה (תמרים) שני לארץ בתרא, וזה (ענבים) שלישי לארץ קמא. עכ"ל. ולא ראינו מי שחולק על זה לא בראשונים ולא באחרונים. ועוד קשה על דבריו שהניח בפשיטות שתמרים הוא שלישי לארץ בתרא. וכנראה שהבין הרב, זית (1) שמן (2) ודבש (3). ולא ראינו מי מהמפרשים או מהפוסקים שאומר שהשמן קודם לתמרים. ופשט הפסוק זית-שמן, דהיינו זיתים שראויים להפיק מהם שמן לאפוקי זיתים יבשים, והכל אחד. ואנחנו לא נוהגים להביא ענבים כלל. אלא מברך על תמרה א' בורא פרי העץ ושהחיינו (אם זה חדש ובהיר). והשניה אומר עליה יהר"מ וכו'. ואגב, יש מי שרצה לדקדק מל' רש"י בברכות דף מ"א ע"א ד"ה זה וכו' שכתב שזיתים ותמרים חשובים מתאנים ורימונים ע"ש, ולא כתב מגפן. משמע כדברי הרב הנזכר לענין הדין, אבל זה אינו נכון ואין כאן מקום להאריך.

מוה"ר הגאון רבי רחמים מאוסטרי"א

מעוברת ביום הכפורים

שאלה

האם אשה מעוברת, לקראת חודש שלישי, צריכה לצום בכיבוד? היא מקיאה הרבה וחוששת שאם היא לא תשתה היא צלולה להתעלף. איך צריך לנהוג?

תשובה:

מן הדין צריכה לצום. אבל תכין מים בשיעור של 35-40 סמ"ק שאם תרגיש חלילה שעומדת להתעלף תשתה כוס כזה ואם צריכה לשתות עוד פעם תחכה עוד 10 דקות. והשם יעזור. וכדאי לשאול רופא שומר מצות.

מוה"ר הגאון רבי רחמים מאוסטרי"א

מי שמוכרח לישון בשבועות והו"ר חצי לילה, מתי יישן?

שאלה

בשבועות ובהושענא רבה שנסארים צרים כל הלילה, האם אדם שאינו יכול לישאר לילה שלם

מסיבה רבואית, האם צדיק שניח בתחילת הלילה, נאלץ לישון צד הבוקר? או יאמץ בתחילת הלילה, נאלץ לישון צד הבוקר?

תשובה:

לעניות דעתי, בליל שבועות אם ברור לו שיהיה מי שיעיר אותו, עדיף לישון בתחילת הלילה, ולהקדיש את חציו האחרון ללימוד, שהרי ידועה מעלת העוסק בתורה אחר חצות על פי הקבלה. ומה גם שעיקר טעם המנהג להשאר ערים בליל שבועות, הוא תיקון לאבותינו שאיחרו לקום למעמד הר סיני, ואם ישאר בלילה עד שעה מאוחרת ויקום בבוקר מאוחר - לא תיקן כלום. לכן עדיף לישון בתחילת הלילה. אולם לגבי ליל הושענא רבה, עיקר התיקון הוא לקרוא את ספר דברים קודם חצות הלילה (עיין בשער הכונות ענין סוכות דרוש ו', וחמדת ימים פרק ו' דסוכות ד"ה ואשר), לכן עדיף להשאר עד חצות לילה ולסיים עד אז ספר דברים, ובסוף הלילה ילך לישון.

הרה"ג רבי רביאל כהן שליט"א

איך כדאי ללמוד משנה?

שאלה

באיזו דרך כדאי לי בתור נצר בן 17 ללמוד את הש"ס משניות. ובאיזו דרך לשלם את הלימוד מתרא משנה וגמרא?

תשובה:

אם אין אתה רגיל ללמוד משניות, כדאי ללמוד משניות עם פירוש הרב קהתי, כי יש הרבה דברים במשניות שאין ידועים למי שלא למד הכל, והרב קהתי כותב הקדמה ומסביר היסודות של כל דבר.

ועל השאלה השניה, יש דרך קצרה ללמוד חק לישראל שיש בו הכל, ואם צריך ללמוד עם מפרשים צריך לעיין כל דבר עם המפרשים שלו.

מוה"ר הגאון רבי רחמים מאליט"א שליט"א

באלו אופנים מותר למכור ספרי קודש?

שאלה

האם מותר למכור ספרי קודש, כי ראיתי בש"צ יו"ד סי' צ"ר שאסור?

בפתחי תשובה שם (ס"ק י"א) מביא בשם הרב תפארת למשה שכתב טעם על מה שמכּו העולם למכּוּר. ע"ש. וגם בקול יעקב שם (אות ח') פירש כוונת מרן שאין ראוי למכּרם, אבל אינו חמור כס"ת, ושכן כתב מרן בבית יוסף ח"מ (סימן רמ"ח), ושמעשים בכל יום שמוכרים. ע"ש. והנה אם הוא סוחר ספרים שקונה על דעת למכּוּר, בודאי אין בזה איסור, שעל דעת כן הוא קונה להפיץ. וגם אם הוא מוכר כדי שיקנה בזה ספר אחר חשוב יותר, מותר. אבל אם הוא קונה לעצמו ורוצה למכּוּר, ע"ז נאמר "אמת (זו התורה) קנה, ואל תמכּוּר". ואחד שהיה לו ספר זוהר בבית ומכּוּר, הראו לו בחלום אותיות "בהמה", ושאל לחכם ואמר לו זה ראשי תיבות בערתי הקדש מן הבית. וגם אם אינו יודע ללמוד, אולי יזכה ויהיה לו בן או נכד שידע ללמוד. ומ"מ מי שמוכר יש לו על מה לסמוך.

מוה"ר הגאון רבי רחמים מאזול שני"א

האם כדאי לתלות שלט אין כניסה לבעלי אייפון, בפתח בית הכנסת?

בבית כנסת בציריך (רמלה) שמו בכניסה שלט גדול מאוד כמטר וחצי על מטר וחצי בצירי, שבו כתוב "הכניסה לבגלי מכשיר אייפון וכן מכשירי אלפון צמ אינטרנט כרול אסורה". וזה מאוד לא היה נראה בצירי, גם בגלל שזה בית כנסת, ובפרט שבו ציר של צירי לא כל התושבים שומרי תורה, ואדרבה הרבה באורים בצירים מתחלקים בה, ומסתמא כמה צלולים לראות זאת ולא להכנס. אני הצעתי בדרכ יפה להוריד אותו אך לא שמעו לי. מה דעת הרב בדבר?

דברים אלו צריכים לעשות בלי מחלוקת ובהסכמת רוב הקהל ורב בית הכנסת, הם יודעים מה מתאים, ואם זה יוסיף או חלילה להפך. יש צדדים לכאן ולכאן, ה' יתברך יתן בלבם עצה טובה לחיזוק התורה ומצוותיה.

מוה"ר הגאון רבי רחמים מאזול שני"א

המבדיל בין חול

חושבים שאתם מכירים את כל שמות הניקוד? מיהו הפתח הגדול, מלאפום, שבר וכסרא, ומה יותר נכון לומר קובוץ או קיבוץ | מאמר מרתק על השתלשלות מסורת הניקוד שופע בחידושים מרתקים | השער לעולם הדקדוק

הרב אלעד עשוש

כן ניתן לראות דקדקנים שקוראים לקובוץ 'קיבוץ' (והוא נכון יותר לכאורה כיון שרצונו קיבוץ הנקודות אל מקום אחד ובשורה אחת. ולעומת זאת המלה קובוץ משוללת הבנה). וכן חיריק נקרא גם שָׁבֵר (עיין ראב"ע דברים ד' א') או כְּסָרָא - בערבית.

לא רק בשמות התנועות ישנן שינויים אלא גם במניינם. כך למשל נוכל למצוא הרבה מהדקדקנים הקדמונים (שלפני הרד"ק), שמנו אך שבע תנועות בלבד. והחסירו מהנ"ל את הקמץ החטוף והקובוץ, וכן לא חלקו בין חיריק מלא לחיריק חסר. כך למשל מנאם ראב"ע בספר 'צחות' ובספר 'מאזניים' וקראם שבעה מלכים.

כן לא היה ברור ומוחלט אם כולם באותה דרגת חשיבות, וכן האם יש בהם קבוצות שונות. הראב"ע לדוגמא בספרו צחות (דפוס ונציה קל"ד ע"א) כותב שישנם שלוש תנועות עיקריות והם: חולם, פתח גדול וחיריק, והשאר מורכבים מהם. מאידך ב'מחברת התיג'אן' ממיין את שבעת המלכים לשלשה דרכים: חולם ושורוק - דרך ה'רום'. פתח סגול וקמץ - דרך ה'נָצַב'. צירה וחיריק - דרך ה'שִׁחָה'. (וכוונתו באופן הוצאת הקול. אם ברום - מלמעלה, אם בניצב - האמצע, ואם בשחיה - מלמטה).¹ עד שבא הרד"ק וחילקם לחמש אבות

ידוע בלשון הקודש ישנם עשר תנועות:
כ א. קָמֶץ רחב. ב. קִמְץ חטוף. ג. פֶּתַח. ד. צִירָה. ה. סְגוּל. ו. שוּרוֹק. ז. קְבוּץ. ח. חיריק מלא. ט. חֶרֶק חסר. י. חוֹלֵם. ונוספו עליהם עוד חמשה שוואים ואלו הן: א. שְׁוּוּא נע. ב. שוּוּא נח. ג. חֶטֶף קִמְץ. ד. חֶטֶף פֶּתַח. ה. חֶטֶף סְגוּל.

בגלינות הקודמים אולי התייחסו מעט על כמה פרטים כמו שווא נע, צירה, סגול וחטף סגול. וכן על קמץ רחב, קמץ חטוף וחטף קמץ. הפעם נעבור על התנועות בכלליות ולא בפרט כל אחד מהם.

ראשית חכמה כדאי לדעת את שינויי הלשון שבין זמן הראשונים לזמננו אנו (וזה יסייע לנו להבין מפרשים קדמונים כמו רש"י רשב"ם ראב"ע רד"ק ועוד). ובכן, הקמץ והצירה היו מעין אב ותולדה. הקמץ היה נקרא 'קמץ גדול' (ולא 'רחב' כמו היום), והצירה היה נקרא 'קמץ קטן'. הפתח והסגול היו אף הם מעין אב ותולדה דידה, הפתח היה נקרא 'פתח גדול', והסגול היה נקרא 'פתח קטן'. כמו כן היה ניקוד שנקרא 'מְלָאפּוּם' ובזה ישנו חילוק בין המפרשים אצל ראב"ע ועוד נקרא כן ה'חולם' על שם שממלא את הפה, ולעומת זאת ניתן לראות מהפרשנים האשכנזיים שקוראים מלאפום ל'שורוק' (כנראה בגלל ניקוד ההברה 'פּוּם'). כמו

1. כמו כן מצאתי לחכם בן דורנו שחידש מעצמו חלוקה שונה (קונטרס 'פרק בשירי' הנמצא בקובץ דקדוקי תורה לחכם תימני אחד. ועוד נעסוק בדבריו

- תנועות גדולות והם קמץ, צירה, שורוק, חיריק מלא וחולם. וכנגדם תולדות - תנועות קטנות פתח, סגול, קובוץ, חיריק חסר וקמץ חטוף. וזו היא הדרך המקובלת מאז ועד עתה.

ידיעת החלוקה הזאת - האחרונה - חשובה עד מאד והרבה כללים תלויים בה ובע"ה בגליונות הבאים נצטרך אליהם הרבה. וישנם כמה דרכים לזכרם: אחד מהם סימן ידוע במלים "סוד הוא לִיְרָאִיו" בו נמצאות כל התנועות הגדולות. ובמלים "נְחֵם פֶּל־מְקָה" כל התנועות הקטנות. וישנו עוד סימן בגודל צורת התנועה - שעל פי רוב התנועה הגדולה צורתה יותר גדולה מהקטנה, זולת צירה וסגול שצירה היא הגדולה, וחולם וקמץ חטוף שחולם היא התנועה הגדולה.

ההפרש בין התנועות הגדולות לקטנות מתבטא בתכיפות קריאתם דהיינו תנועה גדולה מתמשכת ואינו צריך לקראה בתכיפות ובמהירות, לעומת תנועה קטנה שמחויבת התכיפות והמהירות (ובנושא זה נרחיב היריעה בע"ה בגליון הבא). אך לא רק בכך מתבטא ההפרש וישנם הבדלים נוספים בחלקם. למשל ההבדל בין קמץ לפתח שונה גם בצורת ההגייה שקמץ מורכב מפתח וחולם גם יחד (כאילו תאמר פתח עם פה פתוח גם לגובהו ולא רק לרחבו) וראב"ע רומז זאת גם בשמו בשני אופנים, האחד: קמץ - שנקמץ מפתח וחולם יחד. והשני:

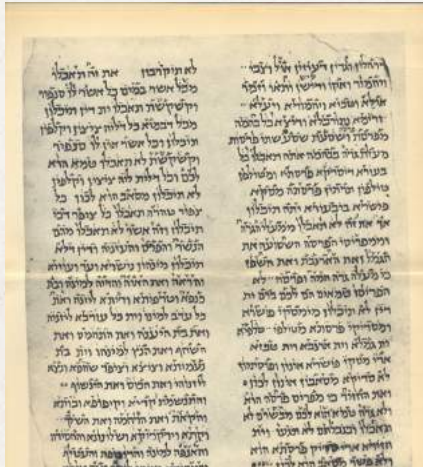
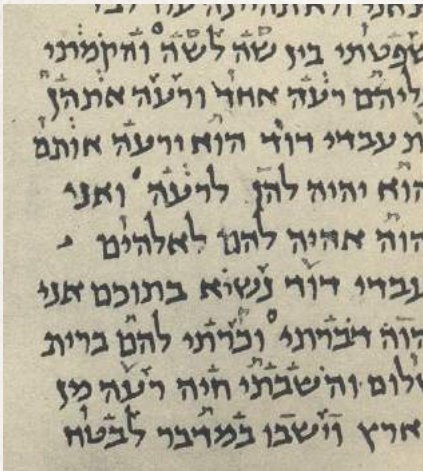
המשך) והציע לחלק אלו השבעה לשתי קבוצות. האחת, תנועות הולכות. והם: פתח, סגול, חיריק ושורוק. והשנייה, תנועות עומדות. והם: קמץ, צירה וחולם. וכוונתי שבתנועות העומדות אין מוציאים אויר מהפה והקול נשאר בחלל הפה, ואילו בתנועות ההולכות מוציאים אויר מהפה. ולהוכיח שכנים הם דבריו כתב רביה מעניינת, שהרי אם תיקח את התנועות ההולכות ותאמרם כשאצבעות ידיך מונחות בחלל הפה 'משפת הפה התחתונה ועד גובה החניכיים' - כלשוננו - אזי יהפכו התנועות ההולכות לעומדות. ור"ל שהוכחה לכך שאלו מוציאות אויר ואילו לא, שכן אם תחסום את האויר היוצא באמירת ההולכות ע"י הכנסת האצבעות לפה יהפכו לעומדות. כך שאם תאמר חיריק יהפך לצירה, ופתח יהפך לקמץ, ושורוק יהפך לחולם. ע"ש (עמ' 11 ובעמ' כ"ג בהערה 3 באריכות). הראיה אמנם לכאורה מפתיעה ויפה אך באמת ההוכחה שנתן ע"י חסימת האויר אינה נכונה, כיון שע"י הכנסת האצבעות לפה, מלבד חסימת האויר נעשית פעולה נוספת - פתיחת הפה, והיא זאת הגורמת לשינוי התנועה ולא חסימת האויר, וכנודע שבפתיחת הפה התנועות משתנות כך שתאמר חיריק עם פה פתוח יהפך לצירה, וכן כל הנ"ל דוק ותשכח (וכל דבריו שם אינם אלא לנסות ליישב מסורת בני תימן בהגיייתם ואין בדבריו כדי שביעה).

שצורת הקמץ היא קו כקו הפתח ותחתיו נקודה כנקודת החולם. וכעין הבדל זה ישנו הבדל גם בין צירה לסגול ועוד.

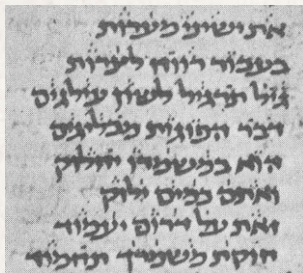
החיריק החסר אינו נמנה בין שבעת המלכים, והרד"ק חידשו לאחר שחידש הפרדת התנועות הקטנות מהגדולות, והוכרח למצוא תנועה קטנה לחיריק, ומצא שיש חיריק מלא ויש חסר. אלא שבעצם עם חידוש זה מתעוררת תמיהה, מדוע אם כן אין הבדל בין חולם מלא לחסר וכל ההבדל הוא בין חולם לקמץ חטוף. וכאן נזדקק שוב לדברי ראב"ע ועוד ראשונים שקראו לתנועת החולם התנועה השלמה, וחולם מלשון "עתים חלים" בראש השנה (כח.). וכן מלשון הפס' "ותחלימני והחייני" (ישעיה ל"ח ט"ז) - מלשון בריאות. ויתכן ששלימות החולם באה לידי ביטוי דוקא בכך שאין לה הפרש בין מלא לחסר ושניהן תנועות גדולות, ועוד שכן כשמבטא החולם מתמלא פיו ברוח (ולא רק חלקו).

אלא שצריך להבין אם אכן אין הבדל בין חולם מלא לחסר מדוע ישנן שתי צורות וכי בחינם נוצרו שתי צורות אלו?

ובכן נגיע לנושא מאמרנו "המבדיל בין חול לחל". ובכן ישנו הבדל גדול בין חולם מלא לחסר בהטיות המלה לגופים שונים, שהמלא נשאר חולם, והחסר הופך לקובוץ בד"כ. ונפתח במלות הנושא, המלה חול ברבים חולות דהיינו אדמה. ואילו המלה חל ברבים חלין דהיינו ההיפך מקודש. וכן דב ברבים דבִּיִּים, תף ברבים תפִּיִּים, אָרֶךְ ברבים אַרְכִּיִּים, רָטֵב ברבים רִטְבִּיִּים, חָם - חָמוּז, חָק - חָקוּז, רֵב - רָבּוּ, וכן כל הצבעים צֶהֱב יָרֵק פָּחַל אָדָם ברבים צֶהֱבִים יָרֵקִים פָּחֻלִים אָדָמִים (זולת שָׁחַר וּפָרַשׁ שגם ברבים נשארים בחולם בגלל שהאות ר' אינה מקבלת דגש), לעומת טוֹב טוֹבוּ קוֹל קוֹלוּ שוֹר שוֹרוּ. ולכן טעות היא בידי המדפיסים בשירים למוצאי שבת "הַמְבַדֵּיל בֵּין קוֹדֵשׁ לְחוֹל / חֲטָאִיתִינוּ / מְחַל / זָרְעֵנוּ וְכִסְפֵנוּ יִרְפֶה כְחוֹל / וְכִפְכָבִים בְּלִלְהָ" כיון ש'בין

ניקוד טברני

ניקוד שומרוני

קדש לחול' פירושו בין קדש לאדמה, ואין זוהי כוונתנו אלא בין קדש לחולין, ולכן צריך לנקד לחל. ואילו בהמשך צריך שיהיה 'כחול' מלא ו' כיון שמדובר באדמה ולא ההיפך מקודש. והרבה משתבשים בזה לצערנו.

נקודה אחרונה ומעניינת ראיתי בקונטרס 'פרק בשיר' הנ"ל, שמביא שזולת צורת הניקוד הקיימת כיום, שהרוב מתחת האותיות, היתה קיימת צורת ניקוד עתיקה לא פחות ואולי יותר (יש הרבה מה לדון בנושא) והיא צורת ניקוד עליון, ובו הניקוד היה מסתמן מעל האותיות ולא מתחתם. אמנם התצלום היחידי שהביא הוא מסידור "תכלאל" - התימני - וחבל שאין שם עוד כמה צילומים כאלה מתקופות קדומות יותר. אבל מי שמתבונן שם צורת הניקוד היא שונה במעט דהיינו סגול ופתח צורה אחת להם ולכאורה זה כמסורת התימנים (אלא שכאמור הצילום היחידי שהביא שם הוא מספר תימני ואין כ"כ הכרח) אלא שדבר זה קשה ממי"ן, שאם נאמר שאכן המבטא שוה כמסורת בני תימן א"כ מדוע נוצרו שתי צורות אלו, ואם תאמר שיש הבדל דק (וכמו שהביא שם עמ"כ כ"ד הערה 5) א"כ מדוע אין הבדל בניקוד, וכיצד ידעו האם מנוקד פתח או סגול, וזה תמוה. ובכלל מבטא התימנים שקריאת הפתח שוה לסגול אינה ברורה מכמה סיבות, ואביא כאן אחת שידוע שבמלים מסוימות נשתנה הסגול לפתח, כגון: שְׁמֹשׁ גֶשֶׁם גֶשֶׁר, אם תבוא ע' הפועל (האות השניה בשורש) גרונית, ישתנה הניקוד לפתח: נַעַר נַעַל שַׁעַר שַׁחַר, ואם מבטאם שווה מה הועילו חכמים בתקנתם. ואכמ"ל.

ולאחר כתבי כל זאת גמרתי חיפוש מחיפוש ומצאתי כמה צילומים של ניקוד עליון ושם הוא אינו כת"י תימני ככל הנראה וכן מצאתי שהוא הנקרא 'הניקוד הטברני' שבידוע הניקוד שלנו הוא ניקוד בבלי (ויתכן עוד וישנם עוד סוגי ניקוד כמו ניקוד שומרוני וכדו') ועדיין קושייתנו עומדת במקומה ואולי מלכתחילה היה ונשתבשו על כל פנים בדבר

חדשות אני איני

בית המלוכה

שוב זוכה ב"ועתה כתבו לכם" מקום ראשון

הבחור רבי
מיכאל סרוסי נר"ו

כמעט באורח קבע אנו שמחים לבשר כי במסגרת החידון השנתי של "ועתה כתבו לכם" שע"י עיריית ירושלים, ובארגונו המוצלח של ר' אלי שמחויף שליט"א, זוכים בחורי הישיבה בפרסים חשובים, ומציגים נוכחות בולטת ברשימת הזוכים.

כך גם השנה מלבד הזוכים מבחורי הישיבה "במאה הזוכים" מתוך כשבעת אלפים כותבים, זכה הבחור היקר רבי מיכאל סרוסי נר"ו מישיבה גדולה, במקום הראשון מבין שלשת המקומות הראשונים, עבור חיבור ענק שכתב על נושא אחד, באורך וברוחב.

אין ספק כי הדבר נזקף לרבני הישיבה ומשנתם, המורגילים את הבחורים בכתיבת חידושים ותשובות, והתוצאות הטובות מוכיחים כאלף עדים.

הר סיני בהיכל הישיבה

העליה בהר ה'

כל שנה זה קורה אבל השנה הרבה יותר מתמיד. כמידי שנה משתדלים בחורי הישיבה גדולה לקשט את קירות בית המדרש, התיבה וההיכל בציצים ופרחים לכבוד חג מתן תורתנו, והאווירה הייחודית השוררת בישיבה בליל חג השבועות וביומו מתמזגת להפליא עם המראה הפורח.

השנה ביוזמת כמה בחורים נמרצים הוחלט על הידור במצוות, ובתרומת בחורי הישיבה נרכשו פרחים ואגרטלים חדשים, וצוות בחורים כשרוני היטיב לקשט את בית המדרש בצורה מרשימה וחגיגית יוצאת דופן.

הפתעת הבחורים הייתה, סמוך לחג הגיעו זוג בחורים ועל כתפם גליל של דשא סינטטי ענק, ופרסו אותו לאורך בית המדרש,

ההיכל בתפארתו

מהכניסה ועד לתיבה ועד בכלל. המראה הרענן שנוסף לבית המדרש הפריח בחג רוח חדשה, והדמיון להר סיני המקושט הלך וגבר.

והבית בהבנותו

השיש האפרפר והקשתות היחודיות שהפכו להיות כסמל של בנייני הישיבה, קולפו בחלקם בשבועות האחרונים בעבודה מואצת, והחזירו את בנייני הישיבה לימי השלד הארוכים, בימים של אז. אם בימים ההם היה זה המתנה אילמת לציפוי שיעטוף את בנייני הישיבה, הרי שכעת זהו רק שלב לפני ניסור קירות הבטון, לחבר את האוהל להיות אחד.

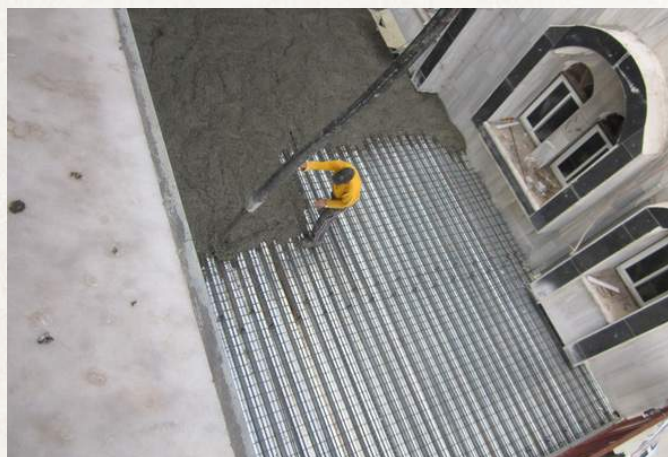
כידוע, לאור הצפיפות הגוברת משנה לשנה, הוחלט על הרחבת היכלות הישיבה - גדולה וקטנה, כך שעל פי התוכנית יורחבו היכלי בתי המדרש, לשטח שבין הבניינים על גבי הגשר שכבר נבנה בס"ד, לבית מדרש אחד ענק, שיכיל כארבע מאות מקומות. במשך ימות השנה יחולק המקום ע"י מחיצה אקוסטית הנעה על גבי מסילות, ובאירועים מיוחדים תפתח המחיצה והמקום ייהפך לבית מדרש ענק!

על פי התוכנית שכבר בעיצומה, עבודת ברזל מורכבת תהווה תמיכה לקומות העליונות של הבניינים, בכדי שבתי המדרשות יהיו נטולי עמודים באמצע, וגם אריחי הקרמיקה הוותיקים של ישיבה קטנה יוחלפו, כך שבתי המדרשות יהיו זהים ככל האפשר, ומחוברים כאחד לפאר ולרומם את בית אלוקינו.

יצוין כי מוה"ר הגאון הרב צמח שליט"א חשש שעל ידי בניית הגשר החדש, יוסתר שמו של הגשר הקיים "גשר עזרייה" הנקרא על שמו של הנדיב היקר מר רוג'י עזרייה הי"ו, ועל כן תכף עם בניית הגשר

חוזרים לימי השלד

יוצקים את האמות'

הנוסף, נתלה שלט מפואר בתוך הגשר סמוך ללשכת מרן ראש הישיבה ואחיו הגאונים מוה"ר רבי צמח ומוה"ר רבי רחמים, השוכנים בגשר עזרייה, המציין את שמו של הגשר ושם הנדיב היקר מר רוג'י הי"ו. זאת כמובן מלבד שלט נוסף שיתלה אי"ה מעל גבי הגשר מבחוץ, לאחר הבנייה.

בהנהלת הישיבה מקווים כי עד לתחילת 'זמן אלול' תושלם מלאכת עבודת הקודש, והיכולות בתי המדרש יוכלו להכיל את הבחורים החדשים הבאים להסתופף בצילם של רבני הישיבה שליט"א.

כאן המקום להודיע כי עקב הבנייה שהתעכבה יותר מהמתוכנן, לצערנו הרב ידחה שוב כנס הבוגרים שתוכנן לתאריך ט"ו באב, לתחילת שנה הבאה. אנו מבינים את הציפיות הרבות, אך הדברים אינם צפויים, ואנו תקווה כי בקרוב נוכל להודיע על המועד החדש, לשמחת כולנו.

והיו עיניך רואות את מוריך

כידוע לכל באי שערי הישיבה, העלייה במעלות הישיבה קטנה מרתקת את העולים, להביט בדמות פניהם הקדושה של צדיקי וגדולי הדורות התלויים לאורך המדרגות, ומשרה בבחורים החלפים שם כמה פעמים ביום, קדושה ויראת שמים, כנודע.

מלבד התמונות הקטנות התלויות בסדר אקראי לאורך המדרגות, בין קומה לקומה נבחרו בכל קומה מבחר חכמים בכל קבוצה: שלשת עמודי ההוראה, גדולי וחכמי הספרדים הקדמונים והאחרונים, גדולי וחכמי אשכנז הקדמונים והאחרונים, מרן הש"ע ומפרשיו, שלשלת הראשונים לציון לדורותיהם, ובפתח הישיבה מקבלים בברכה נשיאי הישיבה, ורבניה, ומרן מייסד הישיבה זצ"ל.

פרויקט זה נעשה בעבר על ידי הנהלת הישיבה, ועם השנים נפלו תמונות רבות וכמעט רב החסר על היתר. מלבד זאת רבנים גדולים נוספים נתבקשו לישיבה של מעלה בעשור האחרון, ומן הראוי היה להשלים את שרשרת הדורות המופלאה והמעניינת הזאת.

במבצע מורכב שנעשה על ידי ידידנו העוזר היקר והמסור רבי אלחי טל הי"ו, נערכו רשימות ובירורים על התמונות החסרות,

ובמאמץ מיוחד הושגו תמונות הרבנים שחלקם נדירים וקשים להשגה, חלקם עברו שיפוץ וצביעה, צוינו תאריכי לידה ופטירה, פועל חייהם הכביר, ותוך תקופה קצרה הושלמה שרשרת הדורות המרתקת.

אל יחסר המזג

אחרי ארבעים שנות חום ישראלי בני ברק שקופח על קירות השיש התמירים, הוחלט בהנהלת הישיבה כי כבר כלו כל "הקיצין" וכי החום הרב השורר בחדרי הפנימיות, גורם לעייפות בקרב התלמידים שאינם זוכים לשינה רציפה ובריאה, וגם המאווררים המתחדשים אינם עומדים במשימתם לקרר את האוויר החמימה, והצורך בהתקנת מזגנים בחדרי הפנימיות הפך להכרח.

בהנהלת הישיבה כבר מזה זמן רב ראו בזה צורך חשוב, אלא שהעלויות הגבוהות ותשלום החשמל שבלאו הכי גבוה מאוד בישיבה, ועוד סיבות מסוימות, עכבו את העניין. כעת למרות מצבה הכלכלי של הישיבה שאינו מעודד, יחד עם כלל עולם התורה, נאלצה הנהלת הישיבה לרכוש מזגנים בכדי לאפשר לבחורים לנוח את שנתם שינה רגועה ומניחה את הדעת.

יצוין כי בעקבות זאת נאלצה הישיבה להגדיל את שכר הלימוד הנמוך במיוחד, בסך של כחמשים שקלים

לחודש, בכדי לעמוד בהוצאות החשמל הגדולות הצפויות לבוא עם השימוש בעוד עשרות מזגנים.

הזדמנות נדירה מסוגה, ניתנת כעת לבוגרי הישיבה וידידיה ליטול חלק במנוחתם של בחורי הישיבה, וכל הרוצה לזכות לתרום עלות של מזגן, יוכל להשתתף בסך של 100 שקלים בלבד למשך 24 חודשים, ויכנס כשותף לדורות בזכותה של התורה הקדושה הנלמדת ע"י חברי החדר הלומדים במנוחת הדעת והנפש. פרטים במזכירות האיגוד ובמזכירות הישיבה, שימו לב הכמות מוגבלת ומצומצמת.

ברית עולם

השבת היא ברית בין בני ישראל ובין בורא עולם, ובחורי הישיבה בחרו לכרות ברית נוספת ביום שבת קודש עם ספריו הקדושים של עמוד ההוראה רבי **כלפון משה הכהן זצוק"ל** - "ברית כהונה".

מידי שבת בשבתו לאחר סעודת היום מתאספים כעשרים מבחורי הישיבה, לשיעור קצר מאחד מבני החבורה הבחור היקר ר' **אבינועם חורי הי"ו**, בתורתו של רבי כלפון מתוך הספרים "ברית כהונה". במסגרת הלימוד לומדים את המערכות על פי הסדר כאשר לקראת מועד או חג מדלגים להלכות היום מתוך הספר. בסוף השיעור חותם המג"ש בסיפור מתולדות חייו של רבי כלפון מתוך הספר "עמוד ההוראה".

במלאות שנתיים לייסוד השיעור ע"י הבחור היקר ר' **משה חדאד הי"ו** תיערך מסיבה ובה יחולקו עשרות ספרים לבחורים שהשתתפו בשיעורים במשך השנתיים, שכמובן גם תעודד בחורים נוספים להצטרף למעגל הלומדים.

ברכותינו ברכת יישר כח לבחורים היוזמים והמשתתפים, ויה"ר שזכותו של מרן "עמוד ההוראה" זצוק"ל תגן עליהם ויזכו לגדול בתורה וביראת ה' טהורה. אכ"ר.

שומרים על שתיקה

אין צורך להרחיב על מעלת הלימוד ללא הפסק, ולהיפך על חומרת הפסקה באמצע הלימוד, הדברים ידועים ומפורסמים. בישיבה הגדולה כבר מזה שנים מעודדים את הבחורים ומחזקים אותם לכך, ע"י תוכנית "משתוקא בתרין".

במסגרת התוכנית נזהרים הבחורים מלדבר שיחת חולין באמצע הלימוד, צוברים שעות שתיקה, ונכנסים להגרלות מידי חודש על סכומי כסף נכבדים. מעטפות הזוכים מחולקות על ידי מרן ראש הישיבה שליט"א בדרשתו השבועית ביום חמישי, כשהוא לא שוכח להבהיר לבחורים כי לא השתיקה עיקר אלא ללמוד ולחדש בזמן הלימוד.

בחודש האחרון מארגני התוכנית יזמו רעיון נפלא, והגרילו בנוסף למלגות, שעון קיר ייחודי, שהוכן במיוחד עבור התוכנית ובו תמונותיהם של מאורי האומה, בהם מרן נשיא הישיבה רבינו **עובדיה יוסף שליט"א**, מרן **ראש הישיבה שליט"א**, הראש"ל רבי **שלמה משה עמאר שליט"א**, ועוד. "אין יותר סימלי מלתת למי ששומר על הזמנים שעון מיוחד", אומרים מארגני התוכנית.

יצויין כי מקורה של התוכנית הוא בכולל האברכים של הישיבה, ועל ידי הכלל המסור "קנאת סופרים תרבה חכמה" נוסד גם בישיבה גדולה.

חצר המלזכה

תלמוד תורה "איש מצליח" בני ברק

עשרות דפים, מאות שקלים, והרבה תלמידים.

אין זה סוד כי תלמוד תורה "איש מצליח" בבני ברק, זוכה ליתרון שאף ת"ת מבין שלל תלמודי התורה שבנשיאותו של ראש הישיבה שליט"א יכול להתהדר בו. עקב הקירבה הגיאוגרפית של הנהלת הת"ת והת"ת למעונו של מרן שליט"א, נוצר חיבור חזק ואיתן המשפיע בצורה חדה ובולטת בת"ת. החיבור הישיר למרן ראש הישיבה שליט"א אשר הוא נר לרגלינו ומאיר את נתיבותינו מאפשר להנהלת הת"ת להגיש כל שאלה אשר יש בה ספק כיצד לנהוג, הן בענייני לימוד, הן בענייני חינוך, למרן שליט"א, אשר מנחה את

תמונה ענקית באורך 2 מטר שהודפסה ונחלתה בכיתה

הת"ת בדרך הנכונה.

כמו כן מנהלי הת"ת השכיחים לפני מרן, זוכים להתבשם מדבריו הקדושים לעתים תדירות, וממהרים להסיק מהן מסקנות מעשיות בהנהגת הת"ת. כך למשל לאחרונה דיבר מרן בשיחתו השבועית בישיבה

על חשיבות שינון הגמרא בע"פ מלה במלה כלשונה, והוסיף: בפרט לילדים שמוחם עדיין צלול ונקי וקליטתם מהירה, כדברי המשנה באבות: "הלומד ילד למה הוא דומה לדיו כתובה על נייר חדש". ואמר כי כדאי מאד לאמץ עניין זה לילדי התלמוד תורה, לדרבן ולעודד את התלמידים שישנונו את הגמרא הנלמדת בכתה בע"פ כלשונה. מנהל התלמוד תורה הרב מצליח מאזוז שליט"א שנוכח בשיחה שמח לשמוע את הדברים החשובים, ומיהר מיד לאחר השיחה, לערוך תוכנית חדשה בכדי לעודד את נושא חזרת דפי הגמ' בע"פ בת"ת. כבר ביום המחרת נכנס הרב מצליח לכתות ה' ו' ואמר בפניהם את דברי מרן שליט"א על חשיבות החזרה ושינון דפי הגמרא בע"פ, והכריז על פתיחת המבצע. במסגרת המבצע על הבחורים לשון עמודי גמרא בע"פ, וכל תלמיד יוכל להבחן ביום ששי על העמודים ששינון, ועל כל עמוד יקבל סך חמשה שקלים! בנוסף יש באפשרותם להיבחן שוב ברצף על מה שנבחנו כבר, בתוספת עמוד חדש, וגם ע"ז יקבלו חמשה

שקלים לעמוד. אם בתחילה חשבו בהנהלה כי עניין זה לא יחזיק זמן רב, והנושא ילך וידערך, שהרי יש קושי רב בשינון בע"פ יותר מלימוד מתוך הבנה, הרי שבפועל להיפך תלמידים רבים נוספים למעגל הבחינות, וחדשים גם ישנים במשך השבוע לומדים וחוזרים ובאים להבחן.

יש לציין כי התלמידים מכינים את עצמם ונבחנו במשך השבוע על ידי הרב המוחך, או המפקח. וביום ששי נבחנו אצל הרב מצליח שליט"א. כמו כן מלבד המלגה הכספית שניתנת לתלמידים, יש גם כן פרס השבוע שמוגרל בין התלמידים, וכאמור "קנאת סופרים מרבה חכמה" וברוך השם לתלמידים רבים נבחנו עד כה על עשרות דפים, ומאות שקלים חולקו כבר לתלמידים. מיותר לציין כי אווירת לימוד ושקידה שוררת בתלמוד תורה, והיא גם משפיעה על שאר הכתות. חשוב להדגיש כי אין נגרע מלימוד העיון דבר, וכל החזרות נעשות אך ורק בשעות הנמצאות ברשות התלמידים.

זכרון עולם בארצות החיים

צאת שביעי של פסח, ליל המימונה, וזעזוע עמוק היכה בעיר נתיבות וסביבותיה בכלל, ובכל מוסדות "אהל משה" בפרט. אנשים נשים וטף מסתובבים ממאנים להאמין לשמועה הקשה והמרה כי ר' חיים פרץ כבר אינו בין החיים.

אכן "ניצחו אראלים את המצוקים ונשבה ארון הקודש" - הרה"ג ר' חיים פרץ זצ"ל מחנך כתיב ח' בת"ת אהל משה ורב מושב "ניר עקיבא" במשך כעשר שנים, לקה בראשית השנה במחלה הממארת ל"ע, ותוך תקופה קצרה אך ארוכת סבל שבק חיים לכל חי בהשאירו אחריו משפחה פרטית, ומשפחה גדולה - בין צאן מרעיתו במושב ובין תלמידיו בת"ת, ואנשי הצוות שנהנו מאמרותיו לא אחת.

"אנשי אמונה אבדו" - את השבר אי אפשר להביע במלים, והמוני תלמידיו ומוקיריו סרכו רגלים עצובות אחרי מטתו, המומים וכואבים.

כחלק מהפעולות שנעשו לעילוי נשמתו הטהורה של הרה"ג ר' חיים פרץ זצ"ל, הוחלט השנה שבתקופה שבין פסח לעצרת (מיד אחר פטירתו) יאמרו התלמידים בכל הכתות משניות ממסכת אבות בעל פה, ושמותיהם יכנסו להגרלה מדי שבוע, כמובן בכל

כתיב נתיבות מכה שונה של משניות בכדי לזכות בכרטיס הגרלה. בהגרלה הוגרלו פרסים חשובים כאשר בראשונה והאחרונה היה הפרס הגדול זוג אופניים. יש לציין כי התלמידים בשילוב העידוד עם הפרסים ובשיתוף המודעות ללימוד המשניות לזכות המחנך זצ"ל, הגיעו לאמירת למעלה מ-3,500 משניות ממסכת אבות בעל פה.

בנוסף, ההדירו אחד מקונטרסיו שכתב בחיי חיותו על השמחה במצוות, וכן מאמר אחד על חשיבות המוסר - שכתב כהקדמה לאחד מקונטרסי תלמידיו בשנים עברו - שיצא לאור שוב כבר לאזכרת השבעה על פי בקשת רב הקהלה האשכנזי הרה"ג שמואל מונטג שליט"א בהלוויית הרב זצ"ל, וכן יצא שוב לאחר מכן לאזכרת החודש, בו התקיים כנס מחנכים למלמדים באזור נתיבות י"א. כמו כן ביום השבעה פעלו וטרחו בהנהלת הת"ת לאסוף ולהביא לאזכרה כמה שיותר בוגרי הת"ת שעברו תחת ידו חלקם אברכים

ואבות לילדים, ואכן המאמץ היה שווה ובאו לאזכרה למעלה ממאה תלמידים שלמדו אצל הרב זצ"ל בעשור האחרון שהרבו לספר סיפורים נפלאים על אודות אישיותו האצילית ועוד.

סוף שנה - נעוץ סופה בתחילתה

בת"ת אהל משה זה הפך למסורת מרובת שנים. בחודש האחרון של השנה אחר שסיימו כבר את לימוד החומש או תוך כדי סיומו, חוזרים מתוך חוברת הנקראת "אם למקרא" בה עושים חזרה על כל תוכן החומש ובזכירת אישים ומאורעות שונים, כך שלא יהיה כבולעו כך פולטו, ואז התלמיד מכיר בערכו, כמה שזכה לחזור על החומר הנלמד ועד כמה חקוק בזכרונו.

בשנה זו החליטו אף להתחיל לההדיר את כל החוברות הללו שנכתבו בזמנו עוד בדרכי הדפוס העתיקות, והקלידו את החומר שוב. כן לחומש בראשית הנלמד בכיתה ב' ערכו את החוברת עם ניקוד מדויק וכתב ברור וקריא. בהנהלה שראו הצלחת ההזרה, החליטו להמשיך ולהדיר את כל החוברות בע"ה.

חוברת חידו"ת לכתה ד'

פרי עסיסי ונכבד צמח השנה בת"ת אודות למסירותו הרבה של המלמד היקר רבי אלעד עשׂוש הי"ו, אחת הכתות הפתיעה והודיעה כי לקראת סוף השנה עומדים הם להוציא לאור חוברת חידושי תורה ממקצועות הלימוד בכיתה חומש, משנה ונביא וכן על קטעי תפלה ועוד. רעיון זה שיזם המחנך הי"ו התחיל בתקופה שלאחר חג הפורים בה הוא קנה למעלה מעשרה ספרים לכתובת חידושי תורה כשהוא מודיע שכל תלמיד שישאל, יקשה או יתרוץ בדברים הראויים להכתב, יזכה שהרב יקרא לו ויכתבו את החידוש ביחד, על מנת ללמדו גם מעט סגנון עד כמה שיכול לקלוט.

ואכן מאז חג הפורים ועד היום נערמו להם עשרות חידושי תורה איכותיים קושיות ותירוצים בתוכן, בדיוק ואף בטעמי המקרא!

ראוי לציין שעל אף שהחידושים נכתבו ברמה התואמת לתלמידים בגילאי 9-10 בכל זאת שולבו ושובצו מליצות

ופסוקים בתוכן החידושים, והשביחו את ערכם. המחנך המסור אף טרח לציין בתוך הפסוקים, ולהוסיף הערה בתחתית הדף להסביר מהו מקור המליצה, והאם יש שינוי בין המקור לנכתב, ומהי המשמעות של המליצה - דבר שיעזור מאד לכל תלמיד המתחיל בכתביה. כמובן גם חוברת זו תצא אי"ה כחלק מהדרכים להנציח את נשמת המנוח זצ"ל.

מכון הסת"ם "יד רפאל" בני ברק

כתיבה תמה

שוב מפתיע מכון הסת"ם "יד רפאל" בעלון נאה ומענין. כזכור מידי חודש מוציא המכון עלון ייחודי לסופרים, ובו שאלות אקטואליות לסופרים, בירורי הלכה בנושא, וגולת הכותרת מדור שאלות ותשובות ממרן ראש הישיבה שליט"א.

כעת הוציא המכון עלון צבעוני ונאה המסכם את פעילות המכון בשנה האחרונה, בו סיקור על שירותי המכון, על המתחדש במכון, וגם מפתח מקיף על כל השאלות ההלכתיות שנדונו בגליונות החודשיים. המעוניין בקבלת העלון יפנה למזכירות המכון בטל: 03-5747316 בין השעות 13:00-14:00.

ישיבת "כסא רחמים" תל אביב

עושים חיל

אם בשנה שחלפה כתבנו על אחד הסניפים היחודיים של הישיבה, "כסא רחמים - תל אביב" בראשותו של הגאון הרב אדיר עמרוצי שליט"א, המותאמת לבני נוער מתחזקים, חוזרים בתשובה, וחרדים מאזורים לא דתיים, הרי שגם שנה זו חלפה יחד עם פעילות מבורכת ומוצלחת בקידום הבחורים. זאת מלבד הפעילות השוטפת הנעשית במסירות על ידי צוות הישיבה אלא גם על ידי אירועים וערבי חיזוק הנעשים בישיבה לבחורי הישיבה ולקהל הרחב. כך באופן קבוע מידי ליל שני ושלישי נמסר שיעור לעשרות משתתפים בישיבה על ידי מנהל הישיבה רבי אדיר שליט"א, שיחות מחזקות ולבביות מליבו הרחב והאהוב על הקהל לגווניו.

במהלך השנה בט' אדר, התחדשה הישיבה בבית מדרש חדש ומפואר שנחנך במעמד רבנים חשובים ואנשי ציבור. בין המשתתפים נוכחו גם מוה"ר רבי צמח מאזוז שליט"א ומוה"ר רבי רחמים מאזוז שליט"א וכן הרב הראשי לאור יהודה הרב ציון כהן שליט"א, וכן הרב אליהו קבלן שליט"א מפקח ת"ת איש מצליח בבני ברק ועוד. הרבנים מסרו דברי חיזוק והתעוררות בענייני השעה, ובקביעת המזוזות כובדו מוה"ר רבי צמח ורבי רחמים שליט"א. בתום הערב חולקו למשתתפים הרבים שי מפואר ונאה, ופירות טובים ומשובחים עוד יצאו בע"ה מן המקום הקדוש הזה.

בין האירועים המקוריים הנערכים בישיבה ניתן למנות את הילולת רבי שאול הכהן זצ"ל הנערכת מידי שנה בישיבה. כך גם השנה מאות אנשים מתושבי הסביבה ומחוצה לה התכנסו בין כותלי הישיבה ושמעו

מפי הרב אדיר על גדולתו של רבי שאול ועל קדושתו וספריו החשובים. מרגש היה לראות מאות אנשים שעוזבים את כל ההוללות וחינגאות הפרועות של ליל העצמאות, ובאים לשמוע דברי חיזוק וקדושה, מלבד זאת העיתוי ליל יום העצמאות, התאים להפליא עם מועד ההילולא של רבי שאול, שסופר עליו כי חלם על הגאולה השלמה שתבוא בקרוב א"ה. במהלך הערב נמכרו ספריו של רבי שאול "נכח השלחן" "בינה לעיתים" שנערכו מחדש ע"י מרן ראש הישיבה שליט"א, תוך כדי שהרב אדיר מזכיר למשתתפים את דבריו של ראש הישיבה כי ספריו של רבי שאול הינם סגולה לפרנסה טובה.

כמו כן, יומיים לפני חג מתן תורה, נערך כנס מרגש ומחזק לעידוד עמל התורה, בו השתתף גם כ"ק האדמו"ר מדינוב, שאף נשא דברי חיזוק נלהבים ומרגשים. כ"כ השתתף הרב אסף ארביב שליט"א ר"מ בישיבה אשר מוסר את נפשו למען הבחורים ומציעד אותם בנתיבי העיון והעמקות בלימוד. הכנס נמשך עד השעות הקטנות של הלילה, והמשתתפים יצאו מחוזקים ומוכנים לקראת קבלת התורה.

מבין כל האירועים כמדומה שהכנס הבא הינו מהחשובים והגדולים ביותר. בחודש האחרון התאספו לראשונה ארבעה אדמו"רים חשובים לכנס חיזוק בישיבה. את הערב כיבדו בנוכחותם האדמו"ר משאץ - בני ברק, האדמו"ר מביטשקוב - יפו, האדמו"ר מדינוב - ביתר עילית, האדמו"ר מאונגוואר - מודיעין עילית. הרבנים נשאו דברי חיזוק לקהל הרב שהגיע מכל רחבי הארץ במעלת אהבת ישראל, הדברים שהיו ברוח היום בתקופה של הסתה ושנאה, עוררה בלב המשתתפים לקבל על עצמם קבלות בנושא זה. מנהל הישיבה רבי אדיר העניק לרבנים את הסט היקר "אביע"ה תפלות סגולות ורפואות, שיצא לאור כעת במהדורה שמינית ומפוארת.

ברכות מאליפות

נשגב לכבוד הרה"ג

רבי אדיר עמרוצי שליט"א

ראש ישיבת "כסא רחמים-ת"א"

לרגל הכנס בנו"י לנועם עול המצוות

יה"ר שיזכה לגדול בתורה ויר"ש ומדות

טובות לתפארת הוריו וכל המשפחה, וירוו

ממנו רוב נחת ושלוה, יחד עם כל אחיו מתוך

בריאות ושמחה אכי"ר.

המערכת

גם בשלהי שנת הלימודים לא שוקטת הנהלת הישיבה על השמרים, ובימי בין המצרים, לקחו את בחורי הישיבה וקהל רב שעלה אתם לירושלים ציון, ושם ליד שריד בית מקדשנו, נשאו דברי חיזוק והתעוררות, כשבסיומו ישבו לאמירת תקון חצות, לבכות את כאבה של השכינה הקדושה ליד מקום מושבה, ומיותר לציין כי במקום נשגב זה הדברים יצאו מלב זך ובתפלה טהורה וצופייה לראות בבנין בית מקדשנו. לאור חשיבותו של המעמד שהתקיים ברוב עם הושמע אפילו התיקון בשידור ישיר באחד מערוצי התקשורת.

כאן המקום לציין כי ההרשמה לישיבה בעיצומה, ודלתות הישיבה פתוחה לבחורים הרוצים להתקדם ולהתעלות בתורה וביראת שמים, ומותאמת לבחורים אקסטרנים תושבי תל אביב והסביבה, חולון, בת ים, אזור. פרטים

בטל: 0524512510

העליה למירון

רעיון מיוחד הגו בכותלי ביה"ס "ותתפלל חנה". לקראת ל"ג לעומר, כל תלמידות ביה"ס "נסעו" לטיול ב"צפון הקריר" ולקברות הצדיקים אשר שם. לצורך כך בית הספר עוטר בשלטים אודות ה"עליה למירון",

ממראות העיר "צפת"

חדרי הכיתות הפכו לצורך העניין למקומות שונים בצפון - טבריא, כנרת, קבר הרמב"ם, צפת, חוני המעגל, וגולת הכותרת כמובן מירון. בקברות הצדיקים הניחו המארגנות מספריו של הצדיק, כך שעל קבר האר"י הונח שער הכוונות, על קבר מרן הש"ע הניחו את תשובותיו שו"ת "אבקות רוכל", וכן ע"ז הדרך. במשך ה"טיול" המיוחד קיבלו הבנות בכל אתר

'מזכרת', היום החל בפעילות פתיחה בחצר בית הספר, שם התכוננו התלמידות ל"יציאה לדרך". הוצגה בפניהן מפת ארץ ישראל, הוסבר כיוון המסע והוצגו חידות מעניינות על אתרים וערים שהן אמורות "לבקר" בהן. לאחר הפתרונות הבנות קיבלו כרטיסיה, ובה כל ניקוב מורה על נקודת מקום בדרך העולה למירון.

"עיר" טבריא הבנות קבלו קצת מושג על העיר ועל קבר רבי מאיר בעל הנס. סופר כיצד הציל את גיסתו, ומדוע נפוצה התפלה "אלהא דרבי מאיר ענני". מן החדר יצאו כל התלמידות כשהן מאירות, כל אחת זכתה בפנס מאיר באור יקר. כמובן אי אפשר לבקר בטבריא ולדלג על הכנרת... בחדר נוסף הוצגה הכנרת כמאגר המים המתוקים של ארצנו, הוסבר לילדות תהליך המזיביל הארצי ממנה עד לבתים. הכנרת מהווה גם מקום טיול ונופש, לפיכך ניתן לתלמידות הזדמנות לשבת על כסאות חוף, ולנסות לדוג דגים אמיתיים, בחכה אמיתית, בכנרת - ברכת ילדים לצורך העניין. אכן חוויה מרתקת לכל בת עיר!

ה"נשר הגדול" הרמב"ם שנקבר בטבריא זכה לחדר מיוחד. בחדר השתלבו בקהל התלמידות דמויות מכל העולם (מחופשות, כמובן) האחת מאיטליא, שניה ממצרים ושלישית מספרד. כל אחת מהן טענה שהרמב"ם שלה הוא ומארצה יצא, כאן חיבר את "היד החזקה", "שם נולד", ו"פה שימש כרופא שליט הארץ". כדי לפשר בין הניצים, נערכה בדיקה על המפה, המורה עברה במדינות שונות, על מפה של כל כדור הארץ, וחכתה לצפצוף. התברר, שהמפה מספרת כי הרמב"ם נולד בספרד, ונדד במקומות שונים בעולם, בהם הטביע את חותמו. ביציאה קבלה כל תלמידה רשימת עצות בריאותיות ע"פ ספרי הרמב"ם. ובנוסף, דיסק ובו סיפורים מתוך חייו של הרמב"ם (מבית "חסדי נעמי").

רבי עקיבא זכה אף הוא לחדר משלו. - בחדר זה נערכה הצגה בעזרת בובות על הסיפור הידוע והמרגש של רבי עקיבא ורחל.

מטבריה הצפינו הבנות לצפת - המזגן עשה עבודה טובה, וקיבל את הבנות בקור צפתי. כדי להתחמם מעט, וליצור אווירה, קיבלה כל תלמידה צעיף והוזמנה לצאת לסיור בסמטאות ה"עיר" שנבנו לתפארה. במהלך הסיור נערכה היכרות עם אתרים מיוחדים בצפת, בתי כנסיות מפורסמים. משם המשיכו הבנות ועברו בסמטת ה"כליזמר", ועוד לפני שנשמעה החצוצרה, בעוד "מדריכת התיירים" מתארת ומסבירה - הומטר על הבנות מלמעלה "שלג" (עשוי כותנה לשם שינוי). כשביקרו הבנות בקברי צדיקים: זכו להדליק נרות, לשלשל מטבעות לקופת האר"י. הן התבקשו לומר גם פרק תהילים, והבעיה: הבנות "שכחו" את המטפחות בכיתה... מה עושים? כיצד תתפללנה? מכסים את הראש בצעיפים! אחרי הסיור ב"מקום", לאחר פעילות זו יצאו הבנות כשבידן 'עט נסתר' כמתנה, ומידע רב מהעיר צפת, עיר תורת הנגלה והנסתר, עם הקריאה: "צפת - מצפים ממך לעלות"...

בחדר שהוקדש לחוני המעגל - שמעו על זכותו הגדולה של התנא הקדוש, ובעוד תלמידות כיתה ח' מספרות על נס ירידת הגשמים של חוני בשנת בצורת, החל פתאום "לרדת גשם" (באדיבות אקדח מים ידידותי) על הבנות, הבנות אצו לחפש מטריות, אך לא יצאו בידיים ריקות: כל אחת קיבלה ארנק ובו כרטיס תפילה לפרנסה.

לאחר הסבב בכל ששת החדרים, הוזמנו כל הכתות לעלות לפי כיוון החיצים, כולן עולות במעלה המדרגות היישר אל גג ביה"ס שהוכרז לצורך הענין כ"מירון" שלנו. בת נחמדת נבחרה כילד ה"חאלקה", ולאחר הדלקת המדורה שנערכה על ידי האדמו"רית (המנהלת ת"מ), קיבלה כל תלמידה שקית ממתקים בצורת

ציצית, וכן כוס שתייה ממותקת כמסורת ח"י רוטל בנדבת הנהלת בית הספר.

מיותר לציין כי הנהלת בית הספר, קיבלה למחרת היום מבול של תגובות חמות ונלהבות מההורים המרוצים והמתפעלים מהדרך היצירתית להחדיר את אהבת המקומות הקדושים בלבבות הרכים.

חדשות באוצר הספרים התורני
הרב מאיר ציון אליאס

מקראי קודש

ספר מקיף ובו פסקי הלכות וחדושי דינים בהלכות חול המועד עם דינים, מקורות, ומשא ומתן בדברי הפוסקים, בהחלט ניתן לומר פינה זווית לא שביק בהלכות אלו. בסוף כל פרק, שו"ת קצרות בהלכות אקטואליות מעניינות כגון: האם מותר לאכול "חביתה" בסעודת הצהריים של ימי חול המועד? מכשיר טלפון שהתקלקל האם מותר לתקנו בחול המועד? אדם שנסע מצפת לתל אביב בערב החג ולא הספיק להתגלח ולהסתפר האם מותר לו לעשות זאת בחול המועד? ועוד שאלות רבות ומגוונות דומה כי ספר זה יחיד מסוגו המקיף את כל הלכות אלו, ומותאם לבני ספרד ואשכנז גם יחד. הגאון המחבר הרב **אופיר טנג'י** שליט"א הינו מבחירי בוגרי הישיבה תכב"ץ, ומכהן פאר כרב קהילות בחולון וראשל"צ, וכבר יצא מוניטין שלו בספרים הרבים שהוציא עד כה לאור, בשלל נושאים הלכתיים.

שערי רחמים

הספר שלפנינו חיברו הרה"ג הצדיק העניו רבי **מנחם מאזוז** זצ"ל דודו וחותרו של מרן מייסד הישיבה צוק"ל. תוכו רצוף חידושים מתוקים ונפלאים על כל ספר משלי. בכל פסוק ופסוק שוזר וחורז הרב המחבר מדרש אגדה עם מימרות התלמוד, דברי האחרונים עם מאמרי חז"ל, אוצר בלום של תורה וחכמה על שולחן אחד. ואיתו עימו נוספו עוד מספריו של הרב המחבר שרואים עתה אור לראשונה, והם: ספר 'מנחם ירושלים' מערכות במוסר ודברי אגדה, וכן קונטרס 'שיירי מנחם' חידושי תנ"ך ש"ס ורמב"ם, כשכל אחד קובע ברכה לעצמו. כל זה בעריכת האחים היקרים הרב **קניאל** והרב **תומר בוכריץ** שליט"א צאצאי הרב המחבר זצ"ל, שערכו הכל בטוב טעם ודעת, דבר דבור על אופניו, תורה מפוארה בכלי מפואר.

בשובך לציון

"ראיתי את הספר הנכבד שחיבר ידידנו החכם השלם והכולל רבי **בנציון כהן** שליט"א מפארי גידולי שיבתנו תכב"ץ..." במילים אלו פותח מרן ראש הישיבה שליט"א את הסכמתו לספר. הרב המחבר נר"ו כבר יצא מוניטין שלו בקונטרסיו הקודמים ועתה הראה את כוחו, בספר מלא שו"ת בהלכה בעניני או"ח ויו"ד בסברא ישרה ובבקיאות נפלאה והכל בענוות חן ובצניעות. קובע ברכה לעצמו הסימן הראשון והאחרון בהן עשרות תשובות בהלכה ממרן ראש הישיבה שליט"א שהשיב לרב המחבר. וכן בסוף הספר קונטרס כללים שנזכרו ונדונו בספר. בהחלט עוד יצירה מפוארת מבית היוצר של בוגרי הישיבה תכב"ץ.

מן הראוי לצייין את הקונטרסים שהוציא המחבר ההולכים ומתגבשים לידי ספר של ממש, העוסקים בהלכות ראש חודש, תענית, מגילה ועוד, חצובים וחקוקים מתורתו של מרן עמוד ההוראה **רבנו משה כלפון הכהן זצוק"ל**, בעריכתו הנפלאה של הרהמ"ח נר"ו.

הלכה למשה

ספר יקר הערך ורב המעלות למעלת הרה"ג רבי **יניב נסיר** שליט"א מחשובי בוגרי הישיבה ופאריה. המעיין בספר טעם זקנים יטעם, אשר משלב בירורי הלכה בבהירות רבה ובקיאות נפלאה, ערוך בשפה ברורה ונעימה, תורה יוצאת בהינומא. בספר ניתן למצא התכתבויות עם ת"ח חשובים מרבני הישיבה כדוגמת מוה"ר הגאון הגדול רבי רחמים מאזוז שליט"א, הגאון רבי יעקב כהן שליט"א, הגאון רבי אליהו בנימין מאדאר שליט"א שאף עיטר את הספר בהסכמתו הנלהבת. הרב המחבר דן לאורך ולרוחב בשאלות אקטואליות ומעשיות כדוגמת האם מותר להתפלל בנעלי בית וכיצד הדין בנעלי 'קרוקס'? האם מותר לבנות בנין בית הכנסת ע"י פועלים גויים? ועוד.

את הספרים ניתן להשיג בחנות המכון

הם מקצצים

בשעה שעולם הישיבות הולך ונאנק תחת מגף הגזרות של ממשלת ישראל, בתקופה שכל יום מאושר קיצוץ חד וכואב יותר על תקציב הישיבות, בימים של הסתה פרועה ואכזרית נגד עמלי התורה.

אנחנו נתן כתף!

יחד נעמוד לצידה של ישיבתנו הקדושה, מי שהיה לו הוראת קבע, מי שלא מילא טופס שכזה, מי שיש לו חלק במנייה השתלמת. כולנו חותמים הו"ק או מגדילים את סך ההו"ק! הם מאבדים את הזכות להחזיק לומדי תורה, ואנחנו נחטוף אותה!

אנחנו מוסיפים!

ששש...

למעלה מ-90% נרכשו כבר, כעת
נותר מספר מצומצם של

'אמה על אמה'

בבית המדרש החדש,

ויש עוד הרבה דורשים שטרם
קנו. המעוניינים לזכות בחלק
בבניין ה' לדורות, יזדרזו ליצור
קשר עם מזכירות הישיבה

בטל': 03-6767163

או במזכירות האיגוד בטל':

0504158562

קול מצהלות חתנים מחופתם

כוס של ברכה נשגר לכבוד ידיד הישיבה אוהב
תורה ולומדיה

מור אברהם צבאן הי"ו

לרגל נשואי בנו החתן המפואר נ"ו

עב"ג הכלה הכלולה מב"ת

יה"ר שבורא עולם בקנין ישלים זה הבנין, מתוך
אושר ועושר נחת ושלוה, ויזכו לבנים ובנות
הולכים בדרך ה', ותשרה השכינה בביתם, ששון
ושמחה ישיגו, מתוך אהבה ואחוה שלום ורעות.
אמן.

שדכנית מקצועית לבני תורה

מתמחה
בציבור הספרדי

**פרטים בטל':
0527193128**

אם ידעת בשורה טובה לחבירך מה'ר ימה'רנה לו את בש'ר במדב'ר וחיתה נפשו בגללך כי המבשר טוב משיב הרוח.
(מוך החיד"א, צמורן שמיר סי' י"א אות קע"א)

שהשמחה במעוננו

רבי יעקב כהן שליט"א

מלמד בת"ת "איש מצליח" ב"ב

בני ברק

רבי אפרים טרבלסי שליט"א

בני ברק

רבי גולן קבלן שליט"א

בני ברק

מלמד בת"ת "איש מצליח" ב"ב

קול מצהלות

חתנים מחופתם

ברכת מזל טוב וסימן טוב

לכבוד ידידנו היקר והנעלה,
בעל מדות טובות ותרומיות,
הלא זה ה'וד החתן המפואר,
חמד בחורים

רבי אלחי טל הי"ו

לרגל יום נשואיו בשעתו"מ

יה"ר שיהא ביתו מלא ברכת
ה', וכל אשר שאל לבו לטובה
יתגשם, אושר ועושר ברכה
והצלחה, בנים ובנות שפע
והרווחה, קדושה וטהרה שלווה
ומנוחה, ויזכה לראות בביאת
גואל צדק ומקדש על מכונן,
וישראל יושב בבטחה. אכ"ר.

כעתירת המערכת

רבי נסים מזגני שליט"א

בני ברק

רבי טל זגדון שליט"א

צפת

אהלאת הנכד

רבי בנימין סגרון שליט"א

ביתר

רבי אליהו קבלן שליט"א

בני ברק

מפקח ת"ת "איש מצליח" בני

ברק

אנשואי בני

הרה"ג רבי יצחק פנחס שליט"א

חבר ביה"ד "משפט וצדק"

בני ברק

רבי שמואל ברבי שליט"א

בני ברק

רבי חיים בנימין שליט"א

בני ברק

בר מצוה

רבי יוסף זנזורי שליט"א

מנהל המשק בישיבה

בני ברק

אהלאת הבת

רבי בנימין הכהן שליט"א

בני ברק

ר"מ בישיבת "יצחק ירנן" אשקלון

רבי בנימין אליהו מאדאר שליט"א

בני ברק

ראש כולל "פקודת אלעזר" אלעד

רבי משה זנזורי שליט"א

בני ברק

אהלאת הבן

רבי ישראל כהן שליט"א

בני ברק

רבי אביחי נחום שליט"א

בני ברק

רבי ערן טרבלסי שליט"א

בני ברק

רבי נתנאל סבאג שליט"א

בני ברק

רבי שושן עשוש שליט"א

בני ברק

רבי ינון חדאד שליט"א

באר שבע

רבי ישועה מאזוז שליט"א

בני ברק

לוח מודעות

חוברת "מתיקות המשנה" על מסכת תענית, חוברת ראשונה מסדרת החוברות "מתיקות המשנה".
מה בחוברת? משניות המסכת, מלווים בעשרות ציורים, הסבר כל משנה בצורה מקיפה כולל שאלות ותשובות חזרה על כל משנה ומשנה, שאלות ועבודות מגוונות הכוללים טבלאות סיכום, שאלות שינון, חידוד והבנה ועוד.
בנוסף להכל - בסוף כל פרק שאלות חזרה ועבודות סיכום וכל זאת מלווה בתוספת עשרות איורים מהאמן הדגול ר' יוני גרנשטיין.

מחיר החוברת 14 ₪ בלבד (פחות ממחיר המשניות לתלמידים הנמכרות כיום בשוק) + חוברת מתנה למלמד.

ניתן להשיג בטלפון 052-7163664

מטרת החוברת: תלמידים מתקשים יוכלו ללמוד בקלות ובהנאה את המשניות ואף הורים שאינם מונחים בחומר יוכלו לשבת וללמוד עם בניהם את החומר בקלות ובהבנה.

בונים? משפצים?

הזדמנות! לבוגרי ואברכי הישיבה בלבד!

תל"ת עלה בידנו להגיע להסדר עם חברת קבלני שיפוצים, אמינה ומקצועית, בעלת נסיון רב, בהנהלת יהודי יר"ש, שתתן שירות לבוגרי ואברכי הישיבה במחירים מיוחדים חסרי תקדים!

שימו לב! יש לציין בטלפון כי הנכם נמנים על בוגרי הישיבה.

להזמנות ובירורים - 0504114190
ש. מוטאדה

כנס הבוגרים בפתח

מכירים בוגר הישיבה שטרם שמע על איגוד הבוגרים? סביר להניח שגם הזמנה לכנס הבוגרים הוא לא יקבל!

בשביל כולנו מסרו לו את מספר האיגוד

0504158562

וחברו עוד חוליה לשרשרת הנוצצת.

ואם בכנס הבוגרים עסקינן, אז נשוב ונבקש מכל מי שיש בידו תמונות או מסמכים נדירים על הישיבה ומוסדותיה, יואיל נא בטובו לשלוח לנו העתק מהם, ושכרו כפול מן השמים.

רשימת נציגים

אלעד

ר' אמנון לוי הי"ו -
0524224532

באר שבע

ר' יוסף מאיר הי"ו -
0527110435

בני ברק

ר' יהונתן ש. מאזוז הי"ו -
0548487652

גבעתיים

ר' יעקב חלקון הי"ו -
0504136627

ירושלים

ר' אביחי ועקנין הי"ו -
0524209643

ר' מאיר גבאי הי"ו -
0543015397

נתיבות

ר' אלעד עשוש הי"ו -
0504177753

0548461919

צפת

ר' טל זגדון הי"ו -
0504146742

נדפס בסיוע

האחים המבורכים: **שימו, צבי, ינון וכמוס עמאר**
ומשפחותיהם הי"ו. להצלחתם ובריאותם.

ולעילוי נשמת אמם מרת **כנפיטה עמאר ע"ה**.

וכן האחים המבורכים: **מכלוף, יום טוב, אשר וזאן**
ומשפחותיהם הי"ו. להצלחתם ובריאותם.
ולחיי אמם מרת **מזיאנה מב"ת**.

הגליון מוקדש

לעילוי נשמת המנוח הנכבד והיקר
אוהב תורה ולומדיה, אהב את הבריות, איש אמת,
בעל צדקות אשר זכה להיות מבוני הארץ ומיישביה
שאל בר דוד ושושנה לבית עשוש ז"ל תנצב"ה
הוקדש ע"י אשתו בניו ובנותיו

יה"ר שיתמלאו כל משאלות לבם לטובה, ובכל אשר יפנו ישכילו, וכל
אשר יעשו יצליחו, ויזכו לעושר ואושר וכבוד, בריאות איתנה ונהורא
מעליא, אורך ימים ושנות חיים. אמן